

Elina Paasikivi

**NAAMIAISISTA NAIMISIIN -PARISUHDEPROJEKTI
SUDANILAISILLE AVIOPAREILLE**

Opinnäytetyö

KESKI-POHJANMAAN AMMATTIKORKEAKOULU

Sosiaalialan koulutusohjelma

marraskuu 2010

”Pian sen jälkeen, kun olin pelästynyt villikoiraa, koin uuden yllätyksen. Eräänä päivänä mies nimeltä Musa tuli puhumaan isäni kanssa avioliitosta sisareni Kunyantin kanssa. Musa ja Kunyant oli kihlattu toisilleen muutama kuukausi sisareni syntymän jälkeen, mutta he eivät olleet aikaisemmin tavanneet toisiaan. Kaikki miehet katosivat miesten taloon, holuaan, keskustelemaan häiden yksityiskohdista. Äiti teki ruokaa ja Babo vei sen heille. Kun keskustelua oli käyty kolme tuntia, Musa lähti ja isä tuli sisään puhumaan asioista äidin kanssa.

>>Musa tuli selvittämään avioitumistaan Kunyantin kanssa>>, isä sanoi.

>>No, mitä hän sanoi?>>

>>Hän sanoi uskovansa, että nyt on oikea aika heidän mennä naimisiin. Sitten hän puhui siitä, montako vuotta ja lehmää hän maksaisi meille ja me sovimme oikeudenmukaisen hinnan.>> (Sudanilainen Mende Nazer.)

”Juhani oli juuri eronnut, kun hän vuoden 2003 heinäkuussa tutustui netissä Tuuliaan. Rovaniemellä asunut Tuulia oli tuolloin ehtinyt olla vuoden verran yksinhuoltajana. Kummallakin oli edellisestä liitostaan lapsia, Juhanilla kaksi ja Tuuliolla kolme. Viikon soittelun jälkeen Juhani suunnisti Uraisilta Keski-Suomeen kohti Rovaniemeä aavistamatta, että hänen kuukauden kestäneet poikamiespäivänsä jäisivät siihen kesälomamatkaan. Puoli vuotta myöhemmin Tuulia muutti Uraisille ja kaksi päivää myöhemmin Tuulia ja Juhani menivät kihloihin. Tätä oli edeltänyt vilkas matkustelu Keski-Suomen ja Lapin välillä. Vajaat kaksi vuotta siitä, kun Tuulia ja Juhani muuttivat yhteen, syntyi heidän yhteinen lapsensa. Nyt Tuulian ja Juhanin satuhäissä, avioliiton siunauksen yhteydessä, heidän rakkauden hedelmänsä kastetaan Giaksi.” (Suomalaiset Tuulia ja Juhani.)

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Yksikkö Sosiaali- ja terveystalouden yksikkö, Kokkola	Aika marraskuu 2010	Tekijä/tekijät Elina Paasikivi
Koulutusohjelma Sosiaalialan koulutusohjelma		
Työn nimi NAAMIAISISTA NAIMISIIN -parisuhdeprojekti sudanilaisille aviopareille		
Työn ohjaaja YTM, Kerstin Peltonen	Sivumäärä 65 + 39	
Työelämäohjaaja Maahanmuuttajatyöntekijä Natalia Haponen		
<p>Opinnäytetyön tehtävänä oli organisoida parisuhdeprojekti Kokkolassa asuville sudanilaisille aviopareille. Projekti huipentui viikonloppuleiriin, jossa pohdittiin eri asiantuntijoiden pitämien alustusten sekä ryhmätyöskentelyn avulla niitä haasteita, joita maahanmuuttaja-avioparit kohtaavat rakentaessaan elämäänsä uudessa maassa. Opinnäytetyön tavoitteena oli tukea maahanmuuttajien parisuhdetta ja edistää sitä kautta koko perheen hyvinvointia sekä ehkäistä syrjäytymistä ja huono-osaisuutta.</p> <p>Opinnäytetyöprosessi käynnistyi joulukuussa 2009, jolloin työn tilaajaksi varmistui Kokkolan seurakuntayhtymä. Työn teoriaosuus sisältää tietoa kirkon tekemästä maahanmuuttajatyöstä, kristillisestä parisuhdetyöstä, Sudanin historiasta sekä afrikkalaistaustaiselle perheelle ominaisista tavoista ja tottumuksista. Opinnäytetyön teoreettisena viitekehyksenä toimi Morenon rooliteoria sekä sen pohjalta luodut Parisuhteen roolikartta ja Maahanmuuttajan roolit -malli.</p> <p>Parisuhdeprojektin toteutus -osassa kuvailen suhteellisen tarkasti suunnitteluprosessia sekä leirin sisältöä ja ryhmätyöskentely pohjana käsiteltyjä aiheita ja käytän perusteluna Morenon rooliteoriaa. Arviointiosiossa käsittelen projektiin osallistuneilta sekä työelämäohjaajalta keräämäni palautteen sekä asettamieni tavoitteiden avulla projektin onnistumista. Lisäksi arviointiosaan sisältyy itsearviointi, jossa reflektoin parisuhdeprojektin eri alueiden onnistumista omasta toiminnastani käsin.</p> <p>Parisuhdeprojekti osoitti, että maahanmuuttajaperheille suunnatulle toiminnalle on tarvetta sekä kirkon että valtion taholta. Tästä kertoivat leiristä tullut myönteinen palaute sekä leirille osallistuneiden avioparien päätös jatkaa parisuhdetyötä sudanilaisten perheiden keskuudessa kaksi kertaa vuodessa olevilla seminaaripäivillä ja valtakunnallisella, sudanilaisille aviopareille tarkoitettulla kesäleirillä.</p>		

Asiasanat

hyvinvointi, kristillinen avioliittokäsitys, maahanmuuttaja, pakolainen, parisuhde, projekti

ABSTRACT

CENTRAL OSTROBOTHNIA UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES Social and health unit, Kokkola	Date November 2010	Author Elina Paasikivi
Degree programme Social studies		
Name of thesis From Masquearade party to Marriage - Relationship Project to Sudanese Couple		
Instructor YTM Kerstin Peltonen	Pages 65 + 39	
Supervisor Immigrant worker Natalia Haponen		
<p>My thesis task was to organize a partnership project for Sudanese married couples who live in Kokkola. The project culminated in a weekend camp which discussed the challenges what kind of things the immigrant encounters when he builds his life in a new country. The discussions were helped by lectures, given by experts, and also group work. The aim was to support the immigrants` couple relationships, promote the welfare of the whole families and prevent social exclusion and social disadvantage.</p> <p>The thesis process began in December 2009, when the work subscriber was confirmed to be the Parish of the Kokkola. The theoretical part contains information about the immigrant work of the Church, Christian work in partnership, Sudan´s history and the ways and habits that are typical of families with African backgrounds. The theoretical framework of this thesis is Moreno´s role theory, relationship role map and the model for the roles of immigrants.</p> <p>In the implementation part of the partnership project implementation I describe the design process, the contents of the camp and the group work process. The rationale I used was Moreno´s role theory. In the evaluation part I go through the feedback, I discuss the success of the project and reaching my objectives. I have also done a self-assessment, which I reflectively the projects success in different areas.</p> <p>This partnership project indicated that the activity which is aimed at immigrant families, is needed. Both the church and the state should organize more such activities. This emerged from the positive feedback, which was given by the campers. Sudanese couples also agreed to continue the partnership work with seminar days and the relationship camp which will be held next summer and it is aimed for all Sudanese people who are living in Finland.</p>		
Key words Christian understanding of marriage, immigrant, project, refugee, relationship, welfare		

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ ABSTRACT

1 JOHDANTO	1
2 NAAMIAISISTA NAIMISIIN -PROJEKTIN TAUSTAA JA TAVOITTEET	4
2.1 Aiheen ajankohtaisuus	4
2.2 Aikaisemmat projektit ja tutkimukset	4
2.3 Projektin toimeksiantaja	5
2.4 Projektin tehtävät ja tavoitteet	6
2.4.1 Tulostavoitteet	7
2.4.2 Toiminnalliset tavoitteet	10
2.4.3 Oppimistavoitteet	11
3 PROJEKTIN TOIMINTAYMPÄRISTÖ	14
3.1 Evankelisluterilaisen kirkon tekemä maahanmuuttajatyö	14
3.2 Kokkolan seurakuntayhtymässä tehtävä maahanmuuttajatyö	15
3.3 Kristillinen parisuhdetyö	15
3.4 Projektiorganisaatio	16
4 PROJEKTIN TIETOPERUSTAN LÄHTÖKOHDAT	18
4.1 Sudanilaisena Suomessa	18
4.1.1 Sudanin sotaisa historia	18
4.1.2 Katsaus afrikkalaiseen perheeseen	20
4.1.3 Maahanmuuttajaperhe muutoksessa	21
4.1.4 Kolmannen kulttuurin luominen	23
4.1.5 Projektia ohjaava lainsäädäntö	24
4.2 Naamiaisista naimisiin -projektin teoreettinen viitekehys	25
4.2.1 Morenon rooliteoria	25
4.2.2 Parisuhteen roolikartta	25
4.2.3 Maahanmuuttajan roolit -malli	29
5 PARISUHDEPROJEKTIN TOTEUTUS	32
5.1 Suunnitteluprosessi	32
5.2 Tavoitteet	32
5.3 Kohderyhmän koostumus	33
5.4 Resurssianalyysi	34
5.5 Parisuhdeleirin sisältö	35
5.6 Opetusmenetelmä	36
5.7 Arviointi	37
6 PARISUHDELEIRIN TOTEUTUS JA KULKU	40
6.1 Ensimmäinen päivä	40

6.2	Toinen päivä	41
6.2.1	Miehen ja naisen erilaisuus	41
6.2.2	Arkirakkaus	43
6.2.3	Avioliitossa vieraalla maalla	43
6.2.4	Juhlailallinen aviopareille	44
6.3	Kolmas päivä	45
7	NAAMIAISISTA NAIMISIIN -PARISUHDEPROJEKTIN ARVIOINTIA	47
7.1	Laadunvarmistus	47
7.2	Projektiin osallistuneiden arviointi	47
7.3	Oma arviointi	49
7.3.1	Suunnitelman arviointi	50
7.3.2	Asetettujen tavoitteiden toteutumisen arviointi	51
7.3.3	Teoreettisen viitekehyksen arviointi	53
7.3.4	Työskentelyprosessin arviointi	55
7.3.5	Projektibudjetin arviointi	56
7.3.6	Resurssien arviointi	57
7.3.7	Tiedottamisen arviointi	57
7.4	Työelämäohjaajan arviointi	59
8	POHDINTA	60
	LÄHTEET	
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Naamiaisista naimisiin -parisuhdeprojekti on kypsynyt mielessäni vuosia. Alkukipinän sain jo vuonna 2001, jolloin tutustuin ensimmäisiin Sudanista tulleisiin pakolaisiin. Tällöin kiinnostuin myös pakolaisuudesta ja maahanmuutosta ilmiönä, sillä maahanmuuttajat ovat osa nykypäivän Suomea ja kasvava osa yhteiskuntaamme. Vuonna 2009 Suomessa asui pysyvästi 155 705 ulkomaan kansalaista, joista pakolaisia on 34 380. Pakolaisista 1 078:n kotimaa on Sudan. Maahanmuuttajien määrän kasvu näkyy myös Kokkolassa. Ensimmäiset pakolaistaustaiset maahanmuuttajat saapuivat Kokkolaan vuonna 1993 ja viimeisimmät vuosi sitten. Kokkolassa asuvat pakolaiset ovat kaikki kiintiöpakolaisia, joita Suomi ottaa vastaan vuosittain 750 henkilöä. Kokkolaan heitä saapuu päätöksen mukaan joka kolmas vuosi noin 30 henkeä ja väli vuosina muutamia perheitä. Sudanista tulleita pakolaisia asuu tällä hetkellä Kokkolassa noin 110 henkilöä.

Ystävystyessäni Kokkolan sudanilaisiin olen käytännössä huomannut sen, että pakolaisuuden asettamien haasteiden edessä parisuhde saattaa joutua niin suurelle koetukselle, että avioero voi tulla vakavaan harkintaan. Huoleni sudanilaisparien avioliitoista sai minut kiinnostumaan toisestakin yhteiskunnallisesti tärkeästä temasta, parisuhteesta. Pohjana parisuhteen tarkastelulle tässä opinnäytetyössä on kristillinen avioliittokäsitys. Sen mukaan Jumala on luomisjärjestyksessään tarkoittanut, että mies ja nainen solmivat keskenään avioliiton, joka on ihmistä suojaava ja tukeva elämänmuoto. Avioliittoa verrataan usein puutarhaan. Jos puutarhaa ei koskaan hoideta, se rapistuu, kellastuu ja muuttuu kuivaksi erämaaksi, josta ei enää nouse kukkia vaan rikkaruohoja. Samoin käy avioliiton, jos sen eteen ei tee työtä. Yksi kantava periaate avioliiton hoidossa onkin, että mitä nopeammin ongelmakohtiin tartutaan, sitä helpompi ne on hoitaa. Siksi ennaltaehkäisevä työ, kuten parisuhdeleirit, on myös avioliiton hoidossa paras taonnistumisesta.

Projektini asiakasryhmänä ovat Sudanista Kokkolaan Egyptin tai Libanonin kautta muuttaneet kiintiöpakolaiset Käytän heistä kuitenkin pääsääntöisesti yläkäsitetä maahanmuuttaja, jolla viitataan projektini asiakasryhmään. Opinnäytetyöni on kannanotto siihen, että jokaisella suomalaisella, oli hän sitten syntyperäinen tai maahanmuuttajataustainen, on oikeus hyvinvointiin. Hyvinvoinnilla tarkoitan erityisesti perheen hyvinvointia, jonka suuri

osatekijä on vanhempien tyytyväisyys parisuhteeseensa. Vahvistamalla parisuhdetaitoja tuetaan samalla vanhemmuutta ja ehkäistään perheväkivaltaa. Tätä kautta tapahtuu koko perheen kokonaisvaltaisen kotoutumisen ja hyvinvoinnin tukeminen. Edellä mainitut asiat ovat myös kotoutumislain keskeisiä tavoitteita, joiden toteutumiseen pyrin omalta osaltani vaikuttamaan organisoimallani parisuhdeleirillä.

Projektini yhtenä onnistumisen takeena on sen tietämys, millaisista oloista parisuhdeleirille tulevat sudanilaiset ovat lähtöisin. Leiriä suunnitellessani yksi tärkein osatekijä olikin ottaa heidän taustansa huomioon tutustumalla kirjallisuuden ja keskustelun avulla niihin tapoihin, kulttuuriin ja elämään, joihin sudanilaiset ovat omassa maassaan tottuneet. Tämä antoi leiriläisille tunteen, että leiri on todella suunniteltu heille heidän tarpeensa huomioon ottaen. Jotta myös raportointiosan lukija ymmärtäisi taustan ja kulttuurin merkityksen leirin suunnittelussa, olen käynyt raportointiosassa läpi Sudanin historiaa ja kulttuuria. Lisäksi luon lyhyen katsauksen niihin tapoihin, joiden ympärille afrikkalaistaustainen perhe rakentuu, sekä kerron, millaiseen muutosprosessiin parisuhde ja perhe joutuvat muuttaessaan Suomeen.

Projektin nimi oli tiedossani jo, ennen kuin varsinainen projekti alkoi. Se ei kuitenkaan ole itseni keksimä vaan jäänyt mieleen parisuhdekirjallisuudesta, johon olen vuosien saatossa tutustunut. Nimi on mielestäni hyvin kuvaava. Sen sijaan, että tunteet ja tarpeet kätketään erilaisten naamioiden alle, tulisi puolisoitten oppia näkemään toisensa avoimina, ainutkertaisina ihmisinä virheineen, erehtymisineen, lahjakkuuksineen ja tunteineen. Kun avioliitto kehittyy oikeaan suuntaan ja asenteet ovat rakentavat, sydänten yhteydestä voi tulla totta. Tällöin ei naamareita tarvita. Tämä ei kuitenkaan tapahdu hetkessä eikä itsestään. Sen vuoksi avioliitot tarvitsevat avukseen systemaattista hoitamista. Projektini on jakamassa toivoa siitä, että jokaisella avioliitolla on mahdollisuus onnistua, jos puoliset haluavat hoitaa rakkauttaan.

Johdantoni lopuksi haluan vielä mainita, että olen projektia työstäessäni palannut yhä uudelleen sosionomin ydinosaamisen alueisiin, joita ovat sosiaalialan eettinen osaaminen, asiakastyön osaaminen, sosiaalialan palvelujärjestelmän osaaminen, yhteiskunnallinen analyysitaito, reflektiivinen kehittämis- ja johtamisosaaminen sekä yhteisöllinen osaaminen ja yhteiskunnallinen vaikuttaminen. Nämä ydinosaamisen alueet ovat auttaneet minua suunnittelemaan ja toteuttamaan leiriprojektin eettisesti, leirin kohderyhmä, eli

ihminen, huomioon ottaen. Samalla leiriprojekti on ollut tukemassa ydinosaamisen alueiden kehittymistä. Erityisesti olen saanut vahvistusta eettiselle osaamiselleni, joka projektissani näkyy sekä toiminnassa että tavoitteissa mutta myös omissa asenteissani lähimmäistäni kohtaan.

2 NAAMIAISISTA NAIMISIIN -PROJEKTIN TAUSTAA JA TAVOITTEET

2.1 Aiheen ajankohtaisuus

Kuten johdannossa totesin, koin tarpeelliseksi yhdistää projektissani kaksi sekä itselleni että yhteiskunnallisesti tärkeää ja ajankohtaista teemaa: maahanmuuttajat ja parisuhteen. Toisinaan ihmisten asenteissa on havaittavissa, että he suhtautuvat maahanmuuttajiin kuin lomalaisiin. Tämä näkyy mm. siinä, että maahanmuuttajille kehitellyt erityispalvelut nähdään usein turhana. Maahanmuuttajat ovat kuitenkin tulleet maahanamme jäädäkseen ja Suomi on heidän uusi kotimaansa. He ovat kasvava osa suomalaista yhteiskuntaa, minkä vuoksi jokaisen meistä on kannettava oma vastuamme heidän sopeutumisestaan uuteen kulttuuriin ja tapoihin.

Myös parisuhde on ajankohtainen teema sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa että tilastojen valossa. Mediassa keskustellaan samaa sukupuolta olevien oikeudesta kirkolliseen vihkimiseen. Samaan aikaan tilastot näyttävät, että avo- ja avioerojen määrä on noussut Suomessa viime vuosina jyrkästi, myös maahanmuuttajien keskuudessa. Omassa avioliitossani olen huomannut käytännössä sen, että vitsit, joissa avioliittoa verrataan 30-vuotiseen sotaan tai elinkautiseen, eivät ole tyhjästä temmattuja. Sen vuoksi parisuhdetta täytyy hoitaa. Vastuu omasta parisuhteesta pitää sisällään huolen koko yhteiskunnasta. Yhteiskunnassa on havahduttu lasten ja nuorten pahoinvointiin. Se on yksi oire aikuisten kyvyttömyydestä elää yhdessä. Lapsen koti on viime kädessä isän ja äidin välinen suhde. ”Vaikka lapsilla olisi kaikki materialismin tarjoamat edut, mutta heiltä puuttuu turvallinen vanhemmuus, he jäävät köyhiksi ja keskenkasvuisiksi lopuksi ikää”, kiteyttävät Maija ja Hannu Nyman kirjassaan *Amoria ja huumoria parisuhteeseen* (2000, 192).

2.2 Aikaisemmat projektit ja tutkimukset

Aikaisempia opinnäytetöitä tai muita tutkimuksia, joissa parisuhdetyötä on räätälöity Afrikasta tulleille maahanmuuttajille, en löytänyt. Opinnäytetöitä, joissa on tutkittu parisuhdetta tai organisoitu parisuhteeseen liittyvä projekti, löysin muutamia. Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun sosiaalialan koulutusohjelmassa Kokkolassa on tehty vuonna 2008

opinnäytetyö Minusta asiat ovat kutakuinkin mallillaan, vaimon mielestä olemme eron partaalla, jossa Suvi Viitasalo tutkii miesten ja naisten motivaatioeroja parisuhteen hoitamisessa. Lisäksi Hämeen ammattikorkeakoulussa Heta Jonsson (2010) on selvittänyt, kuinka erilaiset draamamenetelmät soveltuvat parisuhdekurssille ristiriitatilanteiden käsittelemiksi. Niin ikään Seinäjoen ammattikorkeakoulussa Teija Riihimäki on tutkinut vuonna 2009 ikääntyvien parisuhteen tukemisen merkitystä heidän hyvinvoinnilleen.

Opinnäytetöitä, joissa kohderyhmänä ovat sudanilaiset, löysin yhden. Se on diakonia-ammattikorkeakoulusta Pieksämäen yksiköstä vuonna 2006 valmistuneiden Auli Koposen, Mari Kotilaisen ja Taava Kousan tekemä opinnäytetyö aiheesta Sudanilaiset kristityt Kuopion Kallaveden seurakunnassa. Tästä työstä oli itselleni suuri apu tarkastellessani esimerkiksi Sudanin historiaa. Toinen löytämäni raportti, jossa kohderyhmänä ovat sudanilaiset, on Suomessa asuvan, itsekin maahanmuuton kokeneen Edward Duttonin kirjoittama teos ”From Sudan to Suomi”.

Lisäksi törmäsin Hyvinkään evankelisluterilaisen seurakunnan, Hyvinkään kaupungin perheyöntekijöiden, Lyömättömän Linjan sekä Väestöliiton Monikulttuurisen Osaamiskeskuksen yhteistyönä vuonna 2009 käynnistämään kokeiluluonteiseen, maahanmuuttajaperheille suunnattuun perhe- ja parisuhdetyön toimintamalliin. Tämäkään ei täysin vastaa omaa projektiani, sillä ns. ”Hyvinkään mallissa” pilottiryhmänä ovat toimineet afgaanit ja burmalaiset. ”Hyvinkään mallissa” toiminnan tavoitteena on parisuhdetaitojen vahvistaminen, vanhemmuuden tukeminen sekä perheväkivallan ehkäisy ja sitä kautta koko perheen kokonaisvaltaisen kotoutumisen ja hyvinvoinnin tukeminen. Malli on prosessiluonteinen ja käynnistyy 3 - 5 vuorokauden leirityyppisellä intensiivijaksolla. Leirin jälkeen käynnistyvät miehille ja naisille omat ryhmät, jotka kokoontuvat 8 - 10 kertaa. Ryhmien jälkeen järjestetään jatkoryhmä, jonne puoliset tulevat yhdessä. Vaihtoehtona on jatkoryhmä molemmille osapuolille erikseen.

2.3 Projektin toimeksiantaja

Opinnäytetyöni toimeksiantaja on Kokkolan seurakuntayhtymän alaisuudessa toimiva maahanmuuttajatyö, jonka asiakkaina ovat nimensä mukaan maahanmuuttajat, pääasiassa pakolaistaustaiset henkilöt. Toiminta-ajatuksena on pyrkiä auttamaan maahanmuuttajia ja

pakolaisia kotoutumaan Kokkolaan. Työn painopisteinä on tarjota toisaalta mahdollisuus hengelliseen yhteyteen sekä toisaalta mahdollisuus yhteiseen toimintaan naisten, miesten ja koululaisten ryhmissä, perheiden toimintailloissa ja juhlissa, retkillä ja leireillä. (Kokkolan kaupunki 2007; Laihia 2008.)

Sudanilaisten omina työmuotoina ovat mm. naisten lauluryhmä, rukous- ja lauluseurat, perheleirit ja joulujuhla. Maahanmuuttajia ja pakolaisia on autettu sopeutumaan Suomeen tarjoamalla myös suomen ja englannin kielen opetusta sekä keskusteluapua vaikeiden elämäntilanteiden ja maahantuloprosessin läpikäymisessä. Osana työtä on lisäksi taloudellinen avustaminen. Erilaiset toimintamuodot ovat vahvistamassa maahanmuuttajien omaa identiteettiä ja yhteisöllisyyttä yli kieli-, kulttuuri- ja uskontorajojen. (Kokkolan kaupunki 2007; Laihia 2008.) Opinnäytetyöprojektini on siten osa Kokkolan seurakuntayhtymän maahanmuuttajatyötä.

2.4 Projektin tehtävät ja tavoitteet

Toiminnallisessa opinnäytetyössä opinnäytteenä tuotetaan jonkinlainen fyysinen tuotos tai kehitetään jotakin toiminnallista osa-aluetta. Työn tavoitteena on oman alan ammatillisen taidon, tiedon ja sivistyksen kehittyminen. Hanna Vilkka ja Tiina Airaksinen toteavat teoksessaan Toiminnallinen opinnäytetyö (2003), että ”*opinnäytetyön tehtävänä on pystyä näyttämään parhaimmat osaamisalueensa jollakin oman alan osa-alueella*”. Lisäksi toiminnallisen opinnäytetyön tarkoituksena on luoda jotakin uutta alalle ja osoittaa, että kykenee yhdistämään ammatillisen teoreettisen tiedon ammatilliseen käytäntöön. Toiminnallisen opinnäytetyön yksi muoto voi olla projekti, kuten oma opinnäytteeni on. Projekti on tavoitteellinen prosessi, jonka onnistuminen pitää sisällään suunnittelun, organisoinnin, toteutuksen, valvonnan seurannan ja arvioinnin. (Vilkka & Airaksinen 2003, 24 - 48.)

Oman opinnäytetyöni tehtävänä oli organisoida kristillisille arvoille pohjautuva parisuhdeprojekti sudanilaisille aviopareille. Projekti huipentui kesäkuun lopussa pidettävään parisuhdeleiriin, joka koostui afrikkalaisesta kulttuurista saapuneille aviopareille räätälöidystä ohjelmasta, kuten luennosta, ryhmätyöskentelystä, keskustelusta ja juhlaillallisesta. Samalla projekti toimii mallina, jota seurakunta sekä muut sektorit voivat halutessaan hyödyntää järjestäessään parisuhdeleirejä tai muita tapahtumia maahanmuuttaja-aviopareille ja perheille.

2.4.1 Tulostavoitteet

Olen jaotellut opinnäytetyöni tulostavoitteet yhteen päätavoitteeseen, jonka alle olen laatinut alatavoitteet. Ideana tässä jaottelussa on se, että päätavoitteeseen pääseminen ilman alatavoitteita on mahdotonta. Projektini päätavoitteena on *edistää maahanmuuttajaperheiden hyvinvointia sekä auttaa heitä kotoutumaan Suomeen entistä paremmin*. Se, miten koen parhaiten voivani olla tukemassa hyvinvointia, on tukea maahanmuuttajavanhempien parisuhdetta sekä antaa heille työkaluja suhteensa hoitamiseen. Kuten totesin Työn ajankohtaisuus -kappaleessa, on avio- ja avoerojen määrä noussut Suomessa viime vuosina jyrkästi. Tämän kehityksen vaikutukset näkyvät mm. lastensuojelutyössä. Perheiden hajoaminen koskettaa suurta määrää pienten lasten vanhemmuutta. Sen vuoksi pelkkä vanhemmuuden tukeminen ei yksin riitä. Vanhemmat tarvitsevat tukea myös parisuhteeseensa. (Airikka 2003, 5.)

Parisuhteen ja perheen tukeminen korostuu erityisesti maahanmuuttajien kohdalla, joiden täytyy rakentaa koko identiteettinsä uudestaan vieraassa maassa ja kulttuurissa. Jos perhe pysyy riittävän eheänä ja toimivana maahanmuuttoon liittyvistä suurista ja nopeista muutoksista huolimatta, voi se olla maahanmuuttajan tärkeimpiä kotoutumisen edistäjiä. Perhe toimii parhaimmillaan sen jäsenille emotionaalisenä tukena ja identiteetin peilinä. Lisäksi maahanmuuttajalapsille, kuten muillekin lapsille, perhe on heidän tärkein kehitysympäristönsä. (Alitolppa-Niitamo & Söderling & Fågel 2005, 44 - 45.)

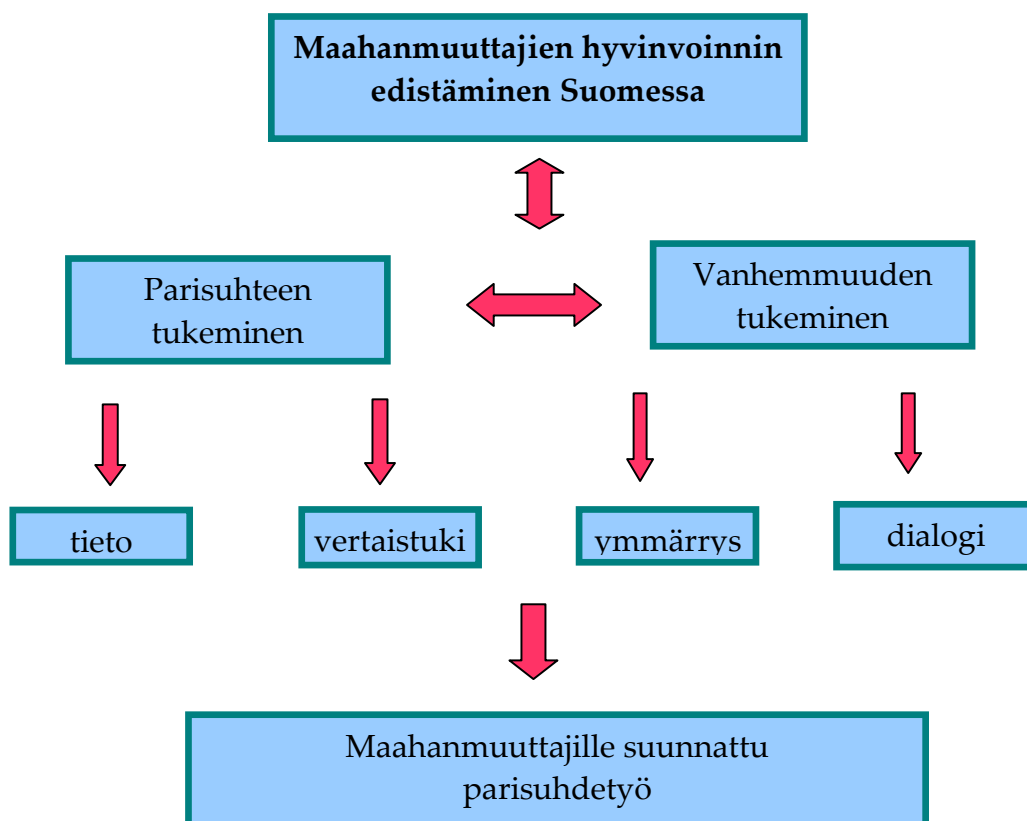
Oma kokemukseni on, että kun parisuhdetta ja sitä kautta vanhemmuutta lähdetään tukemaan, on aviopareille annettava tietoa perusasioista, jotka saattavat vaikuttaa parisuhteeseen hyvinkin voimakkaasti. Siksi yhtenä opinnäytetyöni alatavoitteena on *erilaisten parisuhteeseen liittyvien faktojen tuominen leirille osallistuvien pariskuntien tietoisuuteen*. Eräs esimerkki tästä on miehen ja naisen erilaisuus, josta kerron enemmän kappaleessa seitsemän. Jos tästä itsestään selvältä tuntuvasta asiasta ei tiedä enempää kuin että mies ja nainen eroavat toisistaan fyysisesti, saattaa parisuhteessa eri sukupuolten välisestä jännityksestä koitua todellinen riesa. Kun näistä asioista saa tietoa, on helpompi alkaa opetella kritisoinnin sijaan kunnioitusta. (Silventoinen & Leppänen 2001, 73; Mutalahti 2006, 12.)

Toisena alatavoitteena projektissani on *auttaa aviopareja ymmärtämään kumppanuuden, kunnioituksen sekä armon ja anteeksiannon merkitys avioliitossa*. Projektini kohderyhmä eli sudanilaiset avioparit tulevat miesvaltaisesta kulttuurista. Suomalaiseen, tasa-arvoiseen yhteiskuntaan tultaessa roolit saattavat kuitenkin kääntyä pääläelleen naisen ottaessa perhe-elämän, karrikoidusti sanottuna, valtaansa. Nämä rooleissa tapahtuvat muutokset ja valtataistelut avioliitossa saattavat koetella parisuhdetta kovallakin kädellä. Kuitenkin vain kunnioitettu ihminen kykenee kunnioittamaan ja arvostettu ihminen pystyy arvostamaan. Siksi sen ymmärtäminen, etteivät mies ja vaimo ole eri leireihin kuuluvia vihollisia vaan kumppaneita, jotka muodostavat erillisinä ja erilaisina persoonina avioparin, auttaa puolisoita armahtamaan ja antamaan toisilleen anteeksi. (Kajaanin seurakunta 2010; Silventoinen & Leppänen 2001, 74-75.)

Opinnäytetyöni kolmas alatavoite on *rohkaista maahanmuuttaja-aviopareja keskustelemaan siitä, mitä haasteita mm. pakolaisuus ja elämän aloittaminen uudessa maassa on tuonut parisuhteelle*. Koen tämän yhdeksi projektini tärkeimmäksi tavoitteeksi, sillä vaikka sudanilaiset, kuten afrikkalaiset yleensä, ovat perhekeskeisiä ja viettävät paljon aikaa yhdessä sukulaisten ja ystävien kanssa, ei parisuhdeasioista minun kokemukseni mukaan juuri puhuta, ainakaan niin avoimesti kuin meillä Suomessa. Omassa avioliitossani on silloin tällöin mieleen tullut ajatus, ettei kenelläkään muulla ole varmaankaan tällaisia ongelmia kuin meillä. Parisuhdetapahtumissa on ollut huojentavaa huomata, että muutkin avioparit taiteilevat samojen asioiden kanssa kuin me. Haluan tarjota tämän saman huojentavan kokemuksen maahanmuuttajapareille, joilla haasteet parisuhteessa ovat osaltaan mm. pakolaisuuden takia erilaisia ja ehkä vaativampiakin kuin suomalaispareilla.

Neljänneksi alatavoitteeksi olen nimennyt *dialogisuuden*. Monet parisuhdeviikonloppuun osallistuvista sudanilaisista ovat kokeneet elämässään pettymyksiä, hylkäämisiä ja traumaattisia kokemuksia enemmän kuin tuntuu kohtuulliselta. Vaikeuksien keskellä elämän tarkoituksellisuus on saattanut kyseenalaistua, ja tästä on voinut joidenkin kohdalla syntyä kohtalokas tulkinta siitä, että koska kukaan ei ole välittänyt minusta, ei minunkaan tarvitse välittää itsestäni. Itsensä halveksunta heijastuu myös parisuhteeseen, sillä pystyäkseen rakastamaan toista, ihmisen täytyy ensin rakastaa itseään. Sen vuoksi koen tärkeäksi, että dialogisuudesta tulisi luonteva osa leiriprojektiani. Tällä tarkoitan sitä, että toivon leirille osallistuvien uskaltautuvan vuorovaikutukseen luennoitsijoiden kanssa sekä ryhmäkeskusteluissa. Tällöin jokaisella leirille osallistuvalla on mahdollisuus saada

kokemus kuulluksi tulemisesta, joka taas on tärkeä elementti itsensä arvostamisen opettelussa. (Ranne, Sankari, Rouhiainen-Valo & Ruusunen 2005, 21 - 22, 101; Haavikko & Bremer 2009, 15.)

KUVIO 1. Projektin tulostavoitteet

Yllä olevassa kuviossa 1 kuvaan projektini tulostavoitteet kaavion muodossa. Kaavion yläosassa olevaan laatikkoon on merkitty koko parisuhdeprojektin tärkein tulostavoite eli maahanmuuttajien hyvinvoinnin edistäminen Suomessa. Tässä projektissa olen edistämässä hyvinvointia tukemalla parisuhdetta. Parisuhteen tukemisen kanssa kulkee käsi kädessä vanhemmuuden tukeminen, joka näkyy kaaviossa siten, että parisuhde ja vanhemmuus on asetettu vierekkäin. Nuolet laatikoiden välissä kuvaavat sitä, että parisuhde vaikuttaa vanhemmuuteen ja vanhemmuus parisuhteeseen. Tällöin kumpaakaan ei voi asettaa toisen yläpuolelle. Jotta vanhemmuutta ja parisuhdetta voidaan tässä projektissa tukea parhaalla mahdollisella tavalla, maahanmuuttajatausta huomioon ottaen, tarvitaan molemminpuolisen tiedon, vertaistuen, ymmärryksen ja dialogisuuden mukana oloa. Kun nämä neljä asiaa otetaan mukaan parisuhteen ja vanhemmuuden tukemiseen, on tuloksena maahanmuuttajille suunnattu parisuhdetyön muoto.

2.4.2 Toiminnalliset tavoitteet

Opinnäytetyöni toiminnallisena tavoitteena on *parisuhdeleirin järjestäminen sudanilaisille aviopareille sekä parisuhdetyön jatkuvuus maahanmuuttaja-avioparien keskuudessa*. Päästakseni tähän on tavoitteet jaettava pienempiin kokonaisuuksiin samoin kuin tulostavoitteidenkin kohdalla. Jotta vanhemmilla olisi mahdollisuus keskittyä parisuhdekysymysten äärelle häiriöttä, on ensimmäisenä tavoitteena järjestää leiri niin, että sinne on luentoja ja muun aikuisille tarkoitettun ohjelman ajaksi *järjestetty lastenhoito*. Käytännössä tämä tarkoittaa, että lapsille pidetään parisuhdeleirin sisällä oma leiri. Tämän onnistuminen vaatii luotettavia leiri-isosia, jotka organisoivat ja toteuttavat suunnittelemani lastenohjelman ja joiden hoitoon vanhemmat voivat lapsensa jättää siksi ajaksi, kun itse keskittyvät alustuksiin ja pienryhmäkeskusteluihin.

Toiseksi toiminnalliseksi tavoitteeksi muodostui sopivan *leiripaikan löytyminen*. Paikan tulisi palvella kahta eri leiriä (parisuhde- ja lastenleiriä) sekä erilaisia ryhmiä, kuten miesten- ja naistenryhmiä, jotka kaikki toimivat yhtä aikaa. Tämä asetti omat rajoitteensa paikan koolle, joka ei voinut olla ihan pieni, yhden rakennuksen leirikeskus. Jotta lasten ohjelma ei häiritsisi aikuisten luentoja ja keskusteluja, tilaa ja erillisiä rakennuksia oli oltava riittävästi. Lisäksi pihapiirin tuli olla riittävän turvallinen, leirin nuorimpia osanottajia ajatellen.

Kolmantena toiminnallisena tavoitteena oli mielekkään *leiriohjelman kokoaminen*. Tämä tarkoitti sitä, että leirin tuli pitää sisällään mm. tulostavoitteissa mainittuja elementtejä, kuten tietoa, ymmärrystä, vertaistukea ja dialogisuutta. Jotta tähän päästään, on tärkeää, että leirille kutsutut luennoitsijat ovat ammattitaitoisia parisuhdeasioiden asiantuntijoita, jotka kykenevät perinpohjaiseen asioiden ja ilmiöiden perusteluun. Samaan aikaan huomioon oli otettava kuitenkin se, että dialoginen ilmapiiri säilyisi, mikä tarkoitti riittävän ajan varaamista keskustelulle ja ryhmätyöskentelylle. Lisäksi vapaa-ajalle oli jätettävä tilaa asioiden sulattamista ja vertaistukikeskusteluita varten. Kaikki edellä mainitut asiat olivat leiriohjelmaa suunniteltaessa seikkoja, jotka oli tärkeä ottaa huomioon, jotta leiri vastaisi asettamiini tavoitteisiin ilman, että siitä muodostui osanottajille liian raskas.

Neljäs ja ehkä vaikein toiminnallisten tavoitteiden alue oli leirin *mainostaminen* niin, että

myös miehet motivoituisivat osallistumaan. Suomalaisessakin kulttuurissa, myönteisestä asennemuutoksesta huolimatta, on yksi yleinen piirre ollut se, että miehet ovat hitaampia lähtemään hoitamaan parisuhdettaan esim. leireille, kertovat pitkään kristillistä avioparityötä tehneet Maija ja Hannu Nyman kirjassaan *Amoria ja huumoria parisuhteeseen* (2000). Vielä voimakkaammin edellä mainittu ilmiö näkyy oman kokemukseni mukaan afrikkalaisessa kulttuurissa, eikä se rajoitu vain parisuhdeasioihin. Monissa kulttuureissa, kuten afrikkalaisessakin, miehen oletetaan olevan perheen pää ja siten tukevan muita perheenjäseniä. Sen vuoksi avun tarvetta voi olla vaikea myöntää. Ongelma, johon tarvittaisiin tukea, saatetaan kokea hyvin häpeälliseksi, sillä sen myöntäminen tarkoittaa samalla oman epäonnistumisen tunnustamista. Lisäksi miehillä on usein naisia korkeampi kynnys tulla mukaan esimerkiksi maahanmuuttajille järjestettyyn ryhmätoimintaan. Käytännössä tämä näkyy siten, että mm. erilaisista maahanmuuttajille suunnatuista leireistä ollessa kyse sinne ilmoittautuu koko perhe, mutta paikalle saapuvat vain vaimot lapsineen. Tämän vuoksi avioliittoleirin mainostamisessa miesten motivointi tuli ottaa erityisen tarkkaan huomioon. (Alitolppa-Niitamo ym. 2005, 63 - 64, 89.)

2.4.3 Oppimistavoitteet

Leiriprojektini oppimistavoitteista yksi tärkeimmistä on luonnollisesti sosionomin *ydintaitojen vahvistuminen* sekä oma *ammattillinen kasvuni* erityisesti strategisessa johtamisessa ja projektityöskentelyssä mutta myös perhetyössä monikulttuuristuvassa Suomessa. Johtaminen on aina ollut alue, jossa tunnen itseni hyvin epävarmaksi ja riittämättömäksi. Osittain tämä johtunee siitä, että minulta puuttuu rohkeus lähteä tekemään jotain uutta ja luottaa organisointikykyyni. Kuitenkin strateginen johtaminen on tärkeä osa sosionomin arkea. Vaikka laaja strateginen työ painottuukin ylimmän johdon tehtävissä, korostuu strategisen otteen merkitys kaikkialla mm. työyksiköiden kasvun ja palvelujen tuotantovastuiden uudelleen jäsentymisen myötä. Siksi koen tärkeäksi, että opinnäytetyöni on tukemassa ammatillista kasvua nimenomaan niillä alueilla, jotka koen itselleni haastaviksi. (Kamensky 1999.)

Muita oppimistavoitteita, joita olen projektilleni asettanut, on projektin onnistunut hallinta. Jotta se onnistuu, on ensimmäisenä tavoitteena tehdä realistinen aikataulu. Aikataulun pitäminen edellyttää sen jatkuvaa kontrollointia koko projektin ajan. Myös tavoitteet ovat

tärkeä osa onnistunutta projektinhallintaa. Sen vuoksi niiden äärelle on ajoittain pysähdyttävä miettimään, ovatko ne sellaisia, joiden on mahdollista toteutua. Budjettia ja siinä pysymisen merkitystä ei voi myöskään ohittaa onnistuneesta projektista puhuttaessa. Siksi huolellisesti mietityn projektibudjetin laatiminen on yksi oppimistavoitteeni. Projektin luonteeseen kuuluu lisäksi se, että kaikki ei aina mene niin kuin on suunnitellut. Tästä syystä olen asettanut viimeisimmäksi oppimistavoitteekseni muuttuvista tilanteista riippumattoman, onnistuneen lopputuloksen. (Helsingin yliopisto 2006.)

TAULUKKO 1. Projektin tavoitteet

	YKSIÖ	ORGANISAATIO	MINÄ ITSE
TULOSTAVOITTEET: = 1. Parisuhteen tukeminen jakamalla tietoa ja sitä kautta ymmärrystä 2. Vertaistuen löytyminen 3. Leirille osallistuvien itsetunnon vahvistaminen dialogisen ilmapiirin avulla	Vanhemmuuden ja perheen tukeminen, joka vaikuttaa positiivisesti yksilön hyvinvointiin sekä maahanmuuttajaperheiden kotiutumisen edistämiseen.	Valmis, käytännössä kokeiltu malli säästämään seurakuntayhtymän työntekijöiden resursseja maahanmuuttajien kanssa tehtävää parisuhdetyötä suunniteltaessa.	Parisuhde- ja aikuis-sosiaalityön sekä monikulttuurisen perheytyön tuntemus, jota voi käyttää laajasti hyödyksi sosionomin ammatissa.
TOIMINNALLISET TAVOITTEET = 1. Parisuhdeleirin järjestäminen sudanilaisille aviopareille 2. Lastenhoito 3. Sopiva leiripaikka 4. Sisällöltään osallistavan leiriohjelman rakentaminen 5. Aviomiesten motivoiminen leirille 6. Parisuhdetyön jatkuvuus	Motivaatio parisuhteen hoidossa ja oman tehtävän huomioiminen niin, että sekä mies että vaimo ovat vastuussa suhteen onnistumisesta sekä sen tiedostaminen, että vanhempien parisuhde on lapsen koti.	Parisuhdeongelmiin liittyvien kotikäyntien ja keskustelujen väheneminen säästämään seurakuntayhtymän maahanmuuttajatyöntekijän ja muiden työntekijöiden aikaa ja voimavaroja, mikäli parisuhdetyön jatkuvuus saadaan turvattua.	Hyvän etukäteissuunnittelun merkityksen ymmärtäminen, tilanetajun kehittyminen sekä nopeasti muuttuvien tilanteiden hallitseminen. Lisäksi kokemus moniammatillisen yhteistyön voimasta.

TAULUKKO 1 jatkuu

<p>OPPIMISTAVOITTEET =</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Oma ammatillinen kasvu 2. Kokemus strategisesta johtamisesta ja projektityöskentelystä 3. Projektin onnistunut hallinta (aikataulutus, budjetti, tavoitteiden toteutuminen) 	<p>Mieleenpainuva leirikokemus, joka motivoi osallistumaan erilaisiin parisuhdetapahtumiin uudestaan.</p>	<p>Maahanmuuttajapariton helpompi saada mukaan seuraaviin parisuhdetapahtumiin heidän tietäessään, mistä parisuhteen hoidossa on kyse. Säästää työntekijän aikaa, kun ns. ”pohjustustyö” jää pois.</p>	<p>Tärkeä oppimiskokemus projektityöskentelystä tulevaa työuraa ajatellen, ammatillinen kasvu omien voimavarojen hallinnassa sekä itseluottamuksen lisääntymisen strategisen johtamisen alueella.</p>
--	---	--	---

3 PROJEKTIN TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Kuten aiemmissa kappaleissa on tullut ilmi, projektini tilaajana on Kokkolan seurakuntayhtymä, jonka mukaan myös toimintaympäristö luonnollisesti määräytyy. Kokkolan seurakuntayhtymän tekemää maahanmuuttajatyötä ohjaa evankelisluterilainen kirkko. Luterilaisuuden ydinkohtia ovat usko, Raamattu, armo, Kristus ja ”Hengen hedelmät”, joita ovat rakkaus, ilo, rauha, kärsivällisyys, ystävällisyys, hyvyys, uskollisuus, lempeys ja itsehillintä. (Suomen evankelisluterilainen kirkko 2010; Galatalaiskirje 5:22.) Projektiani ovat siis raamittamassa evankelisluterilaisen kirkon tekemän maahanmuuttajatyön sekä kristillisen avioliittokäsityksen periaatteet. Näistä periaatteista kerron lisää myöhemmin tässä luvussa. Evankelisluterilainen kirkko luo projektilleni ympäristön, jossa minun tulee toimia ja tarkastella asioita kristillisestä näkökulmasta luterilaisuuden oppeja kunnioittaen.

3.1 Evankelisluterilaisen kirkon tekemä maahanmuuttajatyö

Seurakunnan työn ja ihmisten kohtaamisen lähtökohta on kristillisessä ihmiskäsityksessä. Ihminen on arvokas, Jumalan kuvaksi luotu olento, jota on lähestyttävä kokonaisvaltaisesti. Evankelisluterilaisen kirkon maahanmuuttajatyön perusta on Raamatussa. Jumalan luomina tulee kirkon työntekijöiden ja jäsenten noudattaa kunnioituksen ja tasa-arvon periaatetta jokaista ihmistä kohtaan rotuun, uskontoon tai heimoon katsomatta Raamatun ohjeen mukaan: ”Kun maahanne tulee muukalaisia asumaan keskuudessanne, älkää sortako heitä. Kohdelkaa joukossanne asuvia siirtolaisia ikään kuin he olisivat heimolaisianne ja rakastakaa heitä kuin itseänne...” (3.Moos.19:24.)

Suomen evankelisluterilaisen kirkon maahanmuuttajatyö auttaa kaikkia maahanmuuttajia uskontoon katsomatta. Kirkon tehtävänä on toimia uskontojen välisissä kohtaamisissa lähimmäisenrakkauden, uskonnonvapauden ja kultaisen säännön mukaan, sillä kristityt maahanmuuttajat eivät automaattisesti ole evankelisluterilaisen kirkon jäseniä. Kirkon pakolaistyön periaatteena on tarjota turvaa kaikille suojelua vailla oleville ihmisille yhteiskunnan tekemää työtä tukien. (Suomen evankelisluterilainen kirkko 2010.)

Maahanmuuttajan kannalta katsottuna seurakuntayhteys on tärkeä osa elämää ja tukee uuteen maahan sopeutumista. Uskonto on yhdistänyt ihmisiä jo heidän lähtömaassaan ja uudessa ympäristössä sen merkitys korostuu, sillä uskonto luo turvallisuutta ja yhteisöllisyyden tunnetta. Lisäksi se on yksi elämänhallinnan apuväline uudessa maassa sen elämässä kiinni pitävän voiman vuoksi. Maahanmuuttaja kokee usein kirkon tutuksi ja turvalliseksi paikaksi, joka yhdistää heitä omaan kulttuurinsa, tukee sopeutumista uuteen kotimaahan ja lieventää koti-ikävä. (Koponen ym. 2006, 12.)

3.2 Kokkolan seurakuntayhtymässä tehtävä maahanmuuttajatyö

Kuten valtakunnallisestikin, myös Kokkolan seurakuntayhtymän maahanmuuttajatyön toiminta-ajatuksena on pyrkiä auttamaan maahanmuuttajia sopeutumaan Suomeen ja erityisesti Kokkolaan. Työn painopisteenä on tarjota toisaalta mahdollisuus hengelliseen yhteyteen sekä toisaalta mahdollisuus yhteiseen toimintaan naisten, miesten ja koululaisten ryhmissä, perheiden toimintailloissa sekä juhlissa, retkillä ja leireillä. Sudanilaisten omina työmuotoina ovat olleet mm. naisten lauluryhmä, rukous- ja lauluseurat, perheleirit ja joulujuhla. Lisäksi työssä on autettu maahanmuuttajia ja pakolaisia sopeutumaan Suomeen tarjoamalla suomen ja englannin kielen opetusta sekä keskusteluapua vaikeiden elämäntilanteiden ja maahantuloprosessin läpikäymisessä. Samalla työ on vahvistamassa maahanmuuttajien omaa identiteettiä ja yhteisöllisyyttä yli kieli-, kulttuuri- ja uskontorajojen. (Kokkolan kaupunki 2007; Laihia 2008.)

3.3 Kristillinen parisuhdetyö

Kristillinen parisuhdetyö perustuu kristilliseen avioliittokäsitykseen sekä sitoutumiseen, joka sinetöidään avioliittolupauksessa. Kristillisen avioliittokäsityksen mukaan avioliitto on ihmistä tukeva ja suojaava elämänmuoto. Se on kristillinen instituutio, jonka perusteet nousevat Raamatusta. Avioliitto luotiin, jotta ihminen kokisi itsensä kokonaisuudeksi. Se on tarkoitettu kaikkia tarpeita tyydyttäväksi elämänmalliksi, jonka suojaksi Jumala on antanut mm. kymmenen käskyä. Lisäksi Raamattu sisältää monia muitakin ohjeita aviopareille ja avioliittoa suunnitteleville. (Kansan raamattuseura 2009; Rantala 2003, 8, 23, 25.)

Kristillistä parisuhdeneuvontaa Suomessa alkoi ensimmäisten joukossa tehdä pappi Matti Joensuu. Sodan päätyttyä hänen luokseen tuli ihmisiä pyytämään apua ja neuvoja avioliittoa koskevissa asioissa. Useiden tällaisten pyyntöjen perustelevana hän laitto Aamulehteen (1944) ilmoituksen: *”Älkää ottako avioeroa! Tarjoamme apua vaikeuksiinne, kääntykää pastori Joensuun puoleen”* (Joensuu 1994, 90). Ilmoituksen perusteella hän sai niin paljon yhteydenottoja parisuhdeasioista, että Joensuu joutui pyytämään Kaupunkilähetykselle, jossa hän tuolloin työskenteli, toista pappia, jotta voisi itse keskittyä avioliittoneuvontaan. Myöhemmin Joensuun tekemästä parisuhdetyöstä muodostui Tampereen seurakuntien perheasiain neuvottelukeskus. (Rantala 2003, 31.)

1970-luvulla alettiin Suomessa tehdä parisuhdetyötä laajamittaisemmin. Tuolloin eräässä suomalaisessa lehdessä julkaistiin maailmanlaajuisesti parisuhdetyössä vaikuttaneiden David ja Vera Macen kirjoittama artikkeli. Kyseisen artikkelin innostamana Kirkon perheasiain neuvottelukeskuksen työntekijät kutsuivat koolle joukon aviopareja. Tästä saivat alkunsa mm. avioliiton rikastuttamiskurssit, pariviestinnän kurssit ja perhekoulut, jotka ovat kasvaneet kirkon perheneuvonnan suojaan. (Nissinen & Pätsi 2001, 12; Rantala 2003, 30.)

Vuonna 1974 eli muutamaa vuotta myöhemmin, kun Macien artikkeli oli julkaistu suomalaisessa lehdessä, kaksi Helsingin NMKY:ssä aktiivisesti toiminutta paria matkusti Norjaan aviopariretriittiin. Tämän pohjalta HNMKY alkoi pitää Paremmän avioliiton perheleirejä. Myös Suomen evankelisluterilainen kansanlähetyksen pitää samanlaisia leirejä. Kansan Raamattuseuran vuonna 1985 aloittama avioliittotyö kulkee nimellä Samassa veneessä. Uutena toimintana parisuhdetyöhön on tullut mukaan Kestävän parisuhteen kasvu ry. Kataja, joka aloitti toimintansa vuonna 1994. Kataja ry. kokoaa yhteistyöhön Suomessa parisuhdetyötä tekevät järjestöt. Lisäksi Kataja ry:n pääpaino on parisuhdetyötä tekevien kouluttaminen, vaikkakin he järjestävät jonkin verran myös itse erilaisia parisuhdekursseja. (Nissinen & Pätsi 2001, 12; Rantala 2003, 30.)

3.4 Projektiorganisaatio

Projektin tilaaja on Kokkolan seurakuntayhtymän alaisuudessa toimiva maahanmuuttajatyö, jonka työntekijä, Natalia Haponen, on projektini ohjausryhmän työelämäedustaja.

Maahanmuuttajatyö on osa luterilaisen kirkon tekemää diakoniatyötä, mutta koska Haposella ei ole maahanmuuttajatyötä tekevää työparia, on hänen avukseen nimetty työryhmä. Kyseinen ryhmä on siten osa projektini ohjausryhmää. Haposen itsensä lisäksi siihen kuuluu maahanmuuttajatyöstä vastaava pappi, Kokkolan suomalaisen seurakunnan diakoniaviranhaltija sekä viisi maahanmuuttajatyössä aktiivisesti mukana olevaa vapaaehtoista. Lisäksi projektin ohjausryhmään kuuluu Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun nimeämä, opinnäytetyötä ohjaava opettaja.

Projektin yhteistyötahoina toimivat Suomen evankelisluterilainen kansanlähetys sekä Suomen lähetysseura. Ensiksi mainittu on yksi luterilaisen kirkon viidestä herätysliikkeestä ja jälkimmäinen luterilaisen kirkon lähetysjärjestö. Korvaamattoman tärkeää apua sain projektia suunnitellessani ja erityisesti parisuhdeleirin sisältöä miettiessäni Helena ja Tapio Räisäseltä sekä Anna-Kaarina ja Matti Palmulta. Molemmat pariskunnat ovat asuneet pitkään Etiopiassa ja työskennelleet parisuhdeasioiden ympärillä, Räisäset kansanlähetysten ja Palmut lähetysseuran kautta.

Projektityöskentelyssä verkostoitumisella on suuri merkitys, sillä ilman yhteistyötä projekti ei yksinkertaisesti onnistu. Myös omassa projektissani verkostoituminen ja yhteistyö olivat tärkeä osa projektin onnistumista. Varsinaiseen projektiryhmään kuuluivat maahanmuuttajatyöntekijän lisäksi leirille lupautuneet alustuksen pitäjät: Suvi-Tuulia ja Kalle Viitasalo, Samuel ja Terese Luak, Rikhard Haponen sekä Leena Harjunpää. Tärkeä osa projektiryhmää olivat myös kuusi lastenohjelman toteutumisesta huolehtinutta isoista. Oman roolini koin olevan projektivastaava, sillä minä olin luonnollisesti se, joka oli eniten perehtynyt projektin tarkoituksiin ja tavoitteisiin. Kyseinen projektiryhmä oli keskeinen osa leirin toteutusta.

4 PROJEKTIN TIETOPERUSTAN LÄHTÖKOHDAT

4.1 Sudanilaisena Suomessa

Jotta organisoimani parisuhdeprojekti olisi vastaamassa mahdollisimman suurelta osin niihin tarpeisiin, joita Suomeen muuttaneilla sudanilaisilla perheillä ja yksilöillä on, tulee minun tietää millaisesta maasta he ovat lähtöisin ja mitkä tekijät ovat ajaneet heidät pakolaisiksi. Lisäksi minun tulee tuntea afrikkalaista perhekäsitystä ja pohtia mitä yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia sillä on suomalaisen perhekäsityksen kanssa. Myös muutoksen, esimerkiksi pakolaisuuden vaikutukset parisuhteeseen ja perheeseen systeeminä ovat asioita, joista on hyvä olla tietoinen. Edellä mainittuun perustuen käyn tässä kappaleessa läpi Sudanin historiaa, luon katsauksen afrikkalaiseen perheeseen ja käsittelen muutoksen vaikutusta parisuhteeseen sekä tuon esiin niitä asioita, joiden avulla perheen on mahdollista säilyä kokonaisena siihen kohdistuneesta muutoksesta huolimatta.

4.1.1 Sudanin sotaisia historiaa

Sudan on Afrikan suurin maa. 35 miljoonasta asukkaasta noin puolet on arabeja ja puolet mustia. Sudanin väestö on nuorta. Puolet kansasta on alle 30-vuotiaita ja vain kolme prosenttia elää yli 64-vuotiaaksi. Maan virallisia kieliä 150 heimokielestä ovat englanti ja arabia. Lukutaidon omaa 61 % aikuisista. Itsenäisyytensä Sudan sai 1.1.1956, jolloin se vapautui Englannin ja Egyptin alaisuudesta. Kuitenkin sisällissodat ovat jatkuneet Sudanissa nykypäiviin saakka ja sodan sekä nälänhädän uhreiksi on joutunut kaksi miljoonaa ihmistä. (Kansainvälisen henkilövaihdon keskus CIMO 2009; Koponen ym. 2006, 20.)

Arabit ovat levittäneet Sudaniin islamilaisuutta monien vuosisatojen aikana. Islamin uskon leviäminen oli melko helppoa, sillä islam salli afrikkalaisen kulttuurin tapoja, kuten moniavioisuuden. Lisäksi muslimiksi liittymällä saattoi välttää orjuuden, ja sosiaaliset suhteet kauppiaisiin paranivat. Nykyään 70 % Sudanin väestöstä on sunnimuslimeja. Kristinusko levisi Sudaniin Etelä-Afrikasta. Se oli kuitenkin ristiriidassa afrikkalaisen kulttuurin kanssa, sillä se ei hyväksynyt moniavioisuutta ja kritisoi vanhoja

heimorituaaleja. Moderni koululaitos ja sairaalaverkoston synty ovat kuitenkin sinnikkäiden lähetystyöntekijöiden työn tulosta. Tällä hetkellä 5 % Sudanin väestöstä on kristittyjä. Lisäksi entisaikojen vanhat paikalliset uskonnot ovat edelleen voimakkaasti esillä, ja niihin kuulukin 25 % Sudanin väestöstä. (Koponen ym. 2006, 21.)

Maana Sudanilla on hyvin sotaisa historia. Sisällissotaan johtavia riitoja on ollut arabimuslimien ja mustien kristittyjen välillä. Erityisesti öljy on ollut suuri kiistan aihe siitä lähtien, kun sitä löydettiin Etelä-Sudanin alueelta. Sudanin hallitus on halunnut käyttää öljystä saatavat varat sodankäyntiin ja määrätietoisella sodalla se on ajanut tuhannet eteläsudanilaiset pois kodeistaan (Suvanto 2001, 19). Todelliset rauhanneuvottelut sisällissodan päättämiseksi alkoivat vuonna 2001. Uudenvuoden aattona vuonna 2004 saatiin valmiiksi kattava rauhansopimus, joka allekirjoitettiin 9.1.2005. (Niemi 2009; Koponen ym. 2006, 24.)

Rauha ei sopimuksesta huolimatta ole varmalla pohjalla, sillä sopimus takasi sotarikollisille armahduksen rikoksistaan ja erilaiset levottomuudet ovat jatkuneet Sudanissa. Lisäongelmana ovat epäviralliset ryhmittymät, kuten maantierosvot, jotka yrittävät hyötyä tilanteesta. Nämä ovat aiheuttaneet pakolaisuutta sekä vesi-, lääke- ja ruokapulaa. Myös avustustyöntekijöiden pääsy Sudaniin on tehty vaikeaksi ja Sudaniin lähetetyt lääkkeet eivät koskaan päässeet perille, sillä ne takavarikoitiin laboratorioihin. Suurin syy 2000-luvun nälänhädälle Sudanissa on sota, sillä sotilaat ja kapinalliset ryöstivät ja tuhosivat elintarvikkeet ja kaivojen pumput sekä saastuttivat kaivojen veden. (Koponen ym. 2006, 23.)

Kehitysyhteistyöntekijä Harri Porvalin (2006) mukaan Sudanissa on nykyisin äärettömän köyhää. "Olen käynyt monilla syrjäseuduilla Tansaniassa ja Keniassa, mutta missään ei ole ollut niin köyhää kuin Etelä-Sudanissa. Siellä ei ole mitään", Porvali sanoo. (Sankari 2006.) Porvali uskoo, että absoluuttisen köyhyden poistamiseen Sudanissa menee noin 20 vuotta. Tällä hetkellä ihmisiltä puuttuvat tiet, koulut, sairaalat sekä hoitohenkilökunta. Lapsikuolleisuus on ollut suurta ja perheistä on kuollut keskimäärin kolme lasta. Lisäksi orjuus on yksi sodan julmuuksista. Vaikka se onkin kielletty jo 1900-luvun alussa, on orjia tai orjuuden kaltaisissa oloissa eläviä ihmisiä yhä. Pahamaineiset janjaweedjoukot ovat tehneet öisiä hyökkäyksiä eristyksissä oleviin kyliin tappaen ja raiskatun kyläläisiä ja ryöstäen mukaansa lapset, jotka he myyvät arabialaisille orjakauppiaille. Osa myydyistä

orjista jää Sudaniin ja osa lähetetään orjiksi länsimaihin. (Sankari 2006; Koponen ym. 2006, 26.)

Kuitenkin vuoden 2005 rauhansopimuksen jälkeen ihmiset ovat pikkuhiljaa alkaneet palata suurin toivein kotiseudulleen Etelä-Sudaniin. Avustustyö on käynnistynyt hitaasti. Sudani-laiset ovat myös valmiita tekemään asioita itse ja näkemään vaivaa niiden eteen. Tärkeintä avustustyössä onkin ottaa huomioon ihmisten todelliset tarpeet sekä olemassa olevat voimavarat. Avustushankkeiden epäonnistuessa ihmiset ovat valmiita palaamaan pakolaisleireille, joissa heillä on mahdollisuus saada koulutusta. (Sankari 2006; Koponen ym. 2006, 26.)

4.1.2 Katsaus afrikkalaiseen perheeseen

Afrikkalaistaustaisesta perheestä puhuttaessa ei voi sivuuttaa kulttuurin vaikutusta perheenä toimimiseen. Afrikassa sukupuoliroolit ovat selkeästi määriteltyjä. Isä on perheessä tietynlainen vastuunkantaja, jolla on valta esimerkiksi kodin talousasioihin ja tulevaisuuden suunnitteluun, kun taas naisen roolina on huolehtia lapsista ja ruokahuollosta. Monet afrikkalaiset miehet vierastavat kotitöiden tekemistä ja perheen auttamista kotona, sillä osa miehistä saattaa tuntea arvonsa alenevan, jos he osallistuvat kodin töihin. (Alitolppa-Niitamo ym. 2005, 102; Martikainen & Tiilikainen 2008, 27; World Vision 2008.)

Afrikkalainen kulttuuri on perhekeskeinen, ja oma identiteetti rakentuu oman perheen mukaan. Ihmisten väliset suhteet ymmärretään ja tulkitaan laajentuneesta perhekäsityksestä ja sukulaisuudesta käsin, joka määrittyy syntymän ja avioitumisen kautta. Kaikki, mitä afrikkalaistaustaisessa yhteisössä tapahtuu yksilölle, tapahtuu koko perheelle. Perhe ja sukulaisuus määrittelevät, miten yksilön tulee käyttäytyä muita perheenjäseniä kohtaan ja mikä on hänen paikkansa ja tehtävänsä perheessä. Sukulaisuus antaa afrikkalaiselle ihmiselle juuret, mikä tarkoittaa, että hänen tulee vanhempiensa lisäksi kunnioittaa myös isovanhempiaan ja esi-isiä. (World Vision 2008.)

Afrikkalaisille perhe on rakennelma, johon tullaan ja mennään. Suvun ja perheen välinen ero on hyvin häilyvä ja sen koostumus on muuttuva. Tilanteen mukaan perhe ja suku käsittävät isän, eri vaimojen lapset, vanhempien isät ja äidit, tädit sedät ja serkut. Perhe ei ole

vain yhteisöä ylläpitävä instituutio, vaan myös hyvin tunnesidonnainen yksikkö, johon hyvin merkityksellisinä kuuluvat myös kotimaahan jääneet isovanhemmat ja sukulaiset. Suomessa asuvien afrikkalaistaustaisten perheiden perheyksiköt ja -suhteet voivat olla varsin monimuotoisia mm. pakolaisuutta seuranneen perheiden hajoamisen vuoksi (Alitolppa-Niitamo ym. 2005, 102; Martikainen & Tiilikainen 2008, 27; Helminen 2006, 149).

Afrikkalaistaustaisista perheistä puhuttaessa tulee helposti mielikuva, että nämä perheet ovat keskenään samanlaisia. Kuitenkin he, kuten kaikki muutkin perheet, ovat hyvin moninaisia. Erottavia tekijöitä voivat olla mm. äidinkieli, uskonto, koulutus ja ammatillinen tausta, perheen ikärakenne, perhemuoto jne. Suuria eroja on myös menneisyyden kokemuksilla ja erilaisilla näkemyksillä, jotka selittyvät heidän erilaisella yhteiskunnallisella asemallaan Afrikassa. Sukupuolen lisäksi koulutustasolla, asuinseudulla ja henkilökohtaisilla elämäkokemuksilla on varsin suuri merkitys keskenään hyvinkin erilaisten perheiden muotoutumiseen. (Alitolppa-Niitamo ym. 2005, 9, 38.)

4.1.3 Maahanmuuttajaperhe muutoksessa

Uudessa ympäristössä ihminen määrittellään eri tavalla kuin ennen. Identiteetin uudelleen löytäminen voi olla vaikeaa. Jos arvot, uskomukset ja kieli ovat täysin erilaiset kuin omassa kotimaassa, voi identiteetin tuntee kokonaan menetetyksi. Maahanmuuttajan asema muuttuu lähes aina myös sosiaalisesti, kun hän ei ehkä uudessa maassa saakaan enää sitä arvonantoa, mitä hän on aiemmin tuntenut. Esimerkiksi mies saattaa menettää erikois asemansa, sillä länsimaisessa kulttuurissa ihannoidaan tasa-arvoa. Uuteen kulttuuriin sopeutuminen kestää pitkään ja tapahtuu usein kriisien kautta. (Puusaari 1994, 7 - 8.)

Uuden ja vanhan kulttuurin törmäminen aiheuttaa ristiriitoja yksityisen ihmisen lisäksi perheessä ja parisuhteessa. Esimerkiksi suomalaisen naisen itsenäinen asema saattaa tuntua aviomiehestä jopa pelottavalta. Täysin uusia asioita voivat olla myös seurustelu, yksinhuoltajaäidit ja -isät sekä avoin keskustelu seksuaalisuudesta. (Puusaari 1994, 11; Kanerva 2010, 17.) Maahanmuuttajan elämä saattaa uudessa maassa ja ympäristössä kutistua hyvinkin pieneksi, kun ei tunne ihmisiä eikä ympäristöä. Lisäksi usein esiintyy ahdistusta ja masennusta, ja jos huonoa oloa ei voi purkaa mihinkään muuhun, se kohdistuu helposti puolisoon. Omat haasteensa maahanmuuttajille asettavat myös perheen ja suvun

merkityksen muuttuminen. Suomalaisessa yhteiskunnassa ajatus siitä, että vanhemmat valitsevat lapsensa puolison, on vieras. Sudanilaisessa kulttuurissa tämä on kuitenkin luonnollista, ja heitä saattaa hämmentää, että Suomessa mies ja nainen voivat perustaa perheen vapaaehtoisesti. (Puusaari 1994, 8, 26; Kanerva 2010, 17.)

Maahanmuuton seurauksena myös perheenjäsenten, sukupuolten ja sukupolvien roolit joutuvat uudelleenjärjestelyn kohteeksi, jolloin perheenjäsenten välisissä ihmissuhteissa voi olla erilaisia ongelmia. Esimerkiksi eritahtinen kotoutuminen ja siitä seuraava vanhempien arvovallan heikkeneminen ovat uhkia monissa afrikkalaistaustaisissa perheissä, joissa juuri vanhempien kunnioittaminen on keskeinen arvo ja normi. Maahanmuutto sekä yhdessä koetut haasteet ja vaikeudet voivat olla omiaan vahvistamaan perhesiteitä. Toisaalta muuttuneet roolit sekä kiristynyt ilmapiiri perheen sisällä voi myös johtaa perhesuhteiden purkautumiseen. Tämän vuoksi maahanmuuttajataustaisille perheille suunnattu parisuhdetyö jatkuvana työmuotona puoltaa mielestäni paikkaansa perustellusti. (Martikainen & Tiilikainen 2008, 27-28, 225; Alitolppa-Niitamo ym. 2005, 103.)

Erityisesti pakolaiselle muutos uuden ja vanhan välillä voi olla hyvinkin dramaattinen, sillä pakolainen on joutunut jättämään maansa pakon edessä (Puusaari, 1994 28). Vaikka Suomen tuoma turva tuntuu aluksi ehkä hyvältä, tulee jossakin vaiheessa väistämättä eteen omien ongelmien ja menneisyyden kohtaaminen. Pakomatka uuteen maahan voi olla omiaan lähentämään perheen keskinäisiä suhteita mutta aiheuttaa myös kovia paineita. Perheenjäsenet saattavat esimerkiksi syyllistää toisiaan elämänkohtalostaan, mikä voi pahimmillaan purkautua perheväkivaltana. Lisäksi pakolaisuuteen sisältyvät traumaattiset kokemukset ovat niin vaikeita käsitellä, että ihminen sulkee ne helposti sisäänsä, jolloin pakolaisen ulkoinen olemus voi vaikuttaa kivenkovaalta. Tästä saattaa olla seurauksena se, että edes hänen lähimmät ihmisensä, kuten aviopuoliso eivät uskalla auttaa häntä. Tämä taas vaikuttaa luonnollisesti parisuhteen ja perheen sisäiseen dynamiikkaan. (Kanerva 2010, 14; Puusaari 1994, 29.)

Parisuhteen ja perheen on kuitenkin mahdollista selvitä maahanmuuttajuudesta ja pakolaisuudesta ehjänä, vaikka uuden elämän rakentaminen ei synnykään itsestään eikä nopeasti. Oma kotimaa, osaaminen ja luonteenpiirteet eivät katoa maahanmuuton myötä mihinkään. Aikaisemmat kokemukset, tiedot ja taidot ovat vahvuuksia, joiden avulla maahanmuuttajalla on mahdollisuus selvitä uudessakin yhteisössä. Elämä ei katkea

muuttoon, vaikka se välillä saattaisi siltä tuntuakin. (Puusaari 1994, 24.) Lisäksi maahanmuuttajille tarjoaa apua monet ulkopuoliset tahot, jos asiat alkavat kärjistyä. Suomessa maahanmuuttajille tarkoitettuja erityispalveluja tarjoavat mm. kidutettujen kuntoutukseen erikoistunut hoitoyksikkö Helsingissä sekä ulkomaalaisten mielenterveysongelmiin erikoistuneet kriisikeskukset Tampereella, Turussa ja Helsingissä. Pakolaisneuvonta ry. tarjoaa lainopillista neuvontaa ja oikeusapua turvapaikanhakijoille ja Suomen Punainen Risti auttaa välittämään viestejä kriisialueille sekä etsii pakolaisten kadonneita perheenjäseniä ympäri maailmaa. (Koponen ym. 2006, 10.) Myös evankelisluterilainen kirkko järjestää monipuolista tukea, joita paikallisseurakunnissa antavat mm. perhe- ja diakoniatyöntekijät sekä perheneuvojat. Lisäksi useissa seurakunnissa on maahanmuuttoasioihin erikoistunut työntekijä, jonka puoleen voi kääntyä. (Kanerva 2010, 56 - 59.)

4.1.4 Kolmannen kulttuurin luominen

Halusipa tai ei, ihminen on hyvin pitkälle oman kulttuurinsa tuote. Kulttuurin vaikutus näkyy sekä tiedostetulla että tiedostamattomalla tasolla käyttäytymisessä, tavoissa ja tottumuksissa sekä ajattelua ohjaavina arvoina ja asenteina. (Mutalahti 2006, 5.) Tavallisesti kolmannesta kulttuurista puhutaan monikulttuurisessa parisuhteessa, mutta mielestäni tätä käsitettä voi perustellusti käyttää myös maahanmuuttajaperheistä. Maahanmuuttaja on usein siinä tilanteessa, ettei hän tunne enää kuuluvansa omaan kotimaahansa mutta ei vielä uuteenkaan. (Puusaari 1994, 20). Hänellä saattaa olla pakonomainen tarve ”roikkua” omassa kulttuurissaan ja pelätä uuteen kulttuuriin sopeutuessaan kadottavansa kokonaan kotimaansa kulttuurin. Toinen ääripää on se, että hän sulkee mielestään kaiken vanhan ja vähättelee synnyinmaataan. Parhaat mahdollisuudet tasapainoisen elämän elämiseen antaa kuitenkin uuden ja vanhan kulttuurin yhdistäminen, jolloin syntyy ns. kolmas kulttuuri. Kolmas kulttuuri käsittää kaiken sen, mitä maahanmuuttajaperhe säilyttää omasta kulttuuristaan ja ottaa uudesta kulttuurista. (Puusaari 1994, 19-20.)

4.1.5 Projektia ohjaava lainsäädäntö

Leiriprojektin yhtenä taustalla olevana ajatuksena on käsitys, jonka mukaan Suomi luokitellaan hyvinvointivaltioksi. Tämä edellyttää monenlaista yhteistyötä kuntayhtymän sisällä sekä valtion, seurakuntien, järjestöjen ja yksityisen sektorin kanssa. Hyvinvointia säädellessään erilaisten lakien avulla. Esimerkkinä kyseisistä laeista voidaan mainita sosiaalihuoltolaki, joka on sosiaalihuoltoa säätelevä yleislaki. Sosiaalihuollolla tarkoitetaan sosiaalipalveluja ja niihin liittyviä tukia ja avustuksia, joiden tavoitteena on edistää ja ylläpitää perheen ja yksityisen henkilön sekä yhteisön sosiaalista turvallisuutta ja toimintakykyä. (Finlex Sosiaalihuoltolaki 1982/710; Pajukoski, Rentola & Uotinen 2007, 83.) Sosiaalisen turvallisuuden ja toimintakyvyn tunne lisääntyy, kun perheistä pidetään huolta. Tämä näkyy esimerkiksi perhetyönä, jota kunnissa ja seurakunnissa tehdään.

Toinen tärkeä projektiani ohjaava laki on laki maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta (9.4.1999/493). Leiriprojektilla olen osaltani kantamassa vastuuta tämän lain toteutumisesta, sillä lain tavoitteena on edistää mm. ”maahanmuuttajien kotoutumista sellaisilla toimenpiteillä, jotka tukevat niiden taitojen saavuttamista, joita yhteiskunnassamme tarvitaan”. Erityisesti lain 7 momentissa yhdeksi kotoutumista edistävänä ja tukevana toimenpiteeksi määritellään ”tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävät toimenpiteet”. (Pajukoski ym. 2007, 224 – 226.) Projektini on vastaamassa erityisesti tähän lain kohtaan.

Muita työtäni ja toimintaani ohjaavia lakeja ovat laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (22.9.2000/812) sekä yhdenvertaisuuslaki (20.1.2004/21). Ensiksi mainitun lain tavoitteena on edistää asiakkaan kanssa tehtävää yhteistyötä ja korostaa työn luottamuksellisuutta. Tämä näkyy projektissani mm. haastatteluvastausten luottamuksellisena käsittelynä ja niiden asianmukaisena hävittämisenä käytön jälkeen. Toiseksi mainitussa laissa määritetään, ettei ketään saa syrjiä etnisen tai kansallisen alkuperän, kansallisuuden, kielen eikä uskonnon perusteella. Yhdenvertaisuus on jokaisen perusoikeus. Tämä tarkoittaa, että oikeudenmukaisessa yhteiskunnassa kaikilla ihmisillä tulee olla samanlaiset mahdollisuudet saada mm. erilaisia palveluja. (Salama 2009, 4.) Tärkeäksi osaksi kyseisiä palveluja voidaan mielestäni perustellusti mainita parisuhdetta koskevat, maahanmuuttajien tarpeisiin räätälöidyt parisuhdepalvelut, joiden olemassaolo on tärkeä osa koko perheen hyvinvointia.

4.2 Naamiaisista naimisiin -projektin teoreettinen viitekehys

4.2.1 Morenon rooliteoria

Opinnäytetyöni taustalla on Morenon rooliteoria, jonka Jacob Levy Moreno loi hahmottamaan ihmisten välisiä vuorovaikutussuhteita. (Airikka 2003, 5.) Valitsin rooliteorian projektini teoreettiseksi viitekehukseksi, koska maahanmuutto ja erityisesti pakolaisuus myllertävät roolikäyttäytymistä ja vaativat monenlaista roolien muokkaamista. Tällöin tutummalta tuntuvat roolit, kuten aviopuolison rooli, voi jäädä vähemmälle huomiolle. Tämä on osaltaan vaikuttamassa koko perheen sisäiseen dynamiikkaan. Uskon, että erilaisten roolien myllerryksellä on suuri vaikutus maahanmuuttajataustaisten henkilöiden parisuhteeseen. Jotta parisuhde ja perhe voivat säilyä ehjänä maahanmuuton ja pakolaisuuden riepotuksessa, on tärkeä tietää ja tuntea roolikäyttäytymistä. (Alitolppa-Niitamo 2005, 81.)

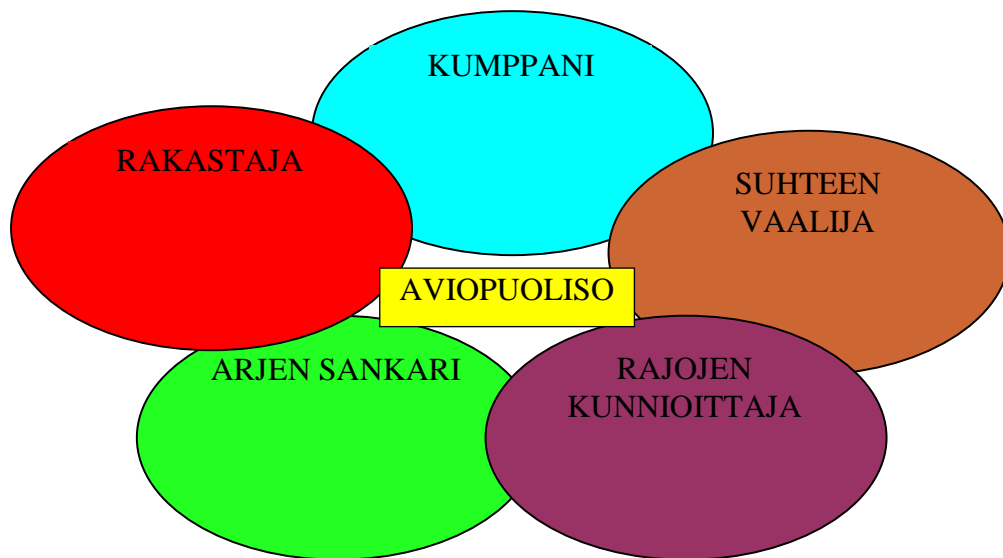
Sosiaalipsykologiassa roolin käsite liitetään sosiaaliseen asemaan ja vuorovaikutukseen, jolloin roolin luonne on sosiaalinen. Morenon rooliteoriassa rooli on sidoksissa yksilön persoonallisuuden kehitykseen sekä sosiaaliseen asemaan ja vuorovaikutukseen. Lisäksi rooleilla on yhteys yksilöön kohdistuviin käyttäytymisodotuksiin, jotka tekevät rooleista suhteellisen pysyviä. Erilaiset rooliodotukset tuovat roolit tietoisuuteen ja ovat luonteeltaan vastavuoroisia; esimerkiksi aviomiehen roolin toteuttaminen vaatii vaimon. (Airikka 2003; 7.)

4.2.2 Parisuhteen roolikartta

Morenon rooliteorian pohjalta Varsinais-Suomen lastensuojelukuntayhtymän henkilökunta on kehittänyt parisuhteen roolikartan, joka on jatkoa kuntayhtymän kehittämälle Vanhemmuuden roolikartalle. Sauli Airikka (2003) kertoo kokoamassaan Parisuhteen roolikarttakäyttäjänoppaassaan, että ajatus Parisuhteen roolikartasta nousi esiin ensimmäisen kerran vuonna 2001, kun todettiin, että ”parisuhteessa on usein vakavia ongelmia, jotka jo sinänsä muodostavat esteen vanhemmuuden tukemiselle”. Parisuhteen roolikartta lähti kehittymään erään henkilön ehdottaessa, että myös parisuhde tarvitsee oman

roolikarttansa. Monien vaiheiden jälkeen Parisuhteen roolikartasta muodostui opas, jonka yhtenä tarkoituksena on korostaa parisuhteen merkitystä riittävän vanhemmuuden toteutumisessa. (Airikka 2003, 5.)

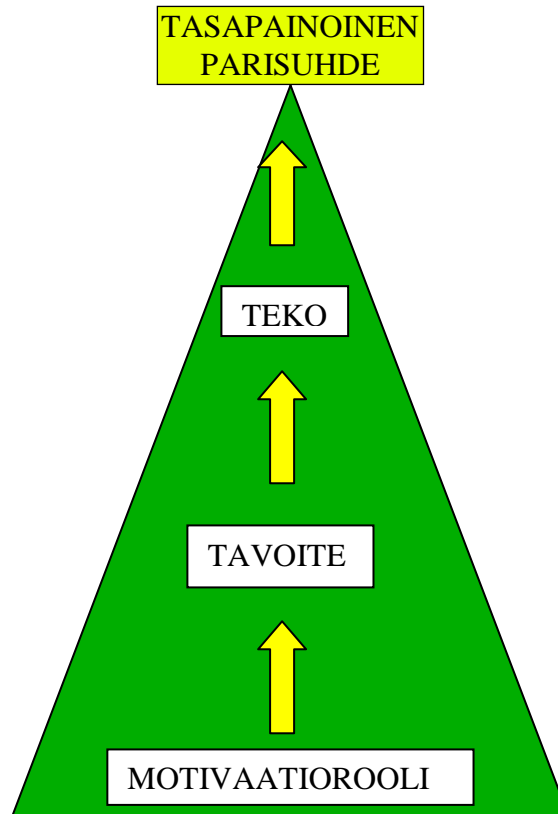
Parisuhteen roolit on jaettu kolmeen tasoon: motivaatorooleihin, tavoiterooleihin ja tekorooleihin. Motivaatoroolit (kuvio 2) eli rakastaja, arjen sankari, rajojen kunnioittaja, kumppani ja suhteen vaalija ovat roolikartan päärooleja. Nämä pääroolit muodostavat viisi päämotivaatiota, joiden vuoksi ihmiset ylipäänsä haluavat olla parisuhteessa. Motiivi johtaa toimintaan ja ohjaa sitä. Parisuhteessa toiminnan on tarkoitus ylläpitää, kehittää, hoitaa ja vaalia parisuhdetta. Tämän toiminnan eri muotoja kuvaavat roolikartassa ala- eli tavoiteroolit, joita voidaan kuvata havainnollisemmin tekoina, tekorooleina. Tekoroolilla taas tarkoitetaan niitä konkreettisia tekoja, joina parisuhteen rooleja toteutetaan. (Airikka 2003, 9 - 10.)

KUVIO 2. Parisuhteen motivaatoroolit (mukaillen Airikka 2003.)

Motivaatio-, tavoite- ja tekorooleja voidaan ajatella myös kolmion muodossa (kuvio 3). Kolmion pohjan eli perustuksen muodostaa motivaatoroolit. Nämä viisi motivaatoroolia motivoivat asettamaan tietyt tavoitteet. Motivaatio ja tavoite yhdessä saavat aikaan halun tehdä jotain. Esimerkiksi jos motivaatoroolina on kumppani, kyseinen rooli motivoi henkilöä tavoitteeseen, joka voi olla vaikkapa ymmärtäväinen puoliso. Tällöin päästäkseen tavoitteeseensa henkilö hyväksyy puolisonsa virheitä ja puutteita. (Airikka 2003, 10.) Nämä kaikki tasot tähtäävät tasapainoiseen parisuhteeseen. Mikäli suhde on tasapainossa, voidaan kuvaannollisesti ajatella, että parisuhdesuorakulmio pysyy tasokolmion päällä. Jos jokin tasoista ei toimi kunnolla, on kuitenkin vaarana, että parisuhdesuorakulmio alkaa

keikkua kolmion päällä ja aikansa keikuttuaan lähtee valumaan alaspäin. Jos tilanteeseen ei vielä tässäkin vaiheessa puututa, saattaa parisuhde päätyä eroon. (Airikka 2003, 10).

KUVIO 3: Parisuhdekolmioa (mukaillen Airikka 2003.)

Parisuhteen roolikartan rooleissa voidaan myös nähdä kolme osa-alueita. Niitä ovat yksilöllinen, vuorovaikutuksellinen ja yleinen osa. Yksilöllinen osa on tavallisesti kaikissa parisuhteissa, sillä se on muotoutunut henkilökotaisista kokemuksista. Vuorovaikutukseen osaan taas vaikuttavat keskinäiset rooliodotukset ja niihin vastaaminen. Lisäksi tähän osaan sisältyvät kummallekin puolisolle tyypilliset vuorovaikutusmallit sekä tässä vuorovaikutuksessa toistuvat rooli-vastarooliparit, esimerkiksi rakastajan rakastamisella on merkitystä vasta, kun hän löytää rakastetun. Yleinen osa sisältää parisuhteen eettisen, moraalisen, juridisen sekä muun yleisesti hyväksytyyn sisällön, kuten mitä parisuhteesta on tältä pohjalta säädetty ja mitä siitä yleisesti yhteiskunnassa ajatellaan. (Airikka 2003, 7 - 8.) Tämä voi aiheuttaa sudanilaisperheissä hämmennystä ja roolien uudelleentarkastelua, sillä Sudanissa on esimerkiksi tavallista, että miehellä on monta vaimoa. Siellä se on hyväksyttyä, kun taas täällä se on eettisesti, moraalisesti ja juridisesti väärin.

Afrikkalaisesta kulttuurista saapuvilla myös rooli-vastarooliparit voivat aiheuttaa avioliiton omat haasteensa, sillä joissakin tapauksissa parisuhde ei ole esimerkiksi alkanut mo-

lempien osapuolten rakastumisesta vaan perheiden keskinäisestä sopimuksesta. Tällöin mm. rakastajan rooli saattaa jäädä kokonaan puuttumaan tai siitä tulee yli- tai alikehittynyt, mikä taas vaikuttaa muihinkin parisuhteen rooleihin ja aiheuttaa molemminpuolista tyytymättömyyttä parisuhteessa. Kuitenkin parisuhteen toimivuuden kannalta oleellista olisi se, millaisia rooli-vastaroolipareja siinä muodostuu: esimerkiksi miten rakastaja ja rakastettu kohtaavat. Oma kokemukseni on, että se tyytymättömyys, mikä nousee rooli-vastarooliparien kohtaamisesta tai kohtaamattomuudesta, nostaa päätään toden teolla maahanmuuton jälkeen, kun parisuhteeseen kohdistuu kerralla niin monenlaisia haasteita.

Roolien tulisi kehittyä kahden ihmisen välisen suhteen ja vuorovaikutuksen kautta. Kuten aiemmin mainitsin voivat jotkut roolit jäädä kuitenkin kokonaan puuttumaan tai joistakin rooleista tulla yli- tai alikehittyneitä. Sopivasti kehittyneessä roolissa toiminta on helppoa ja luontevaa. Tällöin rooli on hyvin sisäistynyt eikä se vaadi yksilöltä kovin suuria ponnisteluja. Ylikehittyneessä roolissa toiminta taas on automaattista ja olosuhteisiin nähden liiallista. Se voi olla myös kaavoihin kangistunutta eikä ole enää välttämättä tilanteeseen sopivaa, vaikka sitä olisi aiemmin ollutkin. (Alitolppa-Niitamo ym. 2005, 79.)

Otan esimerkiksi afrikkalaisesta kulttuurista Suomeen saapuneen maahanmuuttaja-aviomiehen. Hänellä voi korostua esimerkiksi perinteen vaalijan rooli. Omassa kotimaassaan vaimo on ehkä ollut arjen sankari, joka hoitaa kodin ja lapset. Suomeen tultuaan vaimo käy kuitenkin päivittäin miehensä kanssa kielikurssilla, jolloin vaimo ei voikaan enää yksin kantaa arjen sankarin roolia vaan tarvitsee siihen miehensä apua, jotta koti ja lapset tulee hoidettua. Mies voi pelätä muutosprosessin vaikutusta perheen sisäiseen dynamiikkaan. Sen vuoksi, oman turvallisuudentunteen ylläpitämiseksi, voi tuntua helpommalta pysyä vanhassa tutussa kuin luoda tilaa uudelle ajattelulle. Tämä saattaa näkyä mm. siten, että mies haluaa lisää lapsia, jolloin vaimon on vauvan vuoksi jätävä kotiin ja toteutettava samalla miehelle tuttua ja turvallista arjen sankarin roolia.

Jos rooli on alikehittynyt, vaatii toiminta siinä erityisiä ponnisteluja. Tällainen tilanne voi tulla eteen maahanmuuttaja-aviovaimolla. Perheen jäsenen roolissa hän on omassa maassaan tottunut olemaan arjen sankari sekä aviopuolisolleen että lapsilleen. Suomessa hän ei välttämättä enää pystykään siihen niin hyvin kuin aiemmin, sillä kielen opiskelu ja sopeutuminen uuteen kulttuuriin vie suurimman osan voimavaroista. Vaimolla ei ole enää mahdollisuutta omistautua täysipainoisesti kodille, jolloin tilannetta saattaa seurata häpeä siitä,

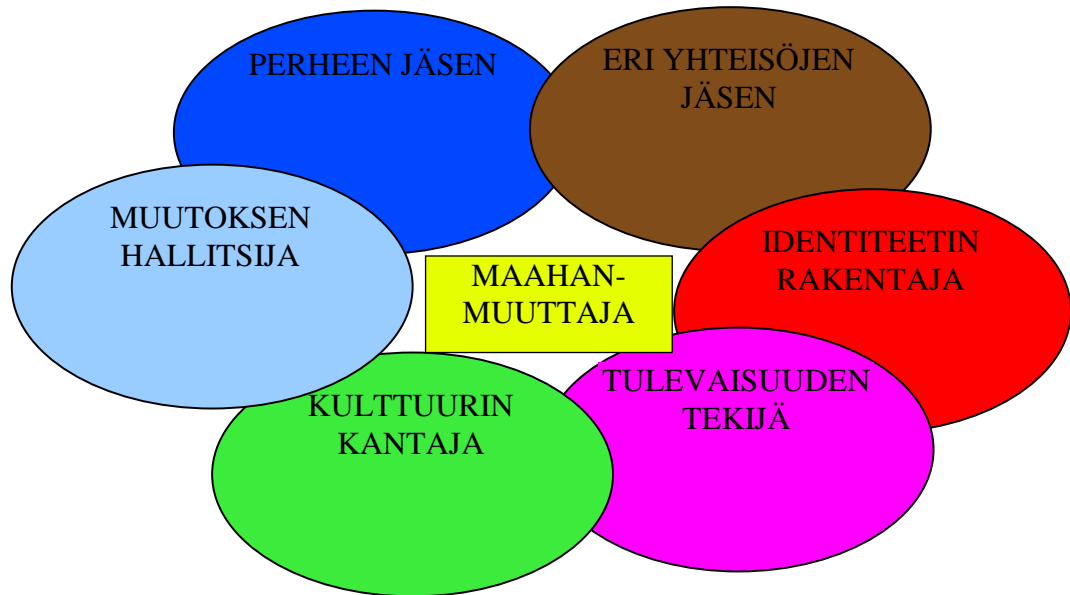
ettei koe enää hallitsevansa rooliin liittyviä odotuksia. Jos ihmisellä ei ole lainkaan käytössään tilanteen vaatimaa roolia, puhutaan puuttuvasta roolista. Maahanmuutto on hyvä esimerkki toisten roolien aktivoitumisesta ja toisten asettumisesta sivuun. Näin tapahtuu, kun joku rooleista valtaa yksilön koko toiminnan, energian, ajan ja ajatukset. Tällöin kyseinen rooli vie kohtuuttomasti aikaa muilta rooleilta. Maahanmuuttajan kohdalla esimerkiksi muutoksen hallitsijan rooli voi yliaktivoitua, jolloin perheenjäsenen ja aviopuolison rooliin jää hyvin vähän aikaa ja energiaa. (Alitolppa-Niitamo ym. 2005, 79 - 81.)

Jokaisella ihmisellä on elämänsä aikana käytössään useita eri rooleja, jotka vaihtelevat elämäntilanteen mukaan. Osa niistä voi jäädä taka-alalle uusien roolien kehittyessä aktivoitua tarvittaessa uudelleen. Uusi ympäristö, johon maahanmuuttaja saapuu, heijastelee esimerkiksi erilaisia rooliodotuksia kuin aiempi ympäristö. Tällöin vanhat roolit ja käyttäytymismallit voivat asettua muospaineiden alaisiksi ja saattavat aktivoitua uusien roolien muodostumista. Roolit ovat kuitenkin aina sidoksissa siihen tilanteeseen ja ryhmään, jossa ihminen kulloinkin on ja elää. Käytännössä tämä tarkoittaa, että myös maahanmuuttajan roolit ovat sidoksissa siihen maahan, kulttuuriin ja sosiaaliseen ympäristöön, josta hän on muuttanut ja johon asettunut. (Airikka 2003, 7 - 8; Alitolppa-Niitamo ym. 2005, 73.)

4.2.3 Maahanmuuttajan roolit -malli

Toinen rooliteoriaan pohjautuva menetelmä, jota leiriprojektissani käytän parisuhteen roolikartan lisäksi, on monikulttuurista perhetyötä kehittävän väestöliiton Kotipuun käytännön työn kautta syntynyt maahanmuuttajan roolit -malli. Maahanmuuttajan roolit -mallin pohjana on käytetty sekä vanhemmuuden että parisuhteen roolikarttaa. Se on syntynyt esiin nousseesta vaikeudesta keskustella maahanmuuttaja-asiakkaan kanssa vanhemmuudesta tai parisuhteesta, sillä hän ei ymmärrä niitä käsitteitä, joita Suomessa käytetään esimerkiksi parisuhteesta. Toisaalta maahanmuuttaja-asiakkailta on myös ollut tarve tuoda keskusteluun mukaan se, että heiltä odotetaan muutosta, mutta kukaan ei kerro miksi muutosta tarvitaan ja millaista sen pitäisi olla. Maahanmuuttajan roolit -mallissa on määritelty kuusi keskeistä roolia, jotka useimmiten joutuvat maahanmuuton ja kotoutumisen seurauksena muutoksen kohteeksi. Tällaisiksi keskeisiksi motivaatio-rooleiksi on määritelty perheenjäsenen, kulttuurinkantajan,

identiteetinrakentajan, yhteisöjen jäsenen, muutoksen hallitsijan ja tulevaisuuden tekijän roolit. (Airikka 2003, 8; Alitolppa-Niitamo ym. 2005, 73 - 75.)

KUVIO 4. Maahanmuuttajan roolit (Kotipuu.)

Maahanmuutto voi aiheuttaa perheen ja parisuhteen sisäisessä dynamiikassa monenlaisia muutoksia. Usein maahanmuuttajan ajatellaan vastaavan näihin muutoksiin hetkessä. Näin ei kuitenkaan ole ja hyvä niin, sillä pitkäjänteinen motivointityö tuottaa pysyvämpiä tuloksia kuin pelkkä näennäinen käyttäytymisen muutos. (Alitolppa-Niitamo ym. 2005, 148.) Motivaatiroolin ollessa esimerkiksi perheenjäsen on tavoitteena olla puoliso, elämänkumppani, lapsi, vanhempi tai suvun jäsen. Jotta tavoitteeseen päästään ja aviomies haluaa olla myös puoliso eikä vain perheenpää, tulee hänen suostua jakamaan vastuu kodista vaimonsa ja lastensa kanssa. Patriarkaalisessa kulttuurissa eläneiltä tämä ei kuitenkaan käy hetkessä, vaan se vaatii aikaa ja sisäistä motivaatiota, jotta muutoksesta tulee todella pysyvä ja perheessä toimiva käytäntö.

Perheenjäsenen rooli on sellainen, jonka muokkaamiseen maahanmuuttaja joutuu ottamaan usein voimakkaastikin kantaa. Perhekeskeinen ajattelu on monille maahanmuuttajille itsestään selvää. Perheen yhtenäisyys koetaan tärkeäksi ja yksilön hyvinvoinnin nähdään olevan sidoksissa perheen ja suvun hyvinvointiin. Siksi esimerkiksi Afrikasta muuttavien aikuisten voi olla vaikea ymmärtää suomalaista yksilökeskeistä perhekulttuuria ja yksilön, vaikkapa aviovaimon, itsenäistä asemaa perheessä ja yhteiskunnassa. Tällöin rooli odotukset voivat joutua keskenään ristiriitaan, kun uuden yhteiskunnan roolit ja normit välittyvät perheenjäsenille epätasaisesti ja aiheuttavat perheen sisäisen dynamiikan

nopeaa ja voimakasta muuttumista. Lisäksi perheenjäsenten eritahtinen sopeutumisprosessi saattaa aiheuttaa ongelmia perheessä, kun rooliodotuksiin liittyvä valta muuttuu sukupuolten ja myös sukupolvien kesken. (Puusaari 1994, 26; Alitolppa-Niitamo 2003.)

Kuten parisuhteen roolikartassa, myös Maahanmuuttajan roolit -mallissa rooleja tarkastellaan yksilöllisestä, vuorovaikutuksellisesta ja yleisestä tasosta käsin. Yksilöllisellä tasolla esimerkiksi kulttuurin kantajan rooli muotoutuu yksilön oman kulttuurisen tietouden, kansallisten erityispiirteiden sekä perheessä sisäistettyjen kulttuuristen tapojen yhteisvaikutuksena. Vuorovaikutuksellisessa tasossa kulttuurinkantajan rooli näkyy vaikkapa uuden ympäristön suhteessa maahanmuuttajaan hänelle annetulla asemalla ja odotuksilla. Yleisellä tasolla esimerkiksi media voi vaikuttaa maahanmuuttajaryhmiin ja muokata ympäristön odotuksia ja suhtautumista. Tämä saattaa vaikuttaa maahanmuuttajan roolikäyttäytymiseen niin, että hän joko omaksuu sen roolin, jota häneltä odotetaan, tai torjuu sen aktiivisesti. (Alitolppa-Niitamo ym. 2005, 80.)

Maahanmuutto on laaja-alainen ja elämän monia osa-alueita koskettava kokemus. Rooliteorian kannalta katsottuna maahanmuutto on erityisen stressaava kokemus siinä mielessä, että se aktivoi tiettyjä rooleja ja asettaa toiset roolit sivuun. Jotta roolikäyttäytymistä voidaan ymmärtää ja hyödyntää, on siitä tärkeä keskustella erilaisissa ryhmissä. Oma leiriprojektini on yksi tällainen ryhmä, jossa maahanmuuttajia autetaan rooliteoriaa hyväksi käyttäen ymmärtämään, mistä parisuhteeseen liittyvät haasteet usein johtuvat. Tästä kerron enemmän luvussa seitsemän, jossa käsittelen parisuhdeleirin sisältöä. (Alitolppa-Niitamo ym. 2005, 81.)

5 PARISUHDEPROJEKTIN TOTEUTUS

5.1 Suunnitteluprosessi

Tutustuessani muiden ammattikorkeakoulujen opinnäytetöihin luin Kymenlaakson ammattikorkeakoulusta, sosiaali-alan koulutusohjelmasta valmistuneiden Johanna Lahden ja Hala Müllerin vuonna 2009 tehtyä opinnäytetyötä *En kokeile huumeita enää ikinä - Päihdevalistus erityisopetuksessa* oleville 7. -luokkalaisille. Kyseisessä työssä Lahti ja Müller olivat valinneet suunnitteluprosessinsa rungoksi didaktisen suunnitteluprosessin. (Lahti & Müller 2009, 22.) Kiinnostuin itsekin tuosta tavasta suunnitella projektiani, joten tutustuttuani siihen enemmän päätin valita sen myös oman projektini suunnittelun työmenetelmäksi.

Didaktiikka on yksi kasvatustieteen osa-alue, jonka tutkimuskohde on opetus (Uusikylä & Ajonen 2000, 16). Oikeastaan didaktiikassa on kyse opetussuunnitelman laatimiseen ja toteuttamiseen liittyvistä ratkaisuista, mutta olen soveltaen käyttänyt niitä leiriprojektini sisällön laatimiseen ja toteuttamiseen. Didaktiikka antaa ohjeita parhaasta mahdollisesta tavasta saavuttaa ne tavoitteet, jotka opetussuunnitelmassa, tässä tapauksessa leiriprojektissa, määritellään. Didaktinen suunnitteluprosessi on selkeästi jäsenneily apuväline tapahtuman suunnitteluun, joka sisältää kuusi vaihetta: tavoitteet, kohderyhmän koostumus, resurssianalyysi, sisältö, opetusmenetelmät ja arviointi. Didaktiikka on luonteeltaan praktista eli käytännöllistä siinä mielessä, että sen suunta on käytännöstä teorian kautta takaisin käytäntöön. Koska omassa opinnäytetyössäni tapahtuu juuri näin, koin didaktisen suunnittelun olevan oiva apuväline leiriprojektin suunnitteluprosessissa. (Brotherus, Hytönen & Krokfors 2002, 27.)

5.2 Tavoitteet

Aloitin opinnäytetyöni suunnitteluprosessin miettimällä didaktiiviseen tapaan tavoitteita. Ennen kuin olin edes valinnut projektini aiheita, käytin aikaa sen pohtimiseen, mitä haluan opinnäytetyöni opettavan minulle, niille ihmisille, joille projektini kohdennan, ja heille, jotka myöhemmin lukevat kirjoittamaani raportointiosaa. Miettiessäni asiaa palasin yhä

uudelleen ajatukseen, että haluan olla ottamassa työlläni kantaa parisuhteen ja perheen sekä maahanmuuttajien olemassaolon ja hyvinvoinnin puolesta. Näistä asioista muodostuikin, kuten luvussa kaksi totesin, opinnäytetyöni tärkeimmät tulostavoitteet. Kun mielessäni oli selkiytynyt, että haluan opinnäytetyöni liittyvän parisuhdetyöhön, joka on kohdennettu maahanmuuttajille, otin yhteyttä seurakuntayhtymän ulkomaalaistyöntekijään. Hän oli kiinnostunut kyseisestä aiheesta, ja niin työn tilaajaksi tuli Kokkolan seurakuntayhtymä.

5.3 Kohderyhmän koostumus

Käytin runsaasti aikaa sen miettimiseen, keille maahanmuuttajille projektini tulisi kohdentaa. Ensimmäisenä vaihtoehtoina oli, että se kohdennetaan jollekin tietylle kansallisuudelle, esimerkiksi venäjänkielisille, sudanilaisille tai burmalaisille aviopareille. Toisena vaihtoehtona oli projektin kohdentaminen monikulttuurisille aviopareille ja kolmantena sen kohdentaminen maahanmuuttajille yleensä, vetämättä sen enempää rajaa kansallisuuden suhteen.

Jotta kohderyhmän valitseminen olisi helpompaa, asetin tietyt ”kriteerit”, jotka kohderyhmän tulisi täyttää, jotta projektillani olisi mahdollisimman hyvät edellytykset onnistua. Ensimmäisenä ryhmän jäsenten tulisi hallita suomen kieli suhteellisen hyvin, jotta projektista on heille itselleen hyötyä. Lisäksi ryhmän tulisi olla sellainen, jonka kulttuurista minulla olisi riittävästi etukäteistuntemusta, jotta kykenen ottamaan kulttuuritaustan projektiani suunniteltaessa huomioon. Kolmanneksi kriteeriksi asetin kristillisen vakaumuksen. Opinnäytetyön tilaaja on seurakunta, jolloin koko projekti tulee perustumaan kristilliselle avioliitokäsitykselle. Jotta mahdollisilta uskonnon aiheuttamilta konflikteilta säästyttäisiin, on mielestäni huomionarvoista, että projektiin osallistuvilla henkilöillä on kristillinen vakaumus.

Näiden ”kriteerien” valossa kohderyhmää tarkasteltuani päätin kohdentaa projektini sudanilaisille aviopareille. He hallitsevat suhteellisen hyvin, kielen ja heillä on kristillinen arvomaailma. Lisäksi näiden yhdeksän vuoden aikana, joina sudanilaisia on Kokkolassa asunut, olen päässyt tutustumaan heidän kulttuurinsa sen verran, että osaan ottaa projektiani suunniteltaessa joitakin tärkeitä kulttuurisia asioita huomioon. Huomionarvoista on myös se, että useita vuosia kestäneen maahanmuuton seurauksena sudanilaisilla on sel-

keästi havaittavissa sen aiheuttamat haasteet parisuhteelle. Tämä tekee heistä todennäköisesti vastaanottavaisempia projektini aiheelle, kuin jos edellä mainitut tekijät eivät vielä olisi nousseet heidän omaan tietoisuuteensa.

Se, että tunnen sudanilaista ja ylipäänsä afrikkalaista kulttuuria jonkin verran ennestään, auttoi ottamaan huomioon niitä asioita, jotka tulisivat projektin aikana olemaan haasteellisia. Suomessa asuvat sudanilaiset eivät ole esimerkiksi tottuneet parisuhteesta huolehtimiseen eivätkä siihen liittyvään avoimeen keskusteluun samalla tavoin kuin suomalaiset. Haasteena tulisi siis olemaan, miten saada heidät ymmärtämään parisuhteen hoidossa ennaltaehkäisevän työn tärkeys. Toisena huomioon otettavana haasteena tulisi olemaan omaan kokemukseni mukaan se, että miehet ja naiset viettävät usein aikaa omissa ryhmissään. Käytännössä tämä tarkoittaa usein sitä, että naiset osallistuvat miesten jäädessä kotiin. Esimerkiksi vaarana on, että parisuhdeleirille, johon projektini huipentuu, ilmoittautuu koko perhe yhdessä, mutta paikalle saapuvat vain vaimot lapsineen. Tällöin projektin perimmäinen idea kärsisi melkoisesti. Edellä mainittujen asioiden tiedostaminen oli ehdoton edellytys projektin onnistumisen suhteen, sillä tiedostettuna niihin oli myös mahdollisuus kiinnittää huomiota ja miettiä tapoja, millä vastata näihin haasteisiin.

5.4 Resurssianalyysi

Kohderyhmän valittuani seuraava asia oli pohtia, järjestetäänkö projektin toiminnallinen osuus leirimuotoisena, kerran viikossa olevana keskustelupiirinä, joka sisältäisi alustuksen etukäteen sovitusta aiheesta, vai jotenkin muutoin. Maahanmuuttajatyöntekijän monien vuosien työkokemuksesta oli suurta apua. Hänen mielestään projektin huipentuminen viikonlopun kestävään leiriin olisi paras vaihtoehto. Tämän hän perusteli sillä, että sudanilaisten yhteisöllinen luonne nauttii leireistä, joissa jää aikaa yhdessäololle enemmän kuin vaikkapa keskustelupiirissä. Lisäksi kerran viikossa olevaan parisuhdepiiriin motivointi voisi koitua liian suureksi haasteeksi ja ryhmän yhtenäisyys kärsisi, jos sen koko vaihtelisi viikoittain. Näiden syiden perusteella päätin organisoida projektin toiminnallisen osuuden viikonlopun mittaisena leirinä.

Seuraavaksi aloitin sopivan leiripaikan etsimisen. Tehtävä ei ollut ihan helppo, sillä päätin pitää leirin kesäaikana, jotta etukäteisvalmisteluille jäisi riittävästi aikaa. Tämä kuitenkin

tarkoitti sitä, että leirikeskukset olivat täyttyneet rippikouluista. Haaveenani oli alun perin järjestää leiri Vasikkasaaren leirikeskuksessa Kokkolassa, joka palvelisi hyvin sekä aikuisia että lapsia tilojensa ja turvallisuutensa vuoksi. Tämä ei kuitenkaan onnistunut, sillä kyseisessä leirikeskuksessa kesän kaikki viikonloput olivat varattuja. Toisena vaihtoehtona oli järjestää leiri Suvirannan kesäkodilla Kokkolassa, jossa olikin vielä muutamia vapaita viikonloppuja. Tämä leiripaikka tulisi olemaan puitteiltaan vaatimattomampi ja ahtaampi kuin Vasikkasaari, mikä toisi leirin suunnitteluun lisähaasteita. Olin kuitenkin tyytyväinen, että leiripaikka löytyi ja niin sen ajankohdaksi tuli 18. - 20.6.2010.

5.5 Parisuhdeleirin sisältö

Leirin kohderyhmän, ajankohdan ja paikan ollessa selvillä aloitin parisuhdeviikonlopun sisällön miettimisen. Tavoitteeni oli rakentaa leirin sisältö teoreettisen viitekehyksen ympärille niin, että ottaisin samalla huomioon niitä asioita, joita olisi tärkeä käsitellä afrikkalainen kulttuuri huomioon ottaen. Apua tähän sain Afrikassa pitkään lähetystyössä olleilta Helena ja Tapio Räisäseltä sekä Anna-Kaarina ja Matti Palmulta. Palmut ovat olleet Etiopian Evankelisen Mekane Yesus -kirkon palveluksessa kehittämässä sen perhekasvatusohjelmaa. Kyseinen ohjelma pitää sisällään avioliitto- ja perhetyötä. Helena ja Tapio Räisänen ovat työskennelleet seurustelu-, avioliitto- ja perhekasvatustyössä niin ikään Etiopiassa evankelisen Mekane Yesus -kirkon läntisten hiippakuntien alueella. Heidän työssään työn kohteena ovat erityisesti nuoret ja juuri avioituneet.

Palmuilta ja Räisäsiltä sain leiriprojektiini arvokasta tietoa mm. siitä, mitä asioita luentojen olisi hyvä pitää sisällään, mitä ei välttämättä kannattaisi ottaa käsiteltäväksi ollenkaan ja tulisiko miesten ja naisten olla luentojen ajan yhdessä vai erikseen. Molemmilta pariskunnilta sain samanhenkisen ohjeen siitä, että koska leiri on ensimmäinen laatuaan ja vain viikonlopun mittainen, siellä käsiteltävien asioiden tulisi olla melko neutraaleja. Mikäli avioliittoleirejä tultaisiin järjestämään myöhemmin uudelleen, voisi alkaa käsitellä myös vaikeampia aiheita, kuten seksuaalisuutta ja avioliitolle haitallisia traditioita, sillä ns. tabuaiheitakin tulisi rikkoa. Rakentavaa ei olisi kuitenkaan tehdä sitä hyökkäävästi ja liian nopeasti etenemällä.

Koska leirillä käsiteltävät asiat tulisivat olemaan melko neutraaleja ja kesäkoti itsessään

asettaisi tietyt tilarajoitteet, päätin, että luentojen alustukset pidetään kaikille yhteisesti. Tutkiessani Suomen evankelisluterilaisen kansanlähetyksen järjestämien avioliittoleirien ohjelmia huomasin, että heillä luennot koostuvat tietyn aiheen ympärille rakentuvasta alustuksesta sekä jälkeen olevasta pienryhmätyöskentelystä, jossa alustuksen herättämiin ajatuksiin pureudutaan syvemmin. (Kataja 2010.) Koin tärkeäksi ottaa pienryhmätyöskentelyn osaksi leiriohjelmaa myös omassa projektissani, sillä se antaisi mahdollisuuden osallisuudelle niillekin henkilöille, jotka eivät rohkenisi koko ryhmän läsnä ollessa kertoa ajatuksistaan.

Miettiessäni leirillä pidettävien alustusten ja niiden jälkeen olevien ryhmätyöskentelyjen määrää koin tarpeelliseksi ottaa huomioon, että leiri pitäisi sisältää myös ns. ”kevyempää” ohjelmaa. Lisäksi riittävä vapaa-aika olisi tarpeellista, jotta alustuksissa ja ryhmissä käsiteltyjen asioiden sulattelu sekä vapaamuotoinen keskustelu olisi mahdollista. Edellä mainitut asiat huomioon ottaen viikonloppu tulisi rakentumaan neljän 45 minuuttia kestävä alustuksen, joista yksi olisi arabian kielellä, ja niiden jälkeen olevien noin 45 minuuttia kestävien ryhmätyöskentelyjen ympärille. Lauantai-ilta tulisi huipentumaan aviopareille järjestettyyn juhlaillalliseen, joka ohjelmana olisi rentouttava mutta jolla olisi leiriläisille tärkeää sanottavaa. Tarkemmasta leirin sisällöstä kerron enemmän luvussa seitsemän.

5.6 Opetusmenetelmä

Toisin kuin opetusmenetelmä yleensä tulkitaan, on se didaktikassa opettajan ja oppilaiden välistä yhteistä toimintaa (Lahti & Müller 2006, 26). Organisoimani leiriprojektin kohdalla se merkitsi dialogista lähestymistapaa alustettaviin aiheisiin. Päämääränä ei olisi se, että alustuksen pitävä opettaa leiriläisiä, vaan tarkoituksena olisi työskennellä yhdessä, ihanteena se, että leirille osallistujat itse oivaltaisivat, mistä kulloinkin on kyse. Lisäksi oppimisen tulisi olla vastavuoroista. Ei opettaja–oppilas- asemasta käsin, vaan opettaja–opettaja- ja oppilas–oppilas-lähtöisesti. Käytännössä tämä tarkoittaisi sitä, että leirillä ei tulisi muodostua selkeitä opettaja- ja oppilasrooleja. Yhtenä projektini tavoitteena oli luoda leirille ilmapiiri, jossa jokainen saisi mahdollisuuden tuntea olevansa tärkeä ja oman elämänsä asiantuntija.

5.7 Arviointi

Tarkoitukseni oli arvioida projektin onnistumista ja sen vaikutusta sudanilaisavioparien parisuhteeseen kolmen samanlaisen kyselyn avulla (liite 4). Kysely sisälsi monivalintakysymyksiä omasta parisuhteesta. Ensimmäisen kyselyn jokaisen leiriläisen oli tarkoitus täyttää leirille saapuessaan. Toisen kyselyn heidän tuli täyttää leirin päättyessä ja kolmanteen kyselyyn heidän oli tarkoitus vastata kaksi viikkoa leirin päättymisen jälkeen. Jokainen kysely on sisällöltään samanlainen ja vastausten ajankohdan perusteella tarkoitukseni oli arvioida sitä, miten leiri on vaikuttanut kunkin leiriläisen kokemukseen omasta parisuhteestaan.

Tämä ei kuitenkaan onnistunut suunnittelun mukaan. Ensimmäiseen kyselyyn annoin ohjeet sekä suullisesti että kirjallisesti. Menimme kysymykset kohta kohdalta läpi ja kerroin mitä kullakin kysymyksellä tarkoitetaan. Tästä huolimatta kyselylomakkeen tarkoitus ja kysymysten ymmärtäminen jäi vajavaiseksi. Sen vuoksi en voi pitää vastauksia täysin luotettavina. Lisäksi toisen kyselyn kohdalla leirille osallistujat eivät vastanneet kysymyksiin sen hetkisten tunnelmien mukaan, vaan he yrittivät muistella, mitä olivat vastanneet ensimmäiseen kyselyyn, jolloin vastaukset olivat käytännössä identtiset. Se, ettei leirin onnistumisen mittaaminen kirjallisten kyselyjen avulla tuottanut toivottua tulosta, sai minut jo leirin aikana vaihtamaan suunnitelmaa. Päätin, että en toteuta kolmatta kyselyä, vaan arvioin projektin onnistumista muilla tavoin.

Onnistuneen projektin määritelmänä voidaan pitää projektille asetettujen tavoitteiden saavuttamista (Makkonen 2009, 29). Sen vuoksi päätin lähestyä projektin onnistumisen arviointia asettamistani tavoitteista käsin. Jaottelin projektin tulos- ja toiminnalliset tavoitteet kolmeen tasoon: yhteiskunnalliseen, yhteisölliseen ja yksilölliseen. Erittelin jokaisen tason tavoitteet alla olevaan taulukkoon (taulukko 2). Tämän jälkeen asetin tavoitteelle ne toimintamuodot, jotka tulee vähintään toteutua, jotta tavoite saavutetaan. Lopuksi siirryin pohtimaan, kuinka mittaan tavoitteen onnistumista. Koska mittareiden idea ei ole tuottaa huomattavaa lisätyötä eikä niiden määrä saa nousta liian suureen (Järvinen, Kronström, Poskela & Artto 2002, 27), on omassa projektissani viisi yksinkertaista ja loogista, luonnolliseksi osaksi leiriprojektin muuta toimintaa sisältyvää mittaria. Omat oppimistavoitteeni eivät sisälly tähän taulukkoon, sillä ne arvioin muilla tavoin, mistä kerron enemmän luvussa seitsemän.

TAULUKKO 2. Tavoitemittarit

TAVOITE	TOIMINTA, JOLLA TAVOITE SAAVUTETAAN	ONNISTUMISEN MITTAAMINEN
YHTEISKUNNALLINEN: <ul style="list-style-type: none"> • Parisuhteen tukeminen jakamalla tietoa ja sitä kautta ymmärrystä erilaisiin parisuhteissa esiintyviin ilmiöihin 	<ul style="list-style-type: none"> • Oma verkostoituminen ja yhteistyötahojen tietotaidon hyödyntäminen • Kirjallisuuteen perehtyminen → auttaa hahmottamaan, mistä aiheista alustusten on tärkeä koostua 	<ul style="list-style-type: none"> • Suullisen palautteen kerääminen leirille osallistuvilta, työelämäohjaajalta ja yhteistyökumppaneilta
YKSILÖLLINEN: <ul style="list-style-type: none"> • Vertaistuen löytyminen • Leirille osallistuvien itsetunnon vahvistaminen leirin dialogisen ilmapiirin avulla 	<ul style="list-style-type: none"> • Ryhmätyöskentelyn ja yhteisen keskustelun mahdollistaminen leirin aikataulua suunniteltaessa • Leiriläisten yksilöllinen huomioiminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Ryhmätyöskentelyihin käytetyn ajan seuraaminen sekä sen tarkkailu, kuinka paljon leiriläiset uskaltavat puhumaan omista kokemuksistaan ja miten puheenvuorot jakautuvat (jääkö joku syrjään)
<ul style="list-style-type: none"> • Toimivan lastenhoidon järjestäminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Turvallisen leiripaikan löytyminen, missä on tarpeeksi tilaa • Yhteistyö seurakunnan nuorisohjaajien kanssa sopivien leiri-isosten löytymisen helpottamiseksi • Lastenohjelman huolellinen suunnittelu ja toteutus 	<ul style="list-style-type: none"> • Isosten, lastenhoitoon osallistuvien lasten sekä leirillä lastenhoidon aikana sattuneiden ”haavereiden” lukumäärän laskeminen
<ul style="list-style-type: none"> • Aviomiesten motivoiminen leirille 	<ul style="list-style-type: none"> • Sen huomioiminen, miten leiristä kerrotaan ja sitä mainostetaan 	<ul style="list-style-type: none"> • Leirillä olevien miesten määrä suhteessa naisten määrään

TAULUKKO 2 jatkuu

<p>YHTEISÖLLINEN:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Parisuhdetyön jatkuvuus sudanilaisten keskuudessa 	<ul style="list-style-type: none"> • Leirin huolellinen suunnittelu • Leiriläisten afrikkalaisen taustan huomioiminen niin, että leiristä jää tunne, että se on suunniteltu juuri heille • Riittävä perustelu, miksi parisuhdetyö on tärkeää 	<ul style="list-style-type: none"> • .Mahdolliset, leiriläisiltä itseltään tulleet, toiveet parisuhdetyön jatkosta
---	---	---

6 PARISUHDELEIRIN TOTEUTUS JA KULKU

6.1 Ensimmäinen päivä

Leiri alkoi perjantai-iltana 18.6.2010 klo 19.00. Ilmoittautuneita oli neljä sudanilaista avioparia lapsineen. Väkeä olisi siis tulossa kahdeksan aikuista ja kuusitoista lasta. Isoisia leirille oli pyydetty kuusi ja leirin vetäjänä toimi minun lisäksi Natalia Haponen. Leirin kokonaislukumääräksi tulisi siis 32 henkilöä, mikäli kaikki saapuisivat paikalle. Olin myös valmistautunut leiriin laatimalla varasuunnitelman sitä silmällä pitäen, että leirin kohde-ryhmä yllättäen vaihtuisi. Tämä siksi, että afrikkalaiseen kulttuuriin kuuluu hektisyys, eikä asioita välttämättä suunnitella kovin pitkälle eteenpäin. Sen vuoksi halusin varautua siihen, kuten aiemmin olen maininnut, että etukäteisinformaatiosta huolimatta leirille saapuisivatkin vain perheen naiset ja lapset. Yksi mahdollinen vaihtoehto oli myös se, ettei leirille saapuisi ketään, sillä aiemmin viikolla osa ilmoittautuneista joutui perumaan tulonsa leirille toisella paikkakunnalla olevien hautajaisten vuoksi. Ajattelin, että hautajaisiin menijöitä voisi olla useampikin, jotka ovat unohtaneet perua leirille tulonsa. Varasuunnitelmia ei kuitenkaan onneksi tarvittu, sillä kaikki neljä pariskuntaa, jotka leirille olivat ilmoittautuneet, sinne myös saapuivat.

Leiri alkoi majoittumisella ja iltapalalla, jonka jälkeen siirryttiin varsinaiseen leiriohjelmaan. Lapset lähtivät viettämään isoisten johdolla omaa ohjelmaansa takkahuoneeseen vanhempien jäädessä saliin. Kerroin vanhemmille leirin olevan osa opinnäytetyöni projektia ja selvitin, miksi koen tärkeäksi tukea maahanmuuttajien parisuhdetta. Tämän jälkeen ”laskeuduimme” leirin aiheeseen tekemäni powerpoint esityksen kautta (liite 8). Olin valinnut siihen joukon luontoaiheisia kuvia, jotka viestittivät miehen ja naisen välisestä rakkaudesta. Kuvien päälle olin koonnut avioliittoa ja yhteiselämää koskevia lyhyitä Raamatun lauseita. Powerpointesityksen päätyttyä oli vuorossa pari leikkimielistä kilpailua avioparien kesken. Yhteinen illanvietto päättyi sudanilaisen pastorin, Samuel Luakin, pitämään iltahartauteen, jonka jälkeen leirille osallistujat täyttivät vielä yhdessä maahanmuuttajatyöntekijän kanssa laatimamme kyselylomakkeen.

Vaikka lomake ei toiminutkaan toivomallani tavalla projektin onnistumisen mittarina,

antoi se kuitenkin tärkeitä taustatietoja leirille osallistuvista henkilöistä, mm. siitä, mitä parisuhde heille merkitsee, mikä on heidän tapansa riidellä ja selvittää erimielisyydet, miten paljon perhe viettää yhteistä aikaa, miten arkirakkaus näkyy heidän avioliitossaan ja mitä he itse toivovat omalta parisuhteeltaan. Jokainen leirille osallistunut aikuinen oli yli 32-vuotias, ja avioliittovuosia kaikilla neljällä oli takanaan kymmenen tai enemmän. Lisäksi vastauksista näkyi, että avioliitto on leirille osallistuneille yksi heidän elämänsä tärkeimmistä asioista, vaikka 40 % vastaajista ilmoitti olevansa avioliitossaan vain joskus onnellinen.

Kyselyn mukaan puolet leirille osallistuneista riitelee joka päivä tai melko usein ja toinen puoli melko harvoin. Riidat sovitaan puhumalla tai ajan kanssa unohtaen. Vastaajista 35% viettää kahdenkeskistä aikaa puolisonsa kanssa usein ja 65 % joskus. Rakkauden huomioiminen arkipäivässä koetaan pääasiassa tarpeelliseksi. Parisuhteelta toivotaan enemmän yhteistä aikaa sekä sitä, että puoliso huomioisi useammin arjen keskellä. Yhteenvetona vastauksista voidaan todeta, että avioliitoissa kamppaillaan paljon samanlaisten haasteiden edessä huolimatta siitä, mistä kulttuurista ihminen tulee. Toki maahanmuutto, pakolaisuus ja uusi kulttuuri tuovat avioliitolle omat lisähaasteensa, mutta perimmäiset kysymykset, kuten yhteinen aika, tavat riidellä ja selvittää ne sekä arkirakkauden osoittaminen puhuttavat ihmistä, oli hän sitten syntyperäinen suomalainen tai toiselta puolelta maapalloa saapunut pakolainen.

6.2 Toinen päivä

6.2.1 Miehen ja naisen erilaisuus

Lauantaina leiri jatkui aamupalan ja -hartauden jälkeen alustuksella, jonka tulivat pitämään pitkään avioparityössä mukana olleet Suvi-Tuulia ja Kalle Viitasalo. Heidän alustuksensa aiheena oli miehen ja naisen erilaisuus. Koen kyseisen aiheen olevan tärkeä osa parisuhdetta ja se linkittyy myös leiriprojektini teoreettiseen viitekehykseen Morenon rooliteoriasta. Kuten totesin kappaleessa neljä, ihmisen toimintaa ohjaavat sisäiset roolit muuttuvat koko ajan ja uusia rooleja omaksutaan läpi elämän. Tämä vaikuttaa myös naiseuteen ja miehisyteen. Naimisiin mennessään molemmille sukupuolille kehittyy uusia

rooleja, joihin heidän on kyettävä vastaamaan. Tällaisia rooleja ovat esimerkiksi aviovaimon ja -miehen, rakastajan, isän ja äidin sekä ihmissuhdeosaajan roolit. Tosiasia on, että mies ja nainen käyttäytyvät näissä rooleissa eri tavalla. Sen myöntäminen on kuitenkin usein vaikeaa ja saattaa johtaa vallanhimoon ja katkeruuteen parisuhteessa ihmisen pyrkiessä hävittämään nämä luonnolliset erot. (Sopanen & Sopanen 1999, 73.) Sen vuoksi miehen ja naisen erilaisuuden syvällisempi ymmärtäminen ja sen vaikutus eri rooleihin on avioliiton onnistumisen kannalta tärkeää.

Lisäksi aiheen neutraaliudesta huolimatta miehen ja naisen erilaisuus on asia, joka aiheuttaa yhä edelleen ristiriitoja avioliitoissa. Feminiinisten ja maskuliinisten piirteiden ja voimien tulisi olla rikastuttamassa miehen ja naisen välisiä suhteita. Tilalle ovat kuitenkin työntyneet valta- ja riippuvuussuhteet, joissa lukuisat avioparit kulttuurista riippumatta taistelevat nykyäänkin päivästä toiseen. Rakkaus parisuhteessa on kuitenkin avain silloinkin, kun erilaisuus aiheuttaa ongelmia ja riitoja. Parhaimmillaan avioliitossa kasvaa kaksi erilaista, itsenäistä ja onnellista ihmistä, jotka kokevat elämänsä täyteen toistaan rakastamalla. (Sopanen & Sopanen 1999, 83.)

Suvi-Tuulia ja Kalle Viitasalo kertoivat alustuksessaan, että mies ja nainen ovat erilaisia paitsi fyysisesti, myös psyykkisesti, henkisesti ja hengellisesti. Esimerkiksi mies on rohkeampi riskinottaja naisen kaivatessa turvallisuutta ja miehellä on tarve olla arvostettu ja ihailtu, kun taas nainen haluaa olla rakastettu, hellitty ja hyväksyty. Mies ja nainen muodostavat siis eroavaisuusparit, joista kumpikaan ei ole oikea tai väärä. Eroavaisuuspareja voi mielestäni nimittää myös rooliteorian mukaan vastaroolipareiksi, jotka yhdessä luovat toisiaan täydentävän kokonaisuuden. Esimerkiksi ilman miehen uskallusta riskien ottoon elämä saattaisi jäädä polkemaan paikallaan tai ilman naisen kykyä huomata välttämättömät yksityiskohdat saattaisi esimerkiksi lomamatkalla lähdettäessä puolet tavaroista jäädä kotiin. (Viitasalo & Viitasalo 2010.) Viitasalot pitivät alustuksen käyttäen apunaan kuvia, jotka täydensivät puhetta. Alustuksen jälkeen miehet ja naiset menivät omiin ryhmiin jakamaan kokemuksiaan. Molemmissa ryhmissä alustus otettiin vastaan huojentuneena ja huumorin sävyttämä keskustelu virisi vilkkaana, kun jokainen halusi kertoa, miten he itse ovat kokeneet erilaisuuden omassa avioliitossaan.

6.2.2 Arkirakkaus

Iltapäivällä leiri jatkui alustuksella, jonka aiheena oli arkirakkaus. Tämäkin on aiheena melko neutraali mutta siitä huolimatta suuri haaste avioliitoissa kaikissa kulttuureissa. Morenon rooliteorian pohjalta luodussa Parisuhteen roolikartassa arkirakkautta nimitetään arjen sankaruudeksi, ja se on myös yksi viidestä motivaatoroolista. Arkipäivä ja sen pyörittäminen täyttävät suuren osan ihmisen elämää. Se on elämän vakaa ja turvallinen pohja. Siksi parisuhteessa on olennaista, miten tavallinen arki saadaan sujumaan. Parisuhteessa arkielämän ylläpito käsittää lähinnä kodinhoitoon, talouteen ja vanhemmuuteen liittyvät asiat. Usein niiden ajatellaan olevan tylsiä rutiineja, jotka on pakko hoitaa. Arkielämä on kuitenkin merkittävä osa parisuhdetta ja siksi sitä olisikin tärkeä lähteä tarkastelemaan haasteena sekä lähestyä arjen sankaruuden näkökulmaa käyttäen. (Airikka 2003, 38.) Jos parisuhteessa ei kykene olemaan arjen sankari, on myös muiden roolien hoitaminen vaikeaa, sillä suuri osa kumppanuutta ja vanhemmuutta on arkista aherrusta.

Alustuksen pitäjäksi valitsin tälle aiheelle Suomessa useita vuosia asuneen, Mannerheimin lastensuojeluliiton alaisuudessa toimivassa projektissa työskentelevän sudanilaisen papin, Samuel Luakin. Hän on oman kulttuurinsa asiantuntija, joten ajattelin hänen tietävän parhaiten, mitä arki on sudanilaisessa parisuhteessa. Lisäksi arkirakkaus on sen verran tärkeä asian parisuhteessa, että halusin leirille osallistuvien kuulevan alustuksen tästä aiheesta omalla kielellään. Myös tämän alustuksen jälkeen oli ryhmätyöskentelyä, jonka ohjasi Samuel Luak.

6.2.3 Avioliitossa vieraalla maalla

Päivällisen jälkeen oli vuorossa Natalian ja Rikhardin alustus aiheesta avioliitossa vieraalla maalla. Tämä on jälleen aihe, joka liittyy kiinteästi projektissa käyttämäni teoreettiseen viitekehykseen ja sopi sen vuoksi leirille erittäin hyvin. Perheen ihmissuhteiden toimivuus perustuu perheenjäsenten riittävään yhteisymmärrykseen perheenjäsenten rooleista sekä toimintaa säätelevistä arvoista ja normeista. Toiseen maahan muuttaessa ei esimerkiksi aiemmin opittu ja sisäistetty rooli enää välttämättä toimikaan uudessa ympäristössä odotetulla tavalla. Tällöin myös parisuhde joutuu muutoksen eteen, kun maahanmuuton

psykososiaaliset vaikutukset näkyvät perheenjäsenten välisten roolien muutoksissa. Näihin roolimutoksiin olen perehtynyt enemmän kappaleessa viisi. (Alitolppa-Niitamo ym. 2005, 45.) Tämän aiheen alustaminen sopi mielestäni erittäin hyvin Haposille. He ovat itsekin maahanmuuttajia, ja tietävät siis omasta kokemuksestaan, millä tavalla muutto uuteen maahan koettelee liittoa. Vertaistuen lisäksi Hapokset tarjosivat leirillä oleville toivoa siitä, että parisuhde voi säilyä hengissä ja tasapainoisena huolimatta niistä paineista, joita maahanmuutto sille asettaa.

Alustuksensa jälkeen Hapokset vetivät ryhmätyöskentelyn, jonka idea on poimittu Maija ja Hannu Nymanin (2000) kirjoittamasta kirjasta *Amoria* ja huumoria parisuhteeseen. Jokainen puolisoista sai tehtäväkseen etsiä itselleen kiven. Tämän jälkeen kerrottiin, että kivi on vertauskuva jostain sellaisesta avioliiton ongelmasta, joka hiertää jatkuvasti ja johon ei ehkä ole löytynyt apua. Joskus esimerkiksi maahanmuutto vaatii niin paljon uusiin asioihin kohdistettua energiaa, ettei vaikkapa rakastajan roolille jää enää voimavaroja tai aikaa. Tästä saattaa olla seurauksena, että avioliiton sisälle kertyy sellaisia möykkyjä, ettei niiden selvittäminen tahdo onnistua. Tämän jälkeen jokainen puoliso sai viedä kivensä ulkona olevan ristin juurelle. Siinä näiden avioliittoa hiertävien asioiden puolesta rukoultiin yhdessä. Rukouksen jälkeen jokainen otti oman kivensä ja heitti sen mereen, mikä on vertauskuva siitä, että Raamatun mukaan Jumala heittää meidän rikkomuksemme ja taakkamme merten syvyyksiin ja antaa kaiken anteeksi. Samoin meidän pitäisi tehdä avioliitossamme: pystyä antamaan anteeksi ja unohtamaan. (Nyman & Nyman 2000, 123-124.)

6.2.4 Juhlailallinen aviopareille

Lauantai-illan päätti aviopareille järjestetty juhlailallinen. Tämän idean löysin evankelis-luterilaisen kansanlähetyksen Kalajoella järjestämän parisuhdeleirin ohjelmasta. (Kataja 2010.) Aluksi ajattelin juhlailallisen olevan mukava ja rentouttava päätös tiiviille päivälle, mutta asiaa tarkemmin ajateltuani ja kirjallisuutta lukiessani tulin siihen tulokseen, että sillä voi olla kerrottavanaan myös syvempi merkitys arkirakkauden juhlanä, jossa parisuhteen asiat ovat esillä myönteisessä ja hauskassa hengessä. Lisäksi puoliset saavat mahdollisuuden viettää hetken aikaa yhdessä, ilman lapsia, hyvän ruuan äärellä. (Nyman & Nyman 2000, 184.) Juhlailallisesta muodostuikin tärkeä osa leirin ohjelmaa. Illallinen sai olla

konkreettisesti muistuttamassa siitä, että avioliiton puutarhaa tulee hoitaa, jottei se rapistu ja kuole. Yksi tapa hoitaa tätä puutarhaa on lähteä esimerkiksi arjen keskeltä treffeille puolison kanssa. Treffipaikkana voi toimia kauppa, hampurilaisbaari tai oman kodin makuuhuone. Tärkeintä ei ole hienot puitteet ja rahan tuhlaaminen vaan yhdessä vietetty aika. (Nyman & Nyman 2000, 192).

6.3 Kolmas päivä

Sunnuntaina oli vuorossa leirin viimeinen alustus aiheenaan parisuhteen monenkirjavat roolit. Tämän alustuksen pitäjäksi olin valinnut Leena Harjunpään, joka on koulutukseltaan perheneuvoja, pastori ja työnohjaaja. Nimensä mukaisesti alustuksessa käytiin läpi parisuhteen sekä hieman myös vanhemmuuden roolikarttaa. Parisuhteen roolikarttaan olen perehtynyt tarkemmin luvussa kuusi. Roolien valitsemisen yhdeksi alustuksen aiheeksi koin tärkeäksi siksi, että parisuhteen roolikartan avulla parisuhdetta on mahdollista tarkastella kokonaisuutena ja miettiä eri roolien vaikutusta toisiinsa ja puolison käyttäytymiseen sekä auttaa sen havainnollistamisessa, että onnistunut parisuhde ei ole vain toisen, vaan myös minun vastuullani. (Airikka 2003, 21.)

Parisuhteen roolikartan rooleihin kypsyminen ei tapahdu hetkessä vaan parisuhteen myötä. Lisäksi rooleihin samaistuminen on yksilöllistä. Kuitenkin jokainen parisuhteen roolikartassa mainituista rooleista on tärkeä. Esimerkiksi suhteen vaalijan rooliin kuuluu kiinteänä osana kommunikointi, joka on parisuhteelle välttämättömyys. Rajojen kunnioittajan rooliin kuuluu itsearvostus ja rakastamisen taito. Arkirakkaus kuuluu arjen sankaruuteen ja rakastajan roolissa tulisi muistaa, että keskeistä ei ole suorittaminen vaan oleminen. Kumppanuus taas on vastavuoroisuuteen perustuva rakkaussuhde. (Raita 2007.) Ammatilaisena Harjunpää osasi avata parisuhteen roolikartassa esiintyviä rooleja niin, että leirille osallistujat ymmärsivät, mistä oli kyse. Lisäksi Harjunpää haastoi leiriläiset tekemään pieniä tehtäviä, jotka saivat aikaan vilkkaasti käydyn keskustelun ja kokemusten jakamisen, jota Harjunpää ammattitaitoisesti ohjasi.

Harjunpään alustuksen jälkeen olikin aika alkaa lopetella leiriä. Ennen leirin viimeistä ohjelmaa, pyysin leirille osallistujia täyttämään parisuhdekyselyn toisen osan sekä keräsin heiltä suullisesti annettua palautetta leiristä. Leiri päättyi kaikille yhteiseen hetkeen, jossa

palasimme vielä perjantai-iltana esittämäni powerpointesitykseen. Pieneksi muistoksi leiristä olin tehnyt jokaiselle pariskunnalle laminoidun ”huoneen taulun” (liite 7), johon olin koonnut niitä avioliitosta ja yhteiselämästä kertovia lyhyitä raamatunjakeita, joita olin käyttänyt myös powerpointesityksessäni. Leirin virallinen ohjelma päättyi yhteiseen rukoukseen, mutta tämän jälkeen leirille osallistuneet avioparit halusivat jäädä vielä keskustelemaan ajatuksista, joita leiri oli herättänyt, sekä suunnittelemaan sudanilaisille aviopareille tarkoitetun työn mahdollista jatkoa.

7 NAAMIAISISTA NAIMISIIN -PARISUHDEPROJEKTIN ARVIOINTIA

7.1 Laadunvarmistus

Laaduntarkkailu ja -varmistus on yksi keskeinen palvelutuotannon lähtökohta. Arviointi eri näkökulmista on laaduntarkkailun tärkeä osa-alue. (Salminen 2002, 6.) Omassa projektissani olen arvioinnissa ottanut huomioon eri näkökulmat keräämällä palautetta sekä leirille osallistujilta että työelämäohjaajaltani. Osana laadunvarmistusta toimii myös tavoitteiden saavuttamista mittaavat mittarit, jotka olen esitellyt taulukossa kaksi, luvussa viisi. Lisäksi olen tehnyt itsearvion projektin onnistumisesta. Itsearvio on projektini yksi tärkeimmistä osioista, sillä sen avulla pystyn paremmin tunnistamaan oman toimintani vahvuudet ja parantamiskohteet. Tämä taas auttaa oman toimintani kehittämistä tulevaisuudessa.

7.2 Leirille osallistuneiden arviointi

Kuten viidennessä luvussa kerroin, ei projektisuunnitelmani mukainen kirjallisen arvioinnin kerääminen leirille osallistuvilta onnistunut. Sen vuoksi päätin kerätä palautteen leiriläisiltä suullisesti ja leirin loputtua tein niistä yhteenvedon. Pääasiassa palaute oli positiivista. Toki maahanmuuttajatyöntekijän tiedottaessa kyseisestä leiristä oli sitä kohtaan aluksi ollut ennakkoluuloja kulttuuritaustan vuoksi, sillä avioliiton pohtiminen yhdessä muiden kanssa, on harvinaista. Lisäksi sudanilaisten keskuudessa oli pelkona, että ne, jotka elävät yksin esimerkiksi avioeron vuoksi, loukkaantuvat heidän jäädessään leirin kohderyhmän ulkopuolelle. Yksi osanottaja kertoi myös olleensa aluksi pettynyt, kun leirille tuli niin vähän pariskuntia, mutta olleensa myöhemmin asiaan tyytyväinen, sillä neljän pariskunnan leiri antoi mahdollisuuden jokaisen avioparin yksilölliseen huomioimiseen.

Ohjelman sisällöstä tullut palaute oli erittäin positiivista. Alustusten aiheet olivat ajatuksia ja keskustelua herättäviä. Erityisesti Suvi-Tuulia ja Kalle Viitasalon luento miehen ja naisen erilaisuudesta sai paljon kiitosta. Varsinkin miehet olivat kovin huojentuneita Viitasalonen kertomista asioista. Tästä kertoo erään miehen helpottuneen näköisenä antama palau-

te: *”enkö minä olekaan ainoa mies, jolla on niin hankala vaimo”*. Voin mielestäni vetää perustellusti sen johtopäätöksen, että yhteiskunnalliseksi tulostavoitteeksi asetettu parisuhteen tukeminen tietoa ja sitä kautta ymmärrystä jakamalla toteutui. Kyseisen kommentin sanonut mies ymmärsi, että osa siitä, miten hänen vaimonsa toimii, on sidoksissa sukupuoleen, naisen tapaan toimia ja tehdä asioita, eikä suinkaan siihen, että vaimo haluaisi tietien tahtoen käyttäytyä jotenkin hankalasti tai ilkeästi.

Toinen leiriläisille mieleen jäänyt asia leirin sisällöstä oli Natalia ja Rikhard Haposen vetämä ”kivi-ilta”. Leirin lopussa pariskunnat ohjeistivat toisiaan, että *”muistakaa pitää kivi pohjassa”*. Edelleen toisiaan nähdessään he huolehtien kysyvät, että *”eihän kivi ole noussut takaisin pintaan?”* Leikkimielellä osoitetut kysymykset toisten parisuhteen tilasta kertovat minulle sen, että tulostavoitteeksi asetettuun vertaistuen löytymiseen päästiin. Lisäksi vertaistuen löytymisestä kertoo mittarinakin toimineen käytettyjen puheenvuorojen määrä ja jakautuminen. Omista kokemuksista kerrottiin ahkerasti, ja sellainenkin ihminen, joka ei syystä tai toisesta jakanut kokemuksiaan kaikkien kesken, kertoi niistä pienemmissä ryhmissä.

Kolmas palautteissa kiitosta saanut asia oli aviopareille järjestetty juhlaillallinen. Naiset kertoivat kyyneleet silmissä, kuinka hieno kokemus illallinen heille oli, sillä sitä, kun he ovat edellisen kerran syöneet puolisonsa kanssa kahdestaan tai ylipäänsä viettäneet yhteistä aikaa, ei ole tapahtunut sen jälkeen, kun lapset ovat syntyneet. Miehetkin olivat liikuttuneita ja kiittelivät useaan kertaan siitä, että leiri piti sisällään juhlaillallisen. Juhlaillallinen oli siis saadun palautteen perusteella vaikuttamassa tavoitteen saavuttamiseen leiriläisten itsetunnon kasvusta dialogisuuden ja osallisuuden avulla. Illallinen kertoi leirille osallistuville, että tämä hetki on nimenomaan heitä varten, sillä he ja heidän parisuhteensa on arvokas. Lisäksi illallinen auttoi näkemään puolison uudessa, myönteisemmässä valossa ja oli siksi omiaan vastaamaan parisuhteen tukemisen tavoitteeseen. Myös leirille järjestetty lastenhoito sai kaikilta osallistujilta kiitosta. Se, kuten tarkoituksena olikin, antoi vanhemmille mahdollisuuden keskittyä alustuksiin ja ryhmätyöskentelyihin täysipainoisesti.

Positiiviseen palautteeseen vaikutti pitkälti teoreettisen viitekehyksen onnistunut valinta. Kaikki leirillä käsitellyt aiheet nousivat Morenon rooliteoriasta ja sen pohjalta kehitetystä parisuhteen roolikartasta sekä maahanmuuttajan roolit -mallista. Kyseinen teoria auttoi

löytämään leirille käsiteltäviksi sellaisia aiheita, jotka tulevat haasteeksi lähes jokaisessa parisuhteessa ja jotka voivat tuntua jopa niin itsestään selviltä, ettei niihin tule kiinnitettyä riittävää huomiota. Tämä näkyi myös sudanilaisten parisuhdeleirillä, sillä aiheet herättivät keskustelua sekä erilaisia tunteita aina kiukusta helpotukseen sekä itsensä ja puolison käyttäytymisen ymmärtämiseen.

Itselleni leirin onnistumisesta kertoi palautteiden lisäksi hyvin paljon se, että Kokkolassa asuvat sudanilaiset toivoivat leiriprojektille jatkoa, jota he jäivätkin ideoimaan leirin päätymisen jälkeen. Ideointipalaverissa he päättivät yhdessä maahanmuuttajatyöntekijän kanssa, että Kokkolan seurakuntayhtymän maahanmuuttajatyö järjestää leirille osallistuneille syksyllä 2010 ja keväällä 2011 yhden päivän mittaisen jatkoseminaarin, jossa leirillä käsiteltyjä asioita syvennetään. Alustavissa suunnitelmissa on myös, että kesällä 2011 leirille ja seminaaripäiviin osallistuneet sudanilaiset avioparit organisoisivat valtakunnallisen, sudanilaisille aviopareille tarkoitetun parisuhdeleirin, jonka suunnittelussa he voivat käyttää apunaan mm. tätä opinnäytetyötä.

Asioita, joihin palautteissa toivottiin seuraavaa leiriä suunniteltaessa parannusta, oli leiripaikka ja leirin pituus. Leiripaikka oli kahdelle yhtäaikaiselle leirille hiukan liian ahdas varsinkin, kun lasten kanssa ei voinut olla ulkona vesisateiden takia. Lisäksi huoneissa ei ollut wc:tä, mikä oli hankalaa erityisesti, jos perheessä oli pieniä lapsia. Myös leirin pituus koettiin liian lyhyeksi. Yksi päivä ja kaksi puolikasta eivät antaneet mahdollisuutta pureutua alustuksissa käsiteltyihin asioihin niin syvällisesti kuin olisi ollut tarvetta. Tulevaisuutta varten toivottiinkin, että leiri voisi alkaa jo perjantaina päivällä ja kestää sunnuntaina iltaan saakka, jotta aikaa vapaalle yhdessäololle, asioiden sisäistämiseksi ja vertaistuelliselle keskustelulle jäisi enemmän.

7.3 Oma arviointi

Pohtiessani tapaa, jolla lähdän projektiani arvioimaan, tutustuin useisiin työmenetelmiin, joiden tarkoituksena on antaa konkreettista apua siihen, kuinka arviointi tulisi suorittaa, jotta se olisi mahdollisimman kattava. Joonas Makkonen (2009, 60) esitteli tekemässään diplomityössä projektin jälkeisen arviointimenetelmän, jossa käydään läpi projektisuunnitelma projektin tehtävien tunnistamiseksi, projektille asetetut tavoitteet ja

niiden todentuminen, sekä pohditaan mitkä asiat projektissa sujuivat hyvin ja mitkä huonosti. Menetelmä on nimeltään ”projektin jälkeinen katselmus” (post project review), jota käytän pohjana omassa arvioinnissani. Yllä mainittujen asioiden lisäksi olen arvioinut projektini työskentelyprosessia, omia resurssejani sekä tiedottamisen ja mainoksen onnistumista.

7.3.1 Suunnitelman arviointi

Huolella tehty projektisuunnitelma oli mielestäni tärkeä osa projektin onnistumista. Suunnitelma auttoi osaltaan hahmottamaan projektin kokonaisuutta alusta alkaen. Lisäksi suunnitelma muistutti projektin perimmäisestä tehtävästä, joka oli maahanmuuttajaperheiden ja sitä kautta yksilön hyvinvoinnin ja kotoutumisen edistäminen heidän parisuhdettaan tukemalla. Projektin edetessä suunnitelma täydentyi, ja vaikka siinä näkyy epävarmuus ja epätietoisuus projektiopinnäytetyön suhteen esimerkiksi aikataulutuksen ja tavoitteiden kohdalla, oli se korvaamaton apu raportointivaiheessa. Projektisuunnitelma oli koko projektin ajan ikään kuin ”työpari”, jota vasten pystyin peilaamaan projektin etenemistä ja omaa ammatillista kasvuani.

Lisäksi projektisuunnitelman tekeminen auttoi pohtimaan jo ennen projektin varsinaista aloitusta, mille teoreettisen viitekehyksen pohjalle projekti tulisi rakentaa, jotta se osaltaan auttaisi asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Suunnitelmaa tehdessäni sain mahdollisuuden tarkastella valitsemaani teoriaa eri näkökulmista ja punnita sen hyviä ja haasteellisia puolia sekä pohtia, mitä mahdollisuuksia se olisi projektilleni antamassa. Lisäksi teoreettisen viitekehyksen miettiminen suunnitelmavaiheessa oli tärkeää myös siksi, että teoriaan oli mahdollista tutustua rauhassa sekä avata itselle sen pohjimmainen tarkoitus. Projektin kuluessa teoria ”kulki” koko ajan mukana, eikä sen idean sisäistämiseen tarvinnut käyttää aikaa enää projektin toteutusvaiheessa.

Asia, mikä projektisuunnitelmastani jäi puuttumaan, oli riskianalyysin ja varasuunnitelman tekeminen. Otin suunnitelmassa huomioon nämä asiat vain ohimennen, mutta niiden tarkka kirjaaminen olisi ollut tärkeää projektin ennustamattomuuden vuoksi. Kuten aiemmissa luvuissa kerroin, varauduin leirin alkuun saakka siihen, että koko projekti saattaa muuttaa muotoaan, jos leirille ei saapuisikaan ketään tai osallistujat olisivat naisia lapsineen. Toki

minulla oli näitä tilanteita varten varasuunnitelma, ja olin keskustellut siitä yhdessä myös maahanmuuttajatyöntekijän kanssa, mutta en ollut kirjannut sitä projektsuunnitelmaan. Varasuunnitelmien laatiminen kirjalliseen muotoon olisi kuitenkin antanut sille selkeyttä ja tuonut tiettyä turvallisuudentunnetta.

7.3.2 Asetettujen tavoitteiden toteutumisen arviointi

Asetettuihin tavoitteisiin pääseminen on yksi onnistuneen projektin perusedellytyksiä. Määrittelehän sanakirjakin onnistumisen olevan ”sen saavutus, mihin tähdättiin.” (Makkonen 2009, 29). Tämän vuoksi en voi myöskään tässä opinnäytetyössä vähätellä tavoitteiden saavuttamisen merkitystä. Olen koonnut alla olevaan taulukkoon (3) projektille asettamani tulos- ja toiminnalliset tavoitteet mittareineen. Mitatun tuloksen perusteella olen arvioinut, onko projektini pystynyt vastaamaan kuhunkin tavoitteeseen vai ei. Saavutetut tavoitteet olen merkinnyt taulukkoon keltaisella ja ei-saavutetut punaisella värillä. Lisäksi olen perustellut lyhyesti, miksi tavoite on tai ei ole saavutettu.

TALUKKO 3: Yhteenvedo tavoitteiden saavuttamisesta

TAVOITE	ONNISTUMISEN MITTAAMINEN	TULOS
<ul style="list-style-type: none"> • Parisuhteen tukeminen jakamalla tietoa ja sitä kautta ymmärrystä erilaisiin parisuhteissa esiintyviin ilmiöihin 	<ul style="list-style-type: none"> • Suullisen palautteen kerääminen leirille osallistuvilta, työelämäohjaajalta ja yhteistyökumppaneilta 	<ul style="list-style-type: none"> • Koska palaute oli pääasiassa positiivista, voin todeta, että tähän tavoitteeseen päästiin
<ul style="list-style-type: none"> • Vertaistuen löytyminen ja leirille osallistuvien itsetunnon vahvistaminen leirin dialogisen ilmapiirin avulla 	<ul style="list-style-type: none"> • Ryhmätyöskentelyihin käytetyn ajan seuraaminen sekä sen tarkkailu, kuinka paljon leiriläiset uskaltavat puhumaan omista kokemuksistaan ja miten puheenvuorot jakaantuvat 	<ul style="list-style-type: none"> • Ryhmätyöskentelyyn varattu aika loppui kesken ja käytetyt puheenvuorot jakaantuivat tasaisesti, joten mittauksen perusteella tavoitteeseen päästiin

TAULUKKO 3 jatkuu

<ul style="list-style-type: none"> • Toimivan lastenhoidon järjestäminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Isoisten, lastenhoitoon osallistuvien lasten sekä lastenhoidon aikana sattuneiden ”haavereiden” lukumäärän laskeminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Isoisten määrä oli liian pieni verrattuna lasten lukumäärään ja ikähaarukkaan. Lastenhoitoon osallistuneiden lasten määrä oli 80%. Haavereita ei lastenhoidon aikana sattunut. Yhteenvetona voidaan todeta, että tavoitteeseen ei päästy toivotulla tavalla.
<ul style="list-style-type: none"> • Aviomiesten motivoiminen leirille 	<ul style="list-style-type: none"> • Leirillä olevien miesten määrän vertaaminen naisten määrään 	<ul style="list-style-type: none"> • Miehiä ja naisia oli leirillä saman verran, joten tavoitteeseen päästiin
<ul style="list-style-type: none"> • Parisuhdetyön jatkuvuus sudanilaisten keskuudessa 	<ul style="list-style-type: none"> • Leiriläisiltä itseltään tulleet jatkotoiveet 	<ul style="list-style-type: none"> • Projektiin osallistuneet halusivat jo leirillä päättää päivämäärät, jolloin leiriä jatketaan, joten tavoitteeseen päästiin

Kuten yllä olevassa taulukossa näkyy, päästiin mittausten tulosten perusteella kaikkiin muihin tavoitteisiin paitsi toimivan lastenhoidon järjestämiseen. Pohtiessani tuloksia on minun todettava, että tavoitteiden toteutumisen apuna oli pitkälti projektin teoreettisena viitekehyksenä toiminut Morenon rooliteoria ja sen pohjalta luodut Parisuhteen roolikartta sekä Maahanmuuttajan roolit -malli, josta kerron enemmän seuraavassa kappaleessa. Jäin myös miettimään, miksi tavoitteeseen toimivan lastenhoidon järjestämisestä ei päästy toivotulla tavalla.

Pohjimmaisena syynä tähän on luultavimmin se, että organisoin leiriprojektin yksin. Tehtävää oli niin paljon, että kaiken hoitamiseen ei ollut riittävästi aikaa eikä voimavaroja. Panostaessani avioliittoleirin ohjelman suunnitteluun ei voimia enää jäänyt täysipainoiseen lasten huomioon ottamiseen. Sen vuoksi en ajatellut loppuun saakka sitä, kuinka paljon isosia leirille tulisi pyytää, että heitä olisi tarpeeksi. En myöskään ottanut ohjelmaa suunniteltaessa riittävästi huomioon lasten suurta ikähaarukkaa. Tämä johti siihen, että ohjelma oli suunnattu kouluikäisille lapsille, jolloin pienemmät lapset eivät viihtyneet lastenhoidossa. Sen vaikutusta leirin ohjelmaan käsittelen enemmän arvioidessani työskentelyprosessin onnistumista.

En ole käsitellyt yllä olevassa taulukossa (3) itselleni asettamia oppimistavoitteita, sillä ajattelen niiden olevan tulevaisuuttani ja työuraa ajatellen sen verran tärkeitä, että koin tarpeelliseksi käsitellä ne erikseen. Parisuhdeprojektin oppimistavoitteiksi olin asettanut oman ammatillisen kasvuni, kokemuksen strategisesta johtamisesta ja projektityöskentelystä sekä projektin onnistuneen hallinnan. Ensimmäisen tavoitteen, oman ammatillisen kasvun, toteutumista pohdin suhteessa sosionomin kompetensseihin.

Ammatillista kasvua on tapahtunut mm. eettisen osaamisen alueella, sillä projektini oli osaltaan toteuttamassa huono-osaisuuden ehkäisemistä ja tasa-arvon edistämistä. Lisäksi ammatillinen kasvuni näkyy asiakastyön osaamisessa. Projektin edetessä oli välttämätöntä tunnistaa oma arvomaailma ja käsitys ihmisestä sekä pohtia näiden vaikutusta asiakkaiden kanssa tehtävään työhön. Esimerkiksi kohderyhmää miettiessäni oli minun käytävä itseni kanssa vuoropuhelua siitä, miten oma kristillinen arvomaailmani olisi vaikuttamassa vaikkapa muslimimiehen kohtaamiseen. Ammatillista kasvua voidaan nähdä tapahtuneen myös sosiaalialan palvelujärjestelmäosaamisessa, sillä projektin onnistumisen yhtenä edellytyksenä oli ennaltaehkäisevän työn lähtökohtien merkityksen ymmärtäminen.

Toista asettamaani oppimistavoitteen toteutumista, kokemusta strategisesta johtamisesta ja projektityöskentelystä, pohdin kolmannen tavoitteen eli projektin onnistuneen hallinnan kautta. Mielestäni projektini oli vastaamassa kolmannen tavoitteen toteutumiseen, sillä se toteutti siltä odotetun toiminnallisuuden, suoriutui sille asetetun aikataulun mukaisesti, pysyi kustannuksissaan sekä saavutti lähes kaikki sille asetetut tavoitteet. Koska projektin hallinta onnistui suhteellisen hyvin, merkitsee se samalla, että myös viimeiseen tavoitteeseen, strategisesta johtamisesta ja projektityöskentelystä saatuun kokemukseen, päästiin. Tätä perustelen sillä, että projektin onnistumisen yhtenä kriteerinä oli strategiseen johtamiseen sisältyvät alueet, kuten sosiaalialan kehittämisen osaaminen sekä kyky tehdä päätöksiä niissäkin tilanteissa, joihin ei ollut osattu varautua.

7.3.3 Teoreettisen viitekehyksen arviointia

Kuten useassa kohtaa on tullut ilmi, oli projektini teoreettisena viitekehyksenä Morenon rooliteoria. Teoria oli selkeästi yhteyksissä tuloksiin, joita projektin kautta saavutettiin. Mainitsen tästä esimerkkinä rooliteoriassa esitellyn roolien hierarkian, jonka tuntemusta

käytin hyväkseni leirin mainostamisessa ja erityisesti miesten motivoimisessa leirille. Kuten luvussa 4.2 kerroin, roolien hierarkia muodostuu motivaatiosta, tavoitteesta ja teosta. Perustellessani sudanilaismiehille syitä kyseisen leirin järjestämiselle monet heistä ymmärsivät, miksi avioliiton hoitaminen on tärkeää. Tämän ymmärryksen syntymistä saatoinkin käyttää hyväksi motivoidessani aviomiehiä tulemaan vaimojensa kanssa leirille. Kun motivaatio synnytti teon (leirille saapuminen), oli heidän parisuhteensa tukeminen mahdollista jakamalla tietoa ja sitä kautta ymmärrystä.

Lisäksi hyödynsin rooliteoriaa onnistuneiden tulosten synnyssä käyttämällä hyväksi Maahanmuuttajan roolit -mallin antamaa tietoa erilaisista kulttuurisista tulkinnoista sekä siitä, mihin ja miten kulttuuri vaikuttaa (esimerkiksi parisuhteessa esiintyvät roolit). Lisäksi rooliteoria antoi minulle ideoita leirillä käytävien alustusten aiheisiin ja siihen, miten alustusten tulisi edetä, jotta leirille osallistuvien motivaatio säilyisi. Teoriaan tutustuminen vaikutti myös omiin asenteisiin projektin toteutuksen eri vaiheissa. Teoriatiedon antama into ja projektiin sitoutuminen auttoivat suunnittelemaan projektin huolella. Uskon tämän vaikuttaneen myös leirin vertaistuelliseen ilmapiiriin, jossa taulukossa kolme esiteltyjen tulosten mukaan jokainen tuli kohdatuksi omana itsenään. Tämä taas vaikutti annetun palautteen myönteisyyteen.

Projektini teoreettinen viitekehys oli asetettujen tavoitteiden toteutumisen suhteen merkityksellinen myös siinä mielessä, että teoria antoi minulle tietyt kuuntelu-, havainnointi- ja tulkintataidot, joita pystyin hyödyntämään sekä toiminnallista osuutta suunnitellessani että leirin sisällä tapahtuvaa ryhmäytymistä seuratakseni. Esimerkkinä tästä voin mainita sen havainnoimisen, millaisen roolin kukin leiriläinen otti ja oliko muiden käyttäytymisellä vaikutusta kyseisen roolin syntyyn. Kuuntelu ja havainnointi auttoivat huomaamaan, kuka oli vaikkapa vetäytyjän tai pessimistin roolissa. Tämän huomaaminen antoi mahdollisuuden auttaa näitäkin ihmisiä pääsemään osalliseksi leirin ohjelmasta ja sitä kautta mahdollisti asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen mm. vertaistuen löytymisestä ja itsetunnon vahvistumisesta.

7.3.4 Työskentelyprosessin arviointi

Huolimatta Muutamista vastoinkäymisistä, joiden etukäteen ajattelin kaatavan koko projektiin huipentuvan leirin, Naamiaisista naimisiin -leiriprojekti onnistui mielestäni hyvin. Erityisen tyytyväinen olen siihen, että projektille on luvassa jatkoa. Varsinaisen työskentelyprosessini pohjalla olivat opettajien antamat ohjeistus projektityöskentelystä sekä opinnäytetyöohjeet. Lisäksi työskentelyni tukena olivat tekemäni projektisuunnitelma, monet palaverit yhdessä työelämäneustajan kanssa sekä kirjallisuuteen tutustuminen.

Projektityöskentelyn vahvuuksina koin erityisesti sen, että sain käytännössä kokea mitä moniammatillinen yhteistyö on parhaimmillaan, pyytäessäni eri aloilla työskenteleviä ihmisiä pitämään leirille alustuksia. Yhteistyötaitoni kehittyivät projektin myötä huomattavasti sekä luottamus itseäni kohtaan siinä, että kykenen pitelemään langat käsissäni haastavissakin tilanteissa ja löytämään vaikeisiin asioihin eteenpäin vievän ratkaisun. Lisäksi projekti oli minulle myönteinen kokemus yhdestä strategisen johtamisen muodosta, mikä antaa hyvän pohjan tulevaisuutta varten.

Yhtenä projektini heikkoutena on se, että organisoin leiriprojektin yksin, mikä tuli ilmi myös arvioidessani tavoitteiden saavuttamista. Työtä oli yhdelle ihmiselle lähes liikaa, kun piti suunnitella sekä avioliittoleiri että sen sisällä toteuttava lastenleiri. Alun perin olin suunnitellut, että leirille pyytämäni isoiset huolehtivat lastenohjelman toteutuksesta, jolloin pääsen itse osallistumaan aikuisille järjestettyihin alustuksiin ja ryhmätyöskentelyyn. Käytännössä tämä ei kuitenkaan kaikilta osin onnistunut. Leirille vanhempiensa kanssa tulleet lapset olivat niin monen ikäisiä, että jouduin itse olemaan mukana pienten lasten hoidossa isosten järjestäessä ohjelmaa isommille lapsille.

Projektin sujuvuuden kannalta kaksi työskentelijää olisi ollut parempi, jolloin toisen huolehtiessa isosten kanssa lastenohjelmasta olisi toinen saanut keskittyä rauhassa avioliittoleirin ohjelmaan. Lisäksi kahdestaan työskenneltäessä projektiin olisi saatu monipuolisempi näkökulma, vaikkakin olen hyvin kiitollinen Natalia Haposelle, joka oli koko projektin ajan tärkeänä tukena. Yksin työskentely opetti kuitenkin joustavuutta ja sitä, että vaikka asiat eivät aina mene suunnitelmien mukaan, on niihin mahdollista keksiä jokin toinen ratkaisu ja päästä sitä kautta voittajana eteenpäin.

<p>VAHVUUDET</p> <ul style="list-style-type: none"> ● toimiva teoreettinen viitekehys ● taustalla ollut selkeä ohjeistus projektityöskentelystä ● huolella tehty projektisuunnitelma ● toimiva moniammatillinen yhteistyö 	<p>HEIKKOUEDET</p> <ul style="list-style-type: none"> ● leiriprojektin organisoiminen yksin ● liian vähäinen isoisten määrä ● leiripaikan ahtaus ● leirin liian tiivis aikataulu
<p>MAHDOLLISUUDET</p> <ul style="list-style-type: none"> ● teoreettinen viitekehys ● projekti osana kansalaisten hyvinvointia tukevaa toimintaa ● sosionomin ydinosaamistaitojen kehittyminen ● parisuhdetoiminnan jatkuminen sudanilaisten avioparien keskuudessa 	<p>UHAT</p> <ul style="list-style-type: none"> ● oman bisnesosaamisen puute ● varasuunnitelman kirjaamatta jättäminen ● yksin työskentely ● kahden päällekkäisen leirin hallitseminen

KUVIO 5: Leiriprojekti työskentelyprossin arviointi SWOT-taulukon muodossa

7.3.5 Projektibudjetin arviointi

Omalla kohdallani bisnesosaaminen on heikkoa, eikä minulla ole siitä juurikaan aikaisempaa kokemusta. Laadin projektisuunnitelmaan projektibudjetin mutta en osannut hyödyntää sitä projektissani enkä kyennyt kokonaisuudessaan hahmottamaan sen merkitystä. Vaikka projektini tarkoituksena ei ollutkaan tuottaa rahallista voittoa, näkyi projektibudjetissani liiaksi hyväntekijän rooli, sillä olin arvioinut mm. leirille osallistuvien osallistumismaksut sekä omalle työlle lasketun hinnan liian alhaiseksi. Projektin edetessä näihin asioihin paneuduimme kuitenkin tarkemmin yhdessä maahanmuuttajatyöntekijän kanssa ja hänen opastuksellaan budjetti korjattiin realistisemmaksi. Kokemuksena tämä kuitenkin osoitti minulle bisnesosaamisen tärkeyden. Helposti sosiaalialalla työskenneltäessä tuudittautuu siihen, että raha-asiat ovat sivuseikka. Kuitenkin talousarvion realistinen laatiminen on tärkeä osa myös sosiaalialan työtä, jottei työstä ja työntekijästä tule liiaksi pelkkä hyväntekijä.

7.3.6 Resurssien arviointi

Henkilökohtaiset resurssini olivat koetuksella, varsinkin ennen projektiin huipentunutta leiriä, projektiopinnäytetyön etupainotteisuuden vuoksi. Huomioon otettavia asioita oli lukuisa määrä ja aikataulullisesti tehtävää oli paljon. Lisäksi projektityöskentelyssä on monia elementtejä, jotka tulisi hallita, jotta projekti onnistuisi mahdollisimman hyvin. Sen tosiasian kohtaaminen, ettei itse hallitse täydellisesti kaikkia näitä osa-alueita, oli tärkeää oman kasvuni kannalta. Oma epätäydellisyys oli pakko myöntää itselleen ja kääntyä ammattilaisten puoleen, joilla oli taito ohjata projektiani haastavissa tilanteissa eteenpäin. Tämä osoitti käytännössä moniammatillisen yhteistyön voiman sekä opetti joustavuutta ja oman keskeneräisyyden sietämistä. Koen näiden olevan tärkeitä taitoja tulevia työelämän haasteita ajatellen, sillä päällekkäisten projektien ja muiden vaatimusten edessä yksi ihminen ei voi eikä hänen tarvitsekaan hallita kaikkea.

7.3.7 Tiedottamisen arviointi

Leiristä tiedottaminen tapahtui keväällä tilanteessa, jossa oli läsnä useita sudanilaisia henkilöitä. Siellä Natalia Haponen kertoi yhdessä maahanmuuttajatyöstä vastaavan papin kanssa leiristä, sen tarkoituksesta ja sisällöstä suullisesti. Tämän jälkeen tein leiristä mainoksen, jotka alkuperäisestä suunnitelmasta poiketen kävin henkilökohtaisesti viemässä sudanilaisiin perheisiin. Niiden kanssa, joita en tavoittanut kotoa, olin yhteydessä puhelimitse ja kerroin leiristä. Mainosten vieminen kotiin ja puhelimen kautta keskustelu tuntui helpolta, sillä maahanmuuttajatyöntekijän keväällä tehdyn ”pohjatyön” vuoksi sudanilaiset tiesivät jo mistä on kyse, jolloin minun tehtäväkseni jäi rohkaista heitä tulemaan leirille. Muutamia päiviä mainosten jakamisen jälkeen lähetin vielä jokaiselle tekstiviestin ja muistutin heitä viimeisestä ilmoittautumispäivästä.

Projektisuunnitelmaan kirjasin, että leiriä tulnaisiin mainostamaan myös lehdessä, mutta projektin edetessä koin, ettei se olisi tarpeellista, sillä jokaista sudanilaista oli informoitu asiasta henkilökohtaisesti ja lehti-ilmoitukset menevät usein heidän huomionsa ohi. Vaikka leiriä ei lehdessä mainostettukaan, olen siitä huolimatta sitä mieltä, että tiedottaminen onnistui hyvin. Se aloitettiin tarpeeksi ajoissa, mikä antoi sudanilaisille mahdollisuuden sulatella asiaa, ja miettiä kaikessa rauhassa, haluavatko he osallistua leirille. Myös henkilö-

kohtainen kutsu jokaiselle erikseen sai sudanilaiset tuntemaan, että he ovat tervetulleita leirille ja tämä projekti on suunniteltu todella heille, heidän kulttuuritaustansa huomioiden.

TAULUKKO 3. Yhteenveto projektin eri osa-alueiden onnistumisesta

	Onnistuin	Kehitettävää
Projektisuunnitelma	Auttoi hahmottamaan alusta alkaen projektin kokonaisuutena. Suunnitelmaa vasten pystyin peilaamaan projektin edistymistä ja omaa ammatillista kasvuani	Suunnitelmaan olisi pitänyt kirjata tarkemmin riskianalyysi sekä varasuunnitelma. Myös projektityöskentelyä koskevaa kirjallisuutta olisi voinut käyttää enemmän hyödyksi suunnitelmaa tehdessäni
Teoreettinen viitekehys (Morenon rooliteoria)	Viitekehys antoi hyvät puitteet valita leirille sellaisia aiheita, joiden käsittely oli leiriläisille ajankohtaista. Lisäksi viitekehysten ja erityisesti maahanmuuttajan roolit -mallin avulla pystyin lähemmin ymmärtämään haasteita, joita maahanmuuttajaperheissä ja parisuhteissa on.	Enemmän teoreettisen viitekehysten huomioon ottamista jokaisessa projektin osa-alueessa.
Työskentelyprosessi	Leirillä käsiteltävien alustusten valinta onnistui. Leiriläiset viihtyivät hyvin ja projektin jatkuvuus on turvattu	Leiriprojektin organisoiminen yksin; ei antanut niin paljon näkökulmia asioiden käsittelyyn ja kahden päällekkäisen leirin organisoiminen oli hankalaa
Budjetti	Bisnesosaaminen tärkeyden ymmärtäminen ja rahanasioiden huomioimisen hahmottaminen osana projektin suunnittelua	Epärealistinen projektibudjetti, hyväntekijän roolin liiallinen näkyminen talousarviossa
Resurssit	Oman epätäydellisyyden ja keskeneräisyyden sietäminen	Tarkempi aikataulun laatiminen
Tiedottaminen	Jokaisen leirille tulevan henkilön huomioiminen jo tiedotusvaiheessa	Lehtijutun puuttuminen
Sosionomin ydintaidot	Ydintaitojen tärkeyden ymmärtäminen osana sosionomin työtä sekä kokonaisuuksien hahmottaminen	Lainsäädännön enempi huomioiminen projektia suunniteltaessa ja sen edetessä

7.4 TYÖELÄMÄOHJAAJAN ARVIOINTI

Pidimme työelämäohjaajani Natalia Haposen kanssa yhteisen palaverin leirin päättymisen jälkeen. Myös hän oli sitä mieltä, että leiri onnistui pääasiallisesti hyvin. Kehiteltävinä asioina hänen mielestään olisi ollut lastenhoito. Vaikka se sinänsä toimikin hyvin, olisi mahdollisella seuraavalla leirillä otettava huomioon, että yksi leirin vetäjistä ottaa vastuualueekseen vain lastenohjelman laatimisen ja myös ohjaa sen yhdessä isosten kanssa. Lisäksi Haposen jäi kaipaamaan ohjelman sisältöön alustusta, joka olisi koskenut lastenkasvatusta ja siihen liittyviä kulttuurista johtuvia haasteita. Myönteisenä asiana Haposen näki sen, että leirille ei osallistunut suuria massoja vaan osallistujamäärä jäi melko pieneksi. Tällöin jokainen pariskunta oli mahdollista kohdata yksilöllisellä tasolla. Leirin sisältö oli hänen mielestään toimiva, ja hän näki hyvänä sen, että jokainen alustuksen pitäjä käytti puheen lisäksi kuvia tai muita luovia menetelmiä, jolloin alustusten mukana oli helppo pysyä, vaikka ne olivatkin yhtä lukuun ottamatta suomen kielellä. Myös leiriprojektin jatkuminen on Haposen mielestä tärkeä osa kirkon tekemää maahanmuutto- ja perhetyötä.

8 POHDINTA

Naamiaisista naimisiin -parisuhdeprojekti oli itselleni mielekäs tapa tehdä opinnäytetyön sen käytännönläheisyyden vuoksi. Opinnäytetyön tehtävänä oli nimensä mukaan organisoida parisuhdeleiri sudanilaisille aviopareille. Sen tavoitteena oli olla tukemassa maahanmuuttajien parisuhdetta ja sitä kautta koko perheen hyvinvointia. Lisäksi projektin tarkoituksena oli omalta osaltaan olla ehkäisemässä maahanmuuttajien huono-osaisuutta ja syrjäytymistä suomalaisessa yhteiskunnassa. Projektin tavoitteena oli myös olla tukemassa oman ammatillisen kasvun tapahtumista ja sosionomin ydinosaamisen syventämistä.

Sosionomitutkinnon (amk) kompetensseiksi on määritelty kuusi eri osaamisaluetta, joiden hallitsemisesta parisuhdeprojektini on osoituksena. Eettinen osaaminen näkyi projektissani laaja-alaisena pohdintana ihmisenä olemisen ainutkertaisuudesta sekä hyvinvoinnin edellytyksistä ja huono-osaisuuden ehkäisystä. Asiakastyön osaamista oli syvennettävä projektin toiminnallista osuutta suunnitellessani, jotta ohjelma olisi mm. vastaamassa leirille tulevien ihmisten tuen tarpeeseen sekä osallistamassa heitä osaksi ryhmää. Sosiaalialan palvelujärjestelmäosaamista vaadittiin toimiessani eri yhteistyökumppaneiden kanssa sekä tuottaessani ja kehittäessäni maahanmuuttajaperheille järjestettävää parisuhdeleiriä. Kriittinen ja osallistava yhteiskuntaosaaminen näkyy projektini raportointiosassa, jossa analysoin huono-osaisuutta tuottavia rakenteita esimerkiksi projektini teoreettisena viitekehyksenä toimineen Morenon rooliteorian avulla. Projektini käytännönpainotteisuus ja sen suunnittelu, toteutus, arviointi ja raportointi on ollut vastaamassa tutkimuksellisen kehittämisosaamisen kompetenssiin.

Projektin edetessä ammatillisen kasvun syvenemistä tapahtui erityisesti itsearviointin alueella. Vaikka saatu palaute on tärkeää, kuuluu ammattitaitoon osata myös itse arvioida omaa toimintaansa realistisesti. Kyky avoimeen reflektioon on kykyä oppia tiedostamaan sitä, mitä on tekemässä. Oman toiminnan reflektointi on samalla mahdollistamassa hyvää ammatillista vuorovaikutusta. Tämän vuoksi koin tärkeäksi arvioida projektini eri osa-alueiden onnistumisen kohta kohdalta. Se antoi minulle mahdollisuuden projektin aikana syntyneiden tunteiden tunnistamiseen ja hyväksymiseen sekä sen huomaamiseen, että olen valmis sietämään epätäydellisyyttä ja ajoittaista kaaosta. Lisäksi koin itsereflektioon paneutumisen tärkeäksi sen vuoksi, että se mahdollistaa uusien

jäsennysmallien ja työskentelytapojen löytymisen, joita voi hyödyntää tulevassa työelämässä.

Siitä huolimatta, että koen projektini olleen aiheeltaan vaativa ja haastava, olen onnellinen, että sain olla tekemässä juuri tätä projektia. Projektin tulosten perusteella voin todeta, että tekemäni työ ei ollut turhaa. Prosessin aikana tuli selväksi, että maahanmuuttajille suunnatulle parisuhdetyölle oli ja tulee olemaan tarvetta. Vaikka olen toisaalta todennut, että maahanmuuttajat kamppailevat parisuhteissaan pitkälti samanlaisten haasteiden kanssa kuin syntyperäiset suomalaiset, antoi projekti samansuuntaisen tuloksen Morenon rooliteorian kanssa, jonka mukaan maahanmuutto vaikuttaa roolikäyttäytymiseen. Tämä taas aiheuttaa hyvin voimakkaasti sellaisia konflikteja ja haasteita parisuhteeseen, joita henkilö, joka ei ole kokenut maahanmuuttoa, on kykenemätön ehkä ymmärtämään.

Maahanmuuton voimakas vaikutus roolikäyttäytymiseen on omiaan lisäämään avioparien ja erityisesti vanhempiensa vaikean parisuhteen keskellä elävien lasten pahoinvointia. Maahanmuutto ja pakolaisuus ovat saattaneet aiheuttaa parisuhteelle vakavia ongelmia, jotka voivat olla muodostamassa esteen riittävälle vanhemmuudelle. Siksi maahanmuuttajien parisuhteen tukeminen on tukemassa myös näiden perheiden lasten kasvua kohti tasapainoista aikuisuutta. Perheiden pahoinvointi lisää syrjäytymisen vaaraa ja huono-osaisuuden kokemusta, joka pitkään jatkuessaan uhkaa koko suomalaisen yhteiskunnan käsitystä hyvinvointivalttiosta. Sen vuoksi ja projektini antaman tuloksen perusteella on mielestäni perusteltua, että sekä evankelisluterilainen kirkko että valtio lisää maahanmuuttaja-aviopareille ja -perheille suunnattuja palveluita.

”Sinä liekin sait kasvamaan uskooni hentoon, kun itse jaksanut en. Jälleen uskallan elä ja lähteä lentoon siivillä unelmien. Minun päälläni kaareutuu Luojamme taivas ja allani vahva on maa. Tämän rakkauden suojaan vierellesi jään, uusi aamu jo valjeta saa. Sinä syttymään saat minun aamuuni ruskon ja iltaani tähdet ja kuun. Sinä sytytät sieluuni elämän uskon ja istutat omenapuun. Minä unohdan eilisen, nousen ja lähdän kanssasi äärille maan. Noiden silmien tähden tahdon oppia rakastamaan!” (Pekka Simojoki)

LÄHTEET

- Airikka, S. 2003. Parisuhteen roolikartta, käyttäjän opas. Helsinki. Suomen kuntaliitto.
- Alitolppa-Niitamo, A., Söderling, I. & Fågel, S. (toim.) 2005. Olemme muuttaneet. Näkökulmia maahanmuuttoon, perheiden kotoutumiseen ja ammatillisen työn käytäntöihin. Helsinki. Väestötutkimuslaitos ja Kotipuu.
- Alitolppa-Niitamo, A. 2003. Maahanmuuttajien kotoutumisessa perheellä keskeinen merkitys. STT:n asiantuntija-artikkeli. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://www.vaestoliitto.fi/@Bin/287251/ARTIKKELI.pdf>. Luettu 11.10.2010.
- Brotherus, A., Hytönen, J. & Krokfors, L. 2002. Esi- ja alkuopetuksen didaktiikka. Helsinki: Wsoy.
- Haapakoski, A. 2010. Taitavat nuoret Torkinmäellä. Ennaltaehkäisevä pajatoiminta koulussa varhaisnuorten psykososiaalisen kasvun tukijana. Opinnäytetyö. Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma.
- Haavikko, A. & Bremer, L. 2009. Ulkoisesti erilaisia, sisäisesti samanlaisia. Opas mielen-terveysystyöhön yli kulttuurirajojen. Helsinki: Suomen mielenterveysseura.
- Helminen, J. (toim.) 2006. Elämä koettelee, tuki kannattelee. Sosiaali- ja terveysalan työ monimuotoisissa perhesuhteissa. Jyväskylä: Ps-kustannus.
- Helsingin yliopisto 2006. Yleisen kielitieteen laitos. Humanistinen tiedekunta. Projektin hallinta. WWW-dokumentti. Saatavissa <http://www.ling.helsinki.fi/kit/2006k/clt310pro/yleista/index.shtml>. Luettu 11.8.2010.
- Järvinen, P., Kronström, V., Poskela, J. & Artto, K. 2002. Suorituskyvyn mittaaminen ja mittareiden kehittäminen projektiliiketoiminnassa. Espoo: Tutkimuslaitos.
- Kajaanin seurakunta, perheasiain neuvottelukeskus 2010. Parisuhteen kehitysvaiheet. WWW-dokumentti. Saatavissa: http://www.kajaaninseurakunta.fi/instancedata/prime_product_srk/kajaani/embeds/kajaani_wwwstructure/2008_PNK_esite-1.pdf. Luettu 18.8.2010.
- Kamensky, M. 1999. Strateginen johtaminen Suomessa eilen, tänään, huomenna (1970-2010). WWW-dokumentti. Saatavissa: http://lta.hse.fi/2000/1/lta_2000_01_d7.pdf. Luettu 11.8.2010.
- Kanerva, M. (toim.) 2010. Pieni opas monikulttuurisille pareille. Koulutuskeskus Agricola.
- Kansainvälisen henkilövaihdon keskus CIMO 2009. Sudan. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://www.cimo.fi/dman/Document.php/~public/Maatietopankki/sudan.html>. Luettu 1.9.2010.
- Kataja Ry 2010. Avioliittoleiri 7.-12.7.2010, Kalajoki. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://katajary.fi/pariskunnille/kalenteri/avioliittoleiri-7-12-7-2010-kalajoki>. Luettu

2.5.2010.

Kiviniemi, E. & Mård, S. 2009. Lapsi ja nuori tuen tarpeessa? Täydennyskoulutuspäivä 21.4.2009. Opinnäytetyö. Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma.

Kokkolan kaupunki 2007. Kotouttamisohjelma. WWW-dokumentti. Saatavissa: www.kokkola.fi/perusturva/kotouttamisohjelma_2004.pdf. Luettu: 5.8.2010.

Koponen, A., Kotilainen, M. & Kousa, T. 2006. Sudanilaiset kristityt Kuopion Kallaveden seurakunnassa. Opinnäytetyö. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. WWW-dokumentti. Saatavissa: http://kirjastot.diak.fi/files/diak_lib/Pieksamaki2006/koponenkotilainenkousa.pdf. Luettu 23.8.2010.

Lahti, J. & Müller, H. 2009. ”En kokeile huumeita ikinä” - päihdevalistus erityisopetuksessa oleville 7. -luokkalaisille. Opinnäytetyö. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. WWW-dokumentti. Saatavissa: https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/5121/lahti_johanna.pdf.pdf?sequence=1. Luettu 5.8.2010.

Laihia, M-L. 2008. Monikulttuurisen työn tiedote. WWW-dokumentti. Saatavissa: http://www.evl.fi/kkh/to/m_muutt/huhtikuunkirje.pdf. Luettu: 16.7.2010.

Leppänen, S., Leppänen, S., Silventoinen, H. & Silventoinen, M. 2001. Kumppanina kurkikirren alla. Helsinki. Uusitie.

Makkonen, J. 2009. Kokonaisvaltainen projektien onnistumisen seuranta tietojärjestelmätoimitusprojekteissa. Diplomityö. Lappeenranta. Teknillinen yliopisto.

Martikainen, T. & Tiilikainen, M. (toim.) 2008. Maahanmuuttajanaiset; kotoutuminen, perhe ja työ. Helsinki: Väestöliitto.

Mende, N. 2006. Orja. Kaapatun tytön tie Sudanista Lontooseen. Helsinki: Otava.

Mutalahti, S. 2006. Moni pari. Monikulttuurisen parisuhteen vertaistukimateriaali. Kirkkopalvelut. Kristillinen opintokeskus.

Mäkinen, K. (toim.) 2007. Sosiaalipalvelujen ja -etuuksien lainsäädäntö. Helsinki: Edita.

Niemi, S. 2009. Sudanin konfliktit, pakolaisuus ja paluumuutto. WWW-dokumentti. Saatavissa: http://www.muuttoliikkeessa.fi/index_html?cid=21&lang=suo. Luettu 1.9.2010.

Nissinen, N. & Pätsi, K. 2001. Nuoren parin tunnekoulu – eväitä parisuhteeseen. Opinnäytetyö. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. WWW-dokumentti. Saatavissa: http://kirjastot.diak.fi/files/diak_lib/Jarvenpaa2001/NissinenNina.pdf. Luettu 23.8.2010.

Nyman, M. & Nyman, H. 2000. Amoria ja huumoria parisuhteeseen. Helsinki: Kirjapaja Oy.

- Palmu, A-K. & Palmu, M. 2006. Published in cooperation with Finnish Evangelical Lutheran Mission and Ethiopian Church Mekane Yesus. Helsinki: Oy Nordprint Ab.
- Puumala, E. 2010. Kehitysvammaisten kesäleiri -projekti. Opinnäytetyö. Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma.
- Puusaari, H. 1994. Suomeen kotiutuminen: maahanmuuttajan opas. Helsinki: SMS-tuotanto.
- Raamattu. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos. Helsinki. Kirkkopalvelut.
- Ranne, K., Sankari, A., Rohiainen-Valo, T. & Ruusunen, T. 2005. Sosiaalipedagoginen ammatillisuus. Madsenin kukasta toiminnan tulppaaniksi. Pori. Satakunnan ammattikorkeakoulu.
- Rantala, M. 2002. Kaksin. Opiskelijamateriaali nuorten avioparien parisuhderyhmää varten. Opinnäytetyö. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Diakoninen sosiaali-, terveys- ja kasvatustalan koulutusohjelma. WWW-dokumentti. Saatavissa: http://kirjastot.diak.fi/files/diak_lib/Kauniainen2003/RantalaMerja2003.pdf. Luettu 20.8.2010.
- Salminen, M. (toim.) 2002. Euroopan laatupalkintomalli julkisella sektorilla: Toiminnan arvioimisen ja kehittämisen työväline. Helsinki: Laatu keskus.
- Samassa veneessä -avioparityö. Kansan Raamattuseura. WWW-dokumentti. Saatavissa: http://www.avioliitto.fi/ajankohtaista/samassa_venessa_avioparityo/. Luettu 17.8.2010.
- Sankari, M. 2006. Kokenut kehitystyöntekijä kertoo: Sudanissa äärettömän köyhää. WWW-dokumentti. Saatavissa: http://maailma.net/uutiset/-/artikkelit/kokenut_kehitystyontekija_kertoo_sudanissa_aarettoman_koyhaa. Luettu 2.9.2010.
- Sopanen, M-L. & Sopanen, T. 1999. Toinen toisellemme. Avaimia onnelliseen avioliittoon. Toinen painos. Helsinki: Aika Oy.
- Sosiaalihuoltolaki 17.9.1982/710.
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2010. WWW-dokumentti. Saatavissa: www.evl.fi. Luettu 25.8.2010.
- Uusikylä, K. & Ajonen, P. 2000. Didaktiikan perusteet. Helsinki: Juva.
- Viitasalo S-T. & Viitasalo, K. 2010. Miehen ja naisen erilaisuus. Alustus sudanilaisille aviopareille tarkoitettulla parisuhdeleirillä.
- Vilka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.
- Virtanen, J. 2008. Isän rooli on vahvasti kulttuurisidonnainen. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://nettitelkku.fi/juttu/artikkeli-afrikkalainen-isa-haastaa-suomalaisen-perheenpaan---isan-rooli-on-vahvasti-kulttuurisidonnainen>. Luettu: 17.8.2010.

Yle 2007. Satuhäät 21.5.2007. WWW-dokumentti. Saatavissa:
<http://yle.fi/satuhaat/vanha/parit/index.php>. Luettu: 3.9.2010.

Elina Paasikivi
NAAMIAISISTA NAIMISIIN – SUDANILAISTEN
AVIOPARIEN PARISUHDEVIIKONLOPPU - PROJEKTI

Projektisuunnitelma
KESKI-POHJANMAAN AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaalialan koulutusohjelma
helmikuu 2010

TIIVISTELMÄ

Projektisuunnitelmassani kuvaan projektiopinnäytetyöni aihetta. Esittelen organisoimaani leiriprojektia lähtien liikkeelle siitä, miksi näen tarkoituksenmukaiseksi organisoida sudanilaisille maahanmuuttajille avioliittoleirin. Käyn läpi miksi haluan järjestää leirin nimenomaa sudanilaisille enkä vaikkapa burmalaisille ja mitä mahdollisia haasteita tulen projektin aikana kohtaamaan. Kerron myös projektini teoreettisesta taustasta sekä esittelen projektin tavoitteet aina sosiaalipedagogisista tavoitteista omiin henkilökohtaisiin tavoitteisiini. Lisäksi käyn läpi tavat jolla arvioin projektiani ja avaan mitä tarkoitan mm. väli- ja loppuraportilla ja Madsenin kukalla. Projektisuunnitelmassa olen laatinut opinnäytetyölleni tehtäväluettelon ja aikataulun, jonka pohjalta olen laatinut myös projektibudjetin. Suunnitelmani lopuksi esittelen vielä ohjausryhmän sekä tavat tiedottaa projektista. Projektisuunnitelmani päättyy omaan pohdintaosioon, joka on eräänlainen väliraportti niistä tuntemuksista, mitä tähän saakka opinnäytetyöprojekti on minussa herättänyt.

SISÄLLYS	
TIIVISTELMÄ	
JOHDANTO	1
1 PROJEKTIN KUVAUS JA TAVOITTEET	3
1.1 Projektin kuvaus	3
1.2 Projektin teoreettinen viitekehys	4
1.2 Projektin tavoitteet	6
1.3 Projektin arviointi	8
2 PROJEKTIORGANISAATIO	9
3 TOTEUTUSSUUNNITELMA	9
3.1 Tehtäväluettelo ja aikataulu	9
3.2 Projektin haasteet	11
4 PROJEKTIBUDJETTI	12
4.1 Projektin tulot ja meno	12
4.2 Omat tulot ja menot	12
5 OHJASSUUNNITELMA	13
5.1 Ohjausryhmä	13
5.2 Tiedotus	13
5.3 Raportointi	14
POHDINTA	15
LÄHDELUETTELO	16

JOHDANTO

Idea tätä opinnäytetyötä varten on kypsynyt vuosia. Alkukipinän sain jo vuonna 2001, jolloin tutustuin ensimmäisiin Sudanista tulleisiin pakolaisiin. Vuosien mittaan olen saanut työskennellä heidän parissaan ja joistakin sudanilaisista on tullut minulle hyviä ystäviä. Kaikkina näinä vuosia, joina olen ollut tekemisissä sudanilaisten kanssa, mielessäni on ollut huoli heidän avioliitoistaan. Muutto pakolaisena omasta kotimaasta täysin uuteen kulttuuriin on sekä yksilölle että koko perheelle kriisi, jonka läpikäymiseen menee vuosia. Lisäksi nämä ihmiset ovat joutuneet omassa maassaan vainon kohteeksi joko rodun, uskonnon, kansallisuuden, tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen, tai poliittisen mielipiteen johdosta. Luonnollisesti tämä koettelee myös avioliittoa. Lisäksi haastetta aiheuttaa täysin erilainen parisuhde- ja aviokulttuuri, mihin he ovat omassa maassaan tottuneet. Esimerkkinä tästä voi mainita miesten ja naisten tasa-arvon. Kuitenkin hyvän avioliiton perusta on puolisoiden molemminpuolisessa kunnioituksessa, tasavertaisessa kumppanuudessa sekä armosta ja anteeksiannossa. Suhde puolisoon tulisi olla elämän tärkein ihmissuhde, jossa voi kokea elämän rikkauden, kohdata ilot ja murheet. Parisuhteen tavoitteena on olotila, jossa kaksi aikuista, toistensa avulla täysin itsenäiseksi kasvanutta ihmistä, elävät turvallisesti yhdessä.

Seuratessani sudanilaisten perhe-elämää ja avioliiton kriisejä mielessäni kävi useasti, että heille pitäisi järjestää ”oma” parisuhdekurssi tai -leiri, jossa voidaan keskittyä vain heihin ja heidän parisuhteeseensa heidän omasta kulttuuristaan käsin. Lisäksi sudanilaiset ovat itsekkin toivoneet, että parisuhdeasioihin paneuduttaisiin enemmän seurakunnan toimesta. Ongelmia aiheuttaa se, että avioliittoon ei ole useinkaan sitouduttu eikä sen eteen olla valmiita työskentelemään, avioparit eivät ole keskenään tasavertaisia kumppaneita ja usein molemminpuolinen kunnioitus puuttuu. Miehet ja naiset viettävät aikaa mieluummin keskenään kuin toistensa kanssa. Kun nyt omissa opinnoissani opinnäytetyö tuli ajankohtaiseksi, päätin paneutua tähän aiheeseen laajemmin ja ottaa haasteen vastaan tekemällä projektiopinnäytetyön kyseisestä aiheesta. (Päärni & Mattson 2009, 8; Leppänen & Silventoinen 2001, 5)

Kokkolan seurakuntayhtymän ulkomaalaistyön toiminta-ajatuksena on pyrkiä auttamaan maahanmuuttajia ja pakolaisia kotoutumaan Kokkolaan. Työn painopisteinä on tarjota toisaalta mahdollisuus hengelliseen yhteyteen sekä toisaalta mahdollisuus yhteiseen

toimintaan naisten, miesten ja koululaisten ryhmissä, perheiden toimintailloissa ja juhlissa, retkillä ja leireillä. Sudanilaisten omina työmuotoina ovat olleet mm. naisten lauluryhmä, rukous- ja lauluseurat, perheleiri ja joulujuhlat. Työssä on autettu maahanmuuttajia ja pakolaisia sopeutumaan Suomeen tarjoamalla suomen ja englannin kielen opetusta sekä keskusteluapua vaikeiden elämäntilanteiden ja maahantuloprosessin läpikäymisessä. Osana työtä on myös taloudellinen avustaminen. Samalla työ on vahvistamassa maahanmuuttajien omaa identiteettiä ja yhteisöllisyyttä yli kieli-, kulttuuri- ja uskontorajojen. (Kokkolan kaupunki 2007; Laihia 2008; Niskala 2009.)

1 PROJEKTIN KUVAUS JA TAVOITTEET

1.1 Projektin kuvaus

Opinnäytetyöni on projekti, jonka aiheena on parisuhdeviikonlopun organisointi sudanilaisille aviopareille. Projektin taustalla on käsitys, jonka mukaan Suomi luokitellaan hyvinvointivaltioksi. Hyvinvoinnin edistämistä säätelevät monet eri lait, joiden avulla hyvinvointia säädellään, näitä ovat mm. kansanterveys- ja sosiaalihuoltolaki. Hyvinvoinnin edistäminen edellyttää monenlaista yhteistyötä kuntayhtymän sisällä sekä valtion, seurakuntien, järjestöjen ja yksityisen sektorin kanssa. Yksi kansalaisten hyvinvointia edistävä tekijä on kunnissa ja seurakunnissa tehtävä perhetyö, josta esimerkkinä Kokkolassa ovat mm. erilaiset päiväkerhot, perhekerhot, leikkikenttätoiminta sekä avoin päiväkotitoiminta. Tärkeä osa perhetyötä on parisuhteen tukeminen. Oman opinnäytetyöprojektini kautta koen olevani edistämässä tätä kansallista hyvinvointia tukemalla omassa kunnassani asuvien maahanmuuttajien parisuhdetta ja sitä kautta heidän vanhemmuuttaan ja koko perheen hyvinvointia. (Pettilä & Orre & Koskinen & Rimpelä 2004).

Kokkolassa asuvat sudanilaiset ovat kaikki 6-8 vuotta sitten Suomeen saapuneita kiintiöpakolaisia, joita Suomi ottaa vastaan vuosittain noin 500-1000 henkilöä. Kokkolaan heitä saapuu päätöksen mukaan joka kolmas vuosi 30 henkeä ja väli vuosina muutamia perheitä. Tällä hetkellä Kokkolassa asuu hieman yli 150 pakolaistaustaista henkilöä ja suuri osa heistä käy seurakuntayhtymän alaisuudessa toimivassa kansainvälisessä seurakunnassa. Tämän vuoksi tuntui luonnolliselta järjestää opinnäytetyöprojekti yhdessä Kokkolan seurakuntayhtymän kanssa, joka on myös työn tilaaja. Projekti on siis osa Kokkolan seurakuntayhtymän maahanmuuttajatyötä. Projektin yksi huipentuma on parisuhdeviikonloppu, joka järjestetään sudanilaisille aviopareille perjantai-illasta sunnuntai iltapäivään. Koska tilaajana on seurakunta, perustuu koko projekti kristilliselle avioliittokäsitykselle. Kristillisellä avioliittokäsityksellä tarkoitan, että Jumala luomisjärjestyksessään tarkoittanut miehen ja naisen solmivan keskenään avioliiton, joka on ihmistä suojaava ja tukeva elämänmuoto. (Kansan Raamattuseura: Samassa veneessä -avioparityö). Kristillinen avioliittokäsitys näkyy parisuhdeviikonlopun aikana myös siten, että esillä pidetään Raamatun sanaa ja kerrotaan Jumalan mahdollisuuksista auttaa ja

siunata avioliittoja.

Pareja leirille otetaan kymmenen ja heillä voi olla lapset mukana. Pariskuntien paneutuessa omaan avioliittoonsa luentojen ja erilaisten tehtävien aikana, on lapsille järjestetty lastenhoito. Tästä vastaa seurakunnassa toimivat isoiset. Luentoja tulevat leirille pitämään parisuhdeasioiden kanssa työtään tekevät henkilöt sekä sudanilaisten parissa työskentelevä, itsekin Sudanista lähtöisin oleva pappi. Oman selviytymistarinansa tulee kertomaan Suomeen parikymmentä vuotta sitten muuttanut aviopari. Myös suomalainen aviopari kertoo omaan kokemukseensa perustuen, millaista Suomessa on elää parisuhteessa. Luentojen lisäksi leirillä on ohjelmassa erilaisia tehtäviä ja leikkimielisiä kilpailuja, jotka suoritetaan yhdessä oman parin kanssa.

Minun tehtävänäni on organisoida leiriprojekti. Tähän kuuluu mm. kokoontuminen ennen leiriä isoisten kanssa. Tässä kokoontumisessa ideoimme lapsille järjestettävää ohjelmaa. Lisäksi leiriprojekti pitää sisällään luennoitsijoiden organisoiminen leirille sekä leikkimielisen iltaohjelman järjestäminen perjantai-illalle. Leiristä tulee olemaan myös mainos ja kutsu Kokkola-lehdessä. Lisäksi mainoksia jakaa seurakunnan ulkomaalaistyöntekijä Natalia Haponen. Mainokset teemme yhdessä Natalia kanssa. Leirillä käydään mm. läpi parisuhteen roolikarttaa ja parisuhteen palikoita. Parisuhteen palikoiden tarkoituksena on konkretisoida käytännönläheisesti parisuhteen eri osa-alueita, tehdä näkyväksi parisuhteen laaja-alaisuuden, antaa nimiä parisuhteen tärkeimmille osa-alueille sekä virittää tarkastelemaan parisuhdetta eri alueiden näkökulmasta. (Airikka 2003; Parisuhteen palikat).

1.2 Projektin teoreettinen viitekehys

Opinnäytetyöni taustalla on kaksi teoreettista viitekehystä, joiden ympärille rakennan projektini. Toinen näistä viitekehysistä on Morenon rooliteoria, jonka Jacob Levy Moreno loi hahmottamaan ihmisten välisiä vuorovaikutussuhteita. Morenon rooliteoriassa rooli on sidoksissa yksilön persoonallisuuden kehitykseen sekä sosiaaliseen asemaan ja vuorovaikutukseen. Lisäksi rooleilla on yhteys yksilöön kohdistuviin käyttäytymisodotuksiin ja sosiaalisiin systeemeihin, jotka tekevät rooleista suhteellisen pysyviä. Uusia rooleja omaksutaan ja niitä kehittyy läpi koko ihmisen elämänkaaren.

Uuden roolin kehityksen myötä väistyvä rooli jää ihmisen sisäisen elämän dynaamiseksi tekijäksi, joka tarvittaessa aktivoituu uudelleen. Voidaan siis ajatella, että lapsuudessa nähty vanhempien parisuhde sisäistetään mallina myöhempää omaa käyttöä varten. Toisin sanoen vanhempien lapsilleen välittämä parisuhdemalli aktivoituu aikuisiässä ainakin joltakin osin silloin, kun lapsi solmii oman parisuhteen. (Airikka 2003, 7-8.)

Omassa projektissani havainnoin Morenon rooliteoriaa parisuhteen roolikartan avulla. Valitsin tämän projektini toiseksi teoreettiseksi viitekehyyksi, koska yhtenä projektini tavoitteena on tukea maahanmuuttajavanhempien parisuhdetta, ja vanhemmuuden roolikartta auttaa havainnoimaan niitä tarpeita, jotka ovat tärkeitä parisuhteen jatkuvuuden turvaamiseksi. Parisuhteen roolikartassa viideksi päärooliksi on määritelty rakastaja, kumppani, suhteen vaalija, rajojen kunnioittaja ja arjen sankari. Omasta kokemuksestani työssä maahanmuuttajien parissa olen huomannut, että heillä nämä roolit eivät ole päässeet kehittymään ja osa rooleista puuttuu kokonaan. Syynä tähän voi olla parisuhde epävakaisissa oloissa omassa kotimaassa sekä muutto uuteen maahan. Roolien tulisi kehittyvä kahden ihmisen välisen suhteen ja vuorovaikutuksen kautta. Tuoreen parisuhteen käytössä olevien roolien määrä on vähäisempi kuin vuosia jatkuneessa suhteessa. Jotkut roolit voivat jäädä kokonaan puuttumaan tai joistakin rooleista tulee yli- tai alikehittyneitä. Parisuhteen toimivuuden kannalta oleellista on se, millaisia rooleja – vastaroolipareja siinä muodostuu, esimerkiksi miten rakastaja ja rakastettu kohtaavat. Merkittävää on myös molempien käytettävissä oleva roolimallien ja toimintatapojen määrä. Mitä enemmän roolimalleja ihmisellä on käytössään sitä joustavammin hän kykenee kyseisessä roolissa toimimaan. (Airikka 2003, 8).

Toinen projektini taustalla oleva teoreettinen viitekehys on John Bowlbyn kehittämä kiintymyssuhdeteoriat pienen lapsen ja äidin välisestä vuorovaikutuksesta, josta Shaver ja Hazan sekä Johnson ja Wiffen ovat kehittäneet aikuisrakkaussuhteen kiintymyssuhdeteorian. Aikuisten kiintymyssuhdemalleja koskevassa luokituksessa erotellaan *turvallisesti*, *takertuvasti*, *välttelevän pelokkaasti* ja *välttelevän itseriittoisesti* kiintyneet. *Turvallisesti kiintyneellä* aikuisella on sekä positiivinen käsitys omasta arvosta että luottamus siihen, että muut ihmiset ovat yleensä tukea ja apua antavia. *Takertuvilla* on kielteinen käsitys itsestä ja myönteinen käsitys toisista. He voivat rakastua usein, olla hyvin mustasukkaisia, voivat paljastaa itsensä liian helposti ja varhain ja näkevät kumppaninsa epävakaisena. *Pelokkaasti kiintyneet* toivovat toisten hyväksyntää ja ovat tietoisia kiintymyksen tarpeistaan, mutta he eivät uskalla tulla lähelle muita peläten

vahingoittuvansa tai tulevansa hylätyksi. *Itseriittoisilla* on myönteinen käsitys itsestä ja kielteinen käsitys toisista. He uskovat turvaa hakiessaan tulevansa torjutuiksi ja siksi he kieltävät kiintymyksen tarpeensa. *Turvattomasti* kiintyneen on vaikea liittyä aidosti toiseen ihmiseen, koska omat tunteet ilmaistaan hyvin kapeasti, eikä toisen tunteita oteta huomioon. Sudanilaisten avioparien kiintymyssuhteissa on havaittavissa kaikkia edellisiä, mutta omaan kokemukseeni pohjaten olen havainnut eniten turvattomasti kiintyneitä pareja. Tämä huomion vuoksi pakolaistaustaiset avioparit tarvitsevatkin erityistä tukea parisuhteensa hoitamiseen, mihin toivon projektini osaltaan vastaavan. (Kuusinen & Veikkola 2009).

Aikuisen kiintymyssuhdeteoria korostaa, että ihminen tarvitsee koko elämänsä ajan sitä turvallista perustaa ja turvasatamaa, minkä lähestyttävissä oleva ja lähestymiseen vastaava rakastettu tarjoaa. Toimivan suhteen olennaisin tekijä on suhteen turvallisuus, eikä esimerkiksi ongelmanratkaisutaidot. Sen vuoksi hyvän parisuhteen perusta on hyvä tunnetason sitoutuminen kumppaniin. Parisuhteen kriisi tuo näkyviin, kuinka turvallisenä suhde koetaan. Tässä näkökulmassa kumppanin kriittisyys ja valittaminen nähdään protestina keskinäisen tunneyhteyden ja toisesta huolehtimisen puuttumiselle. Myös seksuaalisuus nähdään osana kiintymyskäyttäytymistä eikä pelkkänä eroottisena tai fyysisenä tapahtumana. Kiintymyssuhdeteoriaa onkin sovellettu parisuhdetyöhön, perustuen jo aiemmin esiin nousseeseen ajatukseen, että emotionaalisen sitoutumisen säilyttäminen ennustaa pitkäikäistä aviollisista tyytyväisyyttä enemmän kuin kyky ratkaista ristiriitoja. (Kuusinen ym. 2009; Markova 2010.)

1.3 Projektin tavoitteet

Avio- ja avoerojen määrä on noussut Suomessa viime vuosina jyrkästi, myös maahanmuuttajien keskuudessa. Tämän kehityksen vaikutukset näkyvät mm. lastensuojelutyössä. Perheiden hajoaminen koskettaa suurta määrää pienten lasten vanhemmuutta. Sen vuoksi pelkkä vanhemmuuden tukeminen ei yksin riitä. Vanhemmat tarvitsevat tukea myös parisuhteeseensa. Parisuhteen tukeminen korostuu erityisesti maahanmuuttajaparien kohdalla, sillä heidän täytyy rakentaa koko identiteettinsä uudestaan vieraassa maassa ja kulttuurissa. Yksi keskeisimmistä opinnäytetyöni tavoitteista onkin tukea maahanmuuttajavanhempien parisuhdetta. Tätä kautta

tavoitteenani on päästä vaikuttamaan koko perheen hyvinvointiin, sillä hyvin toimiva parisuhde luo edellytyksiä hyvälle vanhemmuudelle. (Airikka 2003, 5.)

Monet parisuhdeviikonloppuun osallistuvista sudanilaisista ovat kokeneet elämässään pettymyksiä ja hylkäämisiä enemmän kuin tuntuu kohtuulliselta. Vaikeuksien keskellä elämän tarkoituksellisuus on saattanut kyseenalaistua ja tästä on voinut joidenkin kohdalla syntyä kohtalokas tulkinta siitä, että koska kukaan ei ole välittänyt minusta, ei minunkaan tarvitse välittää itsestäni. Toki tähän tulkintaan vaikuttaa joko enentävästi tai vähentävästi lapsuuden kokemukset, oman persoonallisuuden kehittyminen ja ongelmaratkaisutaidot sekä traumaattiset kokemukset, joita yksilö on joutunut elämänsä aikana kohtaamaan. Joka tapauksessa itsensä halveksunta heijastuu myös parisuhteeseen, sillä sanotaanhan, että pystyäkseen rakastamaan toista, ihmisen täytyy ensin rakastaa itseään. Projektini tavoitteenani onkin organisoida leiri niin, että sen ilmapiiristä tulisi mahdollisimman aito, vuorovaikutuksellinen ja dialoginen jolloin jokainen leiriläinen voi kokea tullessa kuulluksi jollain tasolla. Lisäksi leirin tavoitteena on rohkaista aviopareja kohtaamaan ja ratkaisemaan arjen ongelmia. (Ranne, Sankari, Rouhiainen-Valo & Ruusunen 2005, 21-22, 101; Haavikko & Bremer 2009, 15.)

Projektiopinnäytetyöni tavoitteena on siis antaa työkaluja sudanilaisille aviopareille parisuhteen hoitamiseen Suomessa kristillisestä avioliittokäsityksestä käsin Suomen lakiin perustuen. Tavoitteena on lisäksi luoda seurakuntaan monikulttuurisen avioliittoleirin malli, jota voi hyödyntää myös tulevaisuudessa järjestettäessä maahanmuuttajille parisuhdetoimintaa. Tavoitteena on auttaa aviopareja ymmärtämään kumppanuuden, kunnioituksen sekä armon ja anteeksiannon merkitys avioliitossa sekä opetella tervettä vuorovaikutusta parisuhteessa sekä ymmärtämään erilaisuutta miehen ja naisen välillä. Lisäksi tavoitteena on järjestää lastenhoito niin, että vanhemmat saavat keskittyä rauhassa luentoihin ja tehtäviin. (Nyman & Nyman 2000; Leppänen & Silventoinen 2001).

Projektin henkilökohtaisia tavoitteitani ovat aikataulussa pysyminen. Lisäksi tavoitteenani on oppia parisuhteen merkityksestä perhetyössä, jota voin hyödyntää sekä opiskelussani että myöhemmin työelämässä. Kolmantena henkilökohtaisena tavoitteena on oman rohkeuden lisääminen aikuisten parissa työskennellessä.

Projektin tavoitteet taulukon muodossa:

	Yksilö	Organisaatio	Minä itse
Tulostavoitteet = leirin turvallinen ilmapiiri, jossa jokainen leiriläisen tulee kuulluksi pariskuntana ja yksilönä. Sekä työvälineiden antaminen parisuhteen hoitoon ja arjen ongelmien kohtaamiseen	Vertaistuen löytyminen, tunne siitä, että yksilöt eivät ole ongelmiseen yksin, että muutkin pariskunnat painivat samojen kysymysten ja haasteiden kanssa	Valmiiksi tehty malli, jota seurakuntayhtymä voi käyttää, tai josta se voi ottaa osia maahanmuuttajien kanssa tehtävään parisuhdetyöhön. Säästää työntekijöiden resursseja.	Parisuhde- ja aikuissosiaalityön tuntemus, josta hyötyä tulevaisuudessa perheiden kanssa työskenneltäessä.
Toiminnalliset tavoitteet = antaa vanhemmille mahdollisuus keskittyä parisuhdekysymysten äärelle häiriöttä siten, että lastenhoito toimii ja järjestää leiri niin, että ohjelma on osallistavaa	Motivaation lisääntyminen oman parisuhteen hoidossa ja oman osallisuuden huomioiminen niin, että sekä mies että vaimo ovat vastuussa suhteen onnistumisesta sekä sen tiedostaminen, että vanhempien parisuhde vaikuttaa myös lapsiin.	Säästää työntekijän aikaa ja voimavaroja kun ei tarvitse jokaisen pariskunnan kanssa käydä erikseen läpi parisuhteeseen kuuluvia kompastuskiviä.	Asioiden organisointikyvyn kehittyminen sekä osallistavan toiminnan tulosten näkeminen käytännössä
Oppimistavoitteet = projektin hoitaminen hallitusti (aikataulutus, tavoitteiden toteutuminen, budjetissa pysyminen)	Mieleenpainuva leirikokemus, halu osallistua parisuhdeleireille uudestaan.	Pariskunnat helpompi saada lähtemään mukaan seuraavalle leirille, kun he tietävät mistä on kysymys.	Projektin onnistunut hallinta, tärkeä kokemus projektityöskentelyyn tulevaisuudessa.

1.4 Projektin arviointi

Projektiopinnäytetyöni arviointi tapahtuu projektipäiväkirjan sekä väli- ja loppuraportin avulla. Projektipäiväkirjaa kirjoitan koko projektin tekemisen ajalta aina työelämäedustajan kanssa käydyistä keskusteluista itsenäiseen suunnittelutyöhön sekä projektin toteuttamiseen. Väli raportin kirjoitan ennen projektin toteuttamista, jolloin saan kokonaiskuvan siitä, mitä pitäisi mahdollisesti tehdä toisin. Esitellessäni väli raportin Natalia Haposelle sekä ulkomaalaistyöryhmän jäsenille, saan myös ulkopuolista arviointia

projektin suunnitelman onnistumisesta. Aviopariviikonloppuun osallistuville jaetaan jaetaan lisäksi palautekaavakkeet, jotka he saavat viikonlopun päättyessä täyttää ohjaavien kysymysten avulla. Palautekaavakkeista teemme yhdessä Natalia Haposen kanssa yhteenvedon leirin jälkeen. Yhteenvedon ja loppuraportin esitän ulkomaalaistyön työryhmäpalaverissa loppukesästä 2010.

Projektipäiväkirjan sekä väli- ja loppuraporttien lisäksi arvioin projektiani Madsenin kukan avulla. Tämä malli tarjoaa hyvän lähestymistavan oman sosiaalipedagogisen pätevyyden jäsentämiseen kukassa olevien terälehtien avulla, jotka koostuvat tuottavasta, ilmaisullisesta, kommunikatiivisesta ja analyyttisestä ja synteesiä luovasta reflektiivisestä pätevyydestä. Terälehdet yhdistyvät kukan keskellä toimintapätevyydeksi, joka näyttäytyy eri ihmisillä erilaisena riippuen persoonallisista vahvuuksista. Kukan avulla voi peilata omia vahvuuksiaan ja kehittämisalueitaan sosiaalipedagogisesta näkökulmasta käsin. (Ranne ym. 2005, 34.)

Raporttien ja oppimispäiväkirjan lisäksi mittaan tavoitteitani kolmen kyselyn avulla. Kysely sisältää monivalintakysymyksiä omaan parisuhteeseen liittyen.. Ensimmäisen kyselyn jokainen leiriläinen täyttää leirille saapuessaan. Toisen kyselyn he täyttävät leirin päättyessä. Kolmas kysely heille lähetetään kaksi viikkoa leirin päättymisen jälkeen. Jokainen kysely on samanlainen ja vastausten ajankohdan perusteella pystyn arvioimaan sitä, miten leiri on vaikuttanut kunkin leiriläisen omaan kokemukseen parisuhteestaan. Kyselyjen tulokset esittelen ulkomaalaistyön työryhmäpalaverissa loppukesästä 2010.

2 PROJEKTIORGANISAATIO

Projektin tilaajana on Kokkolan seurakuntayhtymän ulkomaalaistyö. Työnantajaedustajana toimii Natalia Haponen. Lisäksi raportoin työstäni Kokkolan suomalaisen seurakunnan johtavalle diakoniaviranhaltijalle Camilla Honkalalle. Tulen myös tekemään yhteistyötä Suomen Lähetysseuran ja Keski-Pohjanmaan evankelisluterilaisen kansanlähetyksen kanssa olemalla yhteydessä heidän kauttaan avioparityötä tekevien lähetystyöntekijöiden kanssa Afrikassa. Nämä tahot ovat tärkeitä neuvonantajia afrikkalaista avioliittokulttuuria kohdatessa.

3 TOTEUTUSSUUNNITELMA

3.1 Tehtäväluettelo ja aikataulu

Aiheen valinta	joulukuu 2009
Työelämäedustajan 1. tapaaminen -Projektin suunnittelu, kohderyhmän valitseminen	tammikuu 2010
Työelämäedustajan 2. tapaaminen -Projektisuunnitelman läpikäynti	helmikuu 2010
Työelämäedustajan 3. tapaaminen -Luentojen aiheiden tarkempi suunnittelu	helmikuu 2010
Yhteydenotot luennoitsijoihin	helmikuu 2010
Ohjelmarungon suunnittelu	maaliskuu 2010
Työelämäedustajan 4. tapaaminen - Luennoitsijoiden ja aiheiden läpikäyminen	maaliskuu 2010
Mainosten tekeminen	huhtikuu 2010
Leiriohjelman tarkempi laatiminen	huhtikuu 2010
Työelämäedustajan 5. tapaaminen -mainosten ja leiriohjelman läpikäyminen -mainosten jättäminen Natalialle jaettavaksi	huhtikuu 2010
Väliraportin esittely ulkomaalaistyöryhmän	

kokouksessa	toukokuu 2010
Kokoontuminen isoisten kanssa	toukokuu 2010
Leirin mainostaminen lehdissä	toukokuu 2010
Parisuhdeviikonloppu	kesäkuu 2010
Loppuraportin tekeminen sekä yhteenveto palautteista yhdessä työelämäedustajan kanssa	heinäkuu 2010
Loppuraportin tulosten tiedottaminen yhteistyökumppaneille	heinäkuu 2010
Loppuraportin esitleminen ulkomaalaistyöryhmälle	elokuu 2010
Opinnäytetyön hyväksyttäväksi jättäminen	syyskuu 2010
Opinnäytetyön seminaariesitys	lokakuu 2010
Kypsyyskoe	marraskuu 2010

3.2 Projektin haasteet

Valitsin projektiopinnäytetyöni aiheen melko myöhään. Tästä syystä projektin haasteena onkin aikataulussa pysyminen. Lisäksi haasteena on sopivan paikan löytäminen. Ideaalisinta leiri olisi järjestää Vasikkasaaren leirikeskuksesta, mutta koska aiheenvalinta ja projektisuunnitelma menivät näin myöhään, on sieltä enää vaikea löytää vapaita viikonloppuja. Muita vaihtoehtoja ovat Suvirannan leirikeskus Kokkolassa tai Nuolisen leirikeskus Kaustisella.

Toisen haasteena on sudanilaisen aviokulttuurin erilaisuus suomalaiseen verrattuna. Sen vuoksi parisuhdeviikonloppu tulee organisoida niin, että se palvelee nimenomaan sudanilaisia aviopareja ottaen huomioon sekä heidän kulttuurinsa huomioiden kuitenkin suomalainenkin kulttuuri. Tästä syystä leirin luennoitsijat koostuvat sekä sudanilaisista että suomalaisista, mutta myös muista maahanmuuttajista. Lisäksi luentoja suunniteltaessa täytyy sisäistää, että sudanilaiset eivät ole parisuhteesta puhuttaessa niin avoimia kuin suomalaiset. Esimerkiksi naiset eivät voi puhua seksuaalisuudesta jos miehiä on läsnä. Sen takia osa luennoista täytyy pitää niin, että miehet ja naiset ovat erikseen, mutta kuitenkin niin, ettei parisuhdeviikonlopun idea katoa.

Sudanilaisten keskuudessa naiset ovat hyvin aktiivisia miesten jäädessä usein taustalle. Siksi haasteena onkin saada myös miehet liikkeelle. Erityistä huomiota tulee kiinnittää siihen, että pareille painotetaan molempien osapuolten tärkeyttä tulla leirille. Ei riitä, että pariskunta ilmoittautuu yhdessä, mutta vain vaimo tulee paikalle. Lisäksi viikonloppuun ilmoittautuneita pareja tulee kannustaa sitoviin ilmoittautumisiin. Tämän olen huomannut aiemmissa sudanilaisille järjestetyissä tapahtumissa, joissa on usein käynyt niin, että ne jotka ovat ilmoittautuneet, eivät olekaan tulleet ja ne jotka eivät ole ilmoittautuneet, ovat ilmestyneet paikalle. Tämä on hankalaa erityisesti lastenhoidon kannalta, kun ei tiedä varmasti kuinka monta lasta tulee ja minkä ikäisiä he ovat.

4 PROJEKTIBUDJETTI

4.1 Projektin tulot ja menot

Tulot

Kokkolan seurakuntayhtymän tarjoamat tilat	-
Kokkolan seurakuntayhtymän tarjoamat materiaalit	-
Parisuhdeviikonloppuun osallistuvien maksut	25 euroa/ pariskunta
Yhteensä	250 euroa

Menot

Parisuhdeviikonlopun ulkopuolisten luennoitsijoiden	45centtiä/km
---	--------------

palkkiot ja kilometrikorvaukset	
Isoisten palkkiot	20 euroa/vuorokausi
Viikonlopun ruokailu	6 euroa/hlö/ruokailu
Yhteensä	1140
Alijäämä	<u>890 euroa</u>

4.2 Omat tulot ja menot

Tulot

Opinnäytetyö 15 op	552 euroa
Yhteensä	552 euroa

Menot

Työtunnit 160 h	
Leirille osallistuminen	10 euroa/tunti
Puhelinkulut	25 euroa
Yhteensä	445 euroa

Ohjauksesta ja maahanmuuttajien parisuhdeleirin mallista jää palkkioksi	<u>107 euroa</u>
--	------------------

5 OHJAUSSUUNNITELMA

5.1 Ohjausryhmä

Projektiopinnäytetyöni ohjausryhmään kuuluvat Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun nimeämä, opinnäytetyötä ohjaava opettaja. Työelämänohjaajana toimii Kokkolan seurakuntayhtymän ulkomaalaistyöntekijä Natalia Haponen. Lisäksi ohjausryhmään kuuluu seurakuntayhtymän ulkomaalaistyön nimittämä työryhmä, joka vastaa

ulkomaalaistyön piiriin kuuluvasta toiminnasta. Työryhmän jäseniä ovat Silja Hyvärinen, Natalia Haponen, Martti Nykänen, Camilla Honkala, Markku Kentala, Irma Isohanni ja Katja Huuhka. Kyseisen työryhmän kanssa neuvotellaan esim. opinnäytetyön budjetista ja luennoitsijoille maksettavista palkkioista.

(Kokkolan suomalainen seurakunta).

5.2 Tiedotus

Tiedotus projektiopinnäytetyön tekemisestä tapahtuu työelämäohjaajan kanssa 1-2 kertaa kuukaudessa olevien tapaamisten aikana suullisesti. Lisäksi Natalia Haponen tiedottaa ulkomaalaistyöryhmää 21.1.2010 olevassa kokouksessa. Itse tiedotan työryhmää projektin etenemisestä keväällä olevassa ulkomaalaistyöryhmän kokouksessa, jossa esittelen väliraporttini. Sudanilaisia pariskuntia parisuhdeviikonlopusta tiedotetaan sekä suullisesti että kirjallisesti mainosten avulla. Suullisesta tiedottamisesta huolehtii minun lisäksi Natalia Haponen, joka tapaa sudanilaisia viikoittain erilaisissa toiminnoissa.

5.3 Raportointi

Opinnäytetyön raportointi tapahtuu väliraportin ja loppuraportin muodossa. Väliraportin esittelen ulkomaalaistyön työryhmäpalaverissa keväällä 2010. Siinä käyn läpi tulevan viikonlopun ohjelman ja luennoitsijat sekä suullisesti että kirjallisesti, jolloin työryhmä voi vielä vaikuttaa ohjelman muokkaamiseen. Lähetän myös kirjallisen väliraportin avioparityötä tekeville Afrikan läheteille, joilta toivon väliraportin kautta palautetta sekä mahdollisia parannusehdotuksia. Loppuraportin esittelen sekä suullisesti että kirjallisesti työelämäohjaajalleni sekä ulkomaalaistyöryhmälle elokuussa 2010 olevassa kokouksessa. Lisäksi lähetän loppuraportin niille Afrikan läheteille, joille lähetin väliraportinkin.

POHDINTA

Olen iloinen siitä, että olen löytänyt opinnäytetyön aiheekseni projektin, joka todella kiinnostaa minua ja jonka koen olevan tärkeä. Suunnitelmaa tehdessäni iloitsin erityisesti siitä huomiosta, että olen projektillani vaikuttamassa omien kotikuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseen tukemalla maahanmuuttajien parisuhdetta, jota kautta tuetaan myös vanhemmuutta ja koko perheen hyvinvointia. Parhaimpia asioita, joita vanhemmat voivat lapsilleen tehdä, on hoitaa omaa parisuhdettaan. Sitä kautta jokainen perheenjäsen voi tuntea olonsa turvalliseksi tietäen, että vaikka kaikki riitelevätkin joskus, asiat voidaan kuitenkin selvittää ja että myös aikuisten tulee pyytää ja antaa anteeksi.

Projektisuunnitelmaa tehdessäni, muutamaan otteeseen mieleen hiipi ajatus, että olenkohan astunut liian suuriin saappaisiin. Rauhoitin mieltäni kuitenkin sillä, että minun ei tarvitse tietää kaikkea, vaan voin käyttää hyväkseni moniammatillista yhteistyötä, jota kohti myös sosionomiopinnoissa kannustetaan. Moniammatillinen yhteistyö näkyy mm. eri asiantuntijoiden leirillä pitämässä luennoissa. Lisäksi yhdistin projektiini moniammatillista yhteistyötä, olemalla yhteydessä Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun taiteen yksikköön, josta kyselin projektilleni työparia. Yksiköstä ei ole vielä kuulunut mitään, mutta olisi hienoa jos projektissa voisi yhdistää eri alojen opiskelijoita, ja sitä kautta erilaisia taitoja.

Työ tulee olemaan haasteellinen, mutta myös tarpeellinen oman ammatillisen kasvun kannalta. Erityisesti toivon projektin kautta vuorovaikutustaitoni ja organisointikykyäni kasvavan. Lisäksi toivon, että onnistuisin tekemään opinnäytetyöni siten, että se jättäisi jonkinlaisen ”jäljen” seurakunnan maahanmuuttajatyöhön esimerkiksi niin, että projektiani voitaisiin käyttää mallina seuraavia maahanmuuttajille avioparikursseja järjestettäessä.

LÄHTEET

Kirjat

Airikka Sauli. 2003. Parisuhteen roolikartta – käyttäjän opas. Helsinki. Suomen kuntaliitto.

Haavikko Ansa & Bremer Lena. 2009. Ulkoisesti erilaisia, sisäisesti samanlaisia. Opas mielenterveystyöhön yli kulttuurirajojen. Helsinki. Suomen mielenterveysseura.

Leppänen Seija ja Sakari & Silventoinen Helka ja Marrku. 2001. Kumppanina kurkihirren alla. Helsinki. Uusi Tie.

Nyman Maija ja Hannu. 2000. Amoria ja huumoria parisuhteeseen. Helsingin. Kirjapaja Oy.

Päärni Irma ja Antti & Mattson Anu ja Jukka. 2009. Kohti kumppanuutta. Työskentelymateriaali avipariryhmille. Leväsjoki. Myllypaino Oy.

Ranne Kaarina, Sankari Anne, Rohiainen-Valo Tuula & Ruusunen Tuula. 2005. Sosiaalipedagoginen ammatillisuus. Madsenin kukasta toiminnan tulppaaniksi. Pori. Satakunnan ammattikorkeakoulu.

Viitanen Matti. 2003. Yhtä matkaa. Keskustelukysymyksiä nuorille pareille. Helsinki. Uusi Tie.

Viitasalo Suvi-Tuulia. 2008. Opinnäytetyö. Miesten ja naisten motivaatioerot parisuhteen hoitamisessa. Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu.

Sähköiset julkaisut

Kansan Raamattuseura. 2009. Avioparityö. WWW-julkaisu. Saatavissa: http://www.avioliitto.fi/ajankohtaista/samassa_veneessa_-_avioparityo/. Luettu: 16.1.2010.

Kokkolan kaupunki. 2007. Kotouttamisohjelma. WWW-julkaisu. Saatavissa: www.kokkola.fi/perusturva/kotouttamisohjelma_2004.pdf. Luettu: 17.1.2010.

Kuusinen Tuija & Lintunen Leena & Veikkola Eija-Liisa. 2009. Lapsuuden kiintymyssuhteen vaikutus aikuisen parisuhteeseen. WWW-julkaisu. Saatavissa: <http://www.aslan.fi/archives/70>. Luettu. 14.5.2010.

Laihia, Marja-Liisa. 2008. Monikulttuurisen työn tiedote. WWW-julkaisu. Saatavissa: http://www.evl.fi/kkh/to/m_muutt/huhtikuunkirje.pdf. Luettu: 16.1.2010.

Markova, Keijo. 2010. Kiintymyssuhdeteoria aikuisrakkauden teoreettisena perustana. WWW-julkaisu. Saatavissa: http://www.vaestoliitto.fi/ammattilaiset/parisuhde/tietoa_parisuhdeammattilaisille/pariterapian_teorioita/kiintymyssuhdeteoria. Luettu: 14.5.2010.

Parisuhteen palikat. 2010. WWW-julkaisu. Saatavissa: <http://www.parisuhteenpalikat.fi/>. Luettu: 18.1.2010.

OPINNÄYTETYÖSOPIMUS

Opinnäytetyön tekijä/t Elina Paasikivi	Aloituspäivämäärä 15.1.2010
Koulutusohjelma sosiaalialan koulutusohjelma	Yksikkö sosiaali- ja terveysalan yksikkö, Kokkola
Koulutusohjelman yliopettaja Pirjo Forss-Pennanen	Ehdotus opinnäytetyön ohjaajaksi Kerstin Peltonen
Opinnäytetyön työnimi (aihe) Naamiaisista naimisiin – sudanilaisten avioparien parisuhdeviikonloppu -projekti	
Tutkimusongelma/kehittämistehtävä Maahanmuuttaja-aviopareille tarkoitetun parisuhdetyön mallin luominen Kokkolan seurakuntayhtymälle	
Opinnäytetyön tavoite ja rajaus/tutkimustulokset Projektin tavoitteena on parisuhteen ja sitä kautta vanhemmuuden ja koko perheen hyvinvoinnin tukeminen maahanmuuttajaperheissä. Lisäksi tavoitteena on luoda avoin ja dialoginen leiri-ilmapiiri, joka voisi antaa sudanilaisille aviopareille työkaluja parisuhteensa hoitamiseen omassa arjessaan. Lisäksi tavoitteena on kohdata jokainen leiriläinen henkilökohtaisesti ja antaa heille kokemus kuulluksi tulemisesta	

OPINNÄYTETYÖSOPIMUS

Opinnäytetyön alustava aikataulu (pvm:t kuukauden tarkkuudella)

Aloituspalaveri (ohjaaja, työn tekijä, työelämäohjaaja) [15.1.2010]
Toteutus suunnitelman esittäminen [22.1.2010]
Väliraportointi [11.6.2010]
Ohjaajan tarkastus ja/tai loppupalaveri [18.8 .2010]
Opinnäytetyön hyväksyttäväksi jättäminen [3.9.2010]
Opinnäytetyön seminaariesitys [vko45]
Kypsyyskoe [vko46]

Toimeksiantajan yhteystiedot (yritys, yhteyshenkilön nimi, osoite, puhelin, sähköposti)

Kokkolan Seurakuntayhtymä/ulkomaalaistyö
Natalia Haponen
Kustaa Aadolfinkatu 16
67100 Kokkola
puh. 050 3147 461
natalia.haponen@evl.fi

Tämä sopimus on laadittu kolmena kappaleena. Sopimuskappaleet toimitetaan opinnäytetyön tekijälle, toimeksiantajalle sekä työn ohjaajalle. Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun opiskelija sitoutuu tekemään toimeksiantajan toimeksiannosta edellä mainitusta aiheesta opinnäytetyön 8.11.2010 mennessä.

Toimeksiantaja sitoutuu antamaan opiskelijan käyttöön työssä tarvittavaa tietoa sekä arvioimaan opinnäytetyön valmistuttua sen hyödynnettävyyttä toiminnassaan. Toimeksiantaja maksaa materiaali-, postitus-, matka- ym. mahdolliset kulut laskun mukaan. Toimeksiantaja voi maksaa opinnäytetyön tekijälle palkan.

Tämän sopimuksen osapuolet ovat velvolliset pitämään salassa kaiken, mitä he toimeksiannon yhteydessä ovat aaneet tietoonsa asioista, joita voidaan pitää toisen sopijapuolen liikesalaisuutena. Opinnäytetyö käydään läpi ammattikorkeakoulun opinnäytetyöseminaarissa ja se on julkinen asiakirja. Toimeksiantajan tulee erikseen pyytää työn salausta.

Ammattikorkeakoulu ei vastaa opinnäytetyön tekijän mahdollisesti aiheuttamasta haitasta tai vahingosta.

OPINNÄYTETYÖSOPIMUS

Päiväys	7.6.2010 Kohkolassa
Työelämäohjaajan allekirjoitus	N. Happonen
Opiskelijan allekirjoitus	[Handwritten signature]
Opinnäytetyön ohjaajan allekirjoitus	[Handwritten signature]

TUTKIMUSLUPA-ANOMUS

Organisaatio, jolle anomus osoitetaan Kokkolan seurakuntayhtymä

Vastuuhenkilö organisaatiossa Natalia Haposen

Tutkimusluvan anoja(t) Eliina Paarikivi

Osoite

Puhelin

Sähköpostiosoite elina.paarikivi@cop.fi

Tutkimuksen nimi Naamiaisista naimisiin - sudanilaisten

Tutkimuksen tarkoitus avioparien parisuhdeviikentoppu - projekti

Tutkimuksen kohderyhmä Maahanmuuttajataustaisille henkilöille

Aineiston keruun arvioitu ajankohta 18.-20.6.2010

Tutkimusmenetelmä projekti

Tutkimussuunnitelma hyväksytty 29.5.2010

Tutkimuksen ohjaaja Kerstin Peltonen

Lupa myönnetään

paikka Kokkola aika 7.6.2010

anomuksen mukaisesti muutosehdotuksin hylätty

Luvanmyöntäjän allekirjoitus N. Haposen

LIITTEET Tutkimussuunnitelma
 Kysely/haastattelulomake
 Muut liitteet, mitkä leirin esite ja ohjelma

PROJEKTIN AIKATAULU

Joulukuussa 2009 valitsin projektipinnäytetyöni aiheen, ja olin yhteydessä Kokkolan suomalaisen seurakunnan johtavaan diakoniaviranhaltijaan sekä Kokkolan seurakuntayhtymän maahanmuuttajatyöntekijään. Maahanmuuttajatyö oli kiinnostunut aiheestani, jolloin työn tilaajaksi varmistui Kokkolan seurakuntayhtymä ja yhteyshenkilöksi Natalia Haponen

Tammi-helmikuussa 2010 kävin tapaamassa Natalia Haposta useamman kerran. Hänen kanssaan kävimme läpi niitä asioita, mitä hän leiriprojektiltani odotti sekä alustavaa projektisuunnitelmaa. Yhdessä Haposen kanssa valitsimme myös leiriprojektin kohderyhmän sekä olimme yhteydessä leirikeskuksiin, jotta paikka ja ajankohta selviäisivät. Lisäksi pohdimme niitä aiheita, mitä alustuksissa olisi hyvä käydä läpi ja suunnittelimme ketä pyydän leirille alustusten pitäjäksi.

Maaliskuu-huhtikuu 2010 piti sisällään yhteydenottoja alustusten pitäjiin sekä sähköpostinvaihtoa Afrikassa lähetystyötä tekevien Räisästen ja Palmujen kanssa. Näiden neuvojen sekä leiriprojektini teoreettisen viitekehyksen pohjalta valitsin aiheet, joita leirillä olisi hyvä käydä alustusten ja ryhmätyöskentelyn muodossa läpi ja ilmoitin aiheet alustusten pitäjille. Lisäksi olin yhteydessä seurakunnassa vapaaehtoisina toimiviin nuoriin, jotka olisivat valmiita tulemaan leirille pitämään huolta lapsista. Tapasimme myös Haposen kanssa ja kävimme yhdessä läpi leirille tulevat alustusten pitäjät ja heidän aiheensa.

Toukokuussa 2010 muotoilin leiriohjelman käyttäen apuna mm. evankelisluterilaisen kansanlähetyksen järjestämien avioliittoleirien ohjelmia. Avioliittoleirin ohjelman suunnitteluani, laadin leirille tuleville lapsille oman ohjelman. Lisäksi suunnittelin ja tein leiristä mainoksen, jonka jätin Natalia Haposelle jaettavaksi. Tulimme siihen tuloksen, että tämä oli helpointa, sillä hän tapaa työnsä kautta sudanilaisia perheitä päivittäin. Yhdessä Haposen kanssa laadimme myös leirin onnistumista mittaavan kyselylomakkeen. Toukokuun lopussa oli ulkomaalaistyöryhmän kokous, jossa esittelin projektisuunnitelman ja kerroin mitä leiri tulisi pitämään sisällään.

Kesäkuu 2010 oli projektin kannalta kiireisin kuukausi. Olin vielä kertaalleen yhteydessä alustusten pitäjiin ja varmistin, että he ovat tulossa leirille. Tämän jälkeen olin yhteydessä jokaiseen Kokkolassa asuvaan sudanilaiseen aviopariin joko puhelimitse tai käymällä heidän luonaan ja kerroin heille suullisesti tulevasta leiristä sekä kannustin heitä tulemaan mukaan. Lisäksi lähetin heille vielä tekstiviestin, jossa kerroin, mihin mennessä leirille tulisi viimeistään ilmoittautua. Kun leirin osallistujamäärä oli selvillä, kokoontuimme leirille tulevien isoisten kanssa ja kävimme yhdessä heidän kanssaan läpi lastenohjelman sekä jaoimme kullekin isoiselle omat vastualueensa. Lisäksi kävin ohjelman läpi myös Natalia Haposen kanssa ja lähetin laatimani väliraportin jokaiselle ulkomaalaistyöryhmän jäsenelle, jolloin heillä jäi vielä mahdollisuus halutessaan vaikuttaa leirin sisältöön.

Valmistelin myös perjantain iltaohjelman suunnitteleamalla aviopareille muutamia leikki-mielisiä kilpailuja sekä tekemällä powerpoint -esityksen, jonka tarkoituksena oli johdattaa leirille osallistuvat viikonlopun aiheeseen. Viikkoa ennen leirin alkua olin yhteydessä Suvirannan kesäkotiin ja kerroin leirin ohjelmasta sekä ruokailujen ajankohdasta. Varsinainen leiriprojektin huipentuma eli parisuhdeleiri sudanilaisille aviopareille pidettiin 18.-20.6.2010 ja **heinä - lokakuun 2010** aikana opinnäytetyö on tarkoitus saattaa lopulliseen kirjalliseen muotoonsa.

TERVETULOA AVIOLIITTO- LEIRILLE 18-20.6.2010 SUVIRANTAAN

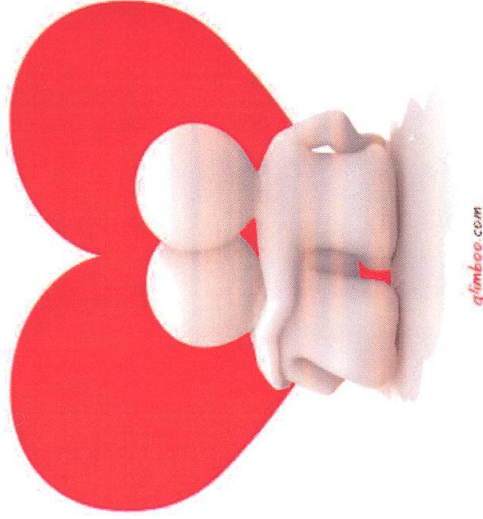
Te, jotka olette Jumalan valittuja, pyhiä ja hänelle rakkaita, pukeutukaa siis sydämelliseen armahtavaisuuteen, ystävällisyyteen, nöyryyteen,

lempeyteen ja kärsivällisyyteen. Piräkää huolta, että tulette toimeen keskenänne, antakaa anteeksi

toisillemme, vaikka teillä olisikin moittimisen aihetta.

Niin kuin Herra on antanut teille anteeksi, niin antakaa tekin. Mutta kaiken kruunuksi tulkoon rakkaus,

sillä se tekee kaiken täydelliseksi.
(Kol. 3: 12-14)

globe.com

Järjestää Kokkolan seurakuntayhtymä/ulkomaalaistyö
Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu

MIKÄ?

Avioliittoleiri järjestetään aviopareille, jotka haluavat huoltaa parisuhdettaan. Parisuhteen kysymyksiin paneudutaan ammattilaisten avustuksella, huumorilla höystettynä.

KENELLE?

Leiri on tarkoitettu Kokkolassa asuville sudanilaisille aviopareille. Lapsille on järjestetty omaa ohjelmaa, joten heidät voi ottaa leirille mukaan.

MIKSI?

Jumala on tarkoittanut avioliiton elinikäiseksi. Sitä täytyy kuitenkin huoltaa ja hoitaa, niin kuin mitä tahansa tärkeää asiaa. Leirin tarkoituksena on antaa eväitä avioliiton arkeen sekä auttaa sinne tulevia ihmisiä voimaan liitoissaan paremmin.

MISSÄ JA MILLOIN?

Leiri järjestetään Suvirannan kesäkodilla 18.-20.6.2010. Mahdolliset ajo-ohjeet Natalialta.

MUKANA LEIRILLÄ OVAT MM.

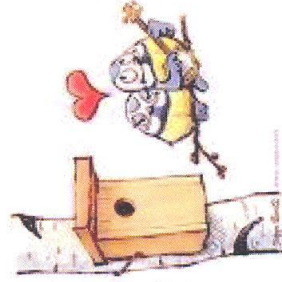
Natalia ja Riku Haponen
Suvi-Tuulia ja Kalle Viitasalo
Martti Nykänen ja Leena Harjunpää
Samuel ja Terese Luak
Elina Paasikivi
OLETHAN SINÄKIN!

HINTA

Leirin hinta on 15 euroa/aviopari ja 20 euroa/perhe

ILMOITTAUTUMINEN

Natalialle 10.6. mennessä numeroon 050-3147461.

LEIRIOHJELMA

PERJANTAI 18.6

- 19.00 Ilmoittautuminen ja majoittuminen
- 20.00 Iltapala
- 20.45 Leirin aloitus: Tutustumista toisiimme ja leirin aiheeseen (Elina Paasikivi)
Iltahartaus (Samuel Luak)
Lapsille omaa iltaohjelmaa sekä hartaus takkahuoneessa (isokset)

LAUANTAI 19.6

- 8.00 Aamupala
- 9.00 Kaikille yhteinen aamuhartaus (Elina Paasikivi)
- 9.30 Erilaisina yhdessä (Suvi-Tuulia ja Kalle Viitasalo)
Lapsille omaa ohjelmaa: ulkoleikkejä (isokset)
- 10.30 Ryhmät
Lapsille omaa ohjelmaa: Kristityn vaellus (isokset)
- 11.30 Lounas
- 13.00 Arabiankielistä opetusta parisuhteesta (Samuel ja Terese Luak)
Lapsille omaa ohjelmaa: Olympialaiset (isokset)
- 14.00 Päiväkahvi
- 14.30 Ryhmät
Lapsille omaa ohjelmaa: Retki Palman uimarannalle. Sateen sattuessa elokuvailtapäivä (isokset)
- 16.00 Päivällinen

- 17.00 Avioliitossa vieraalla maalla (Natalia ja Riku Haponen)
Lapsille omaa ohjelmaa: Raamattuopetus (Katja Pudas)
- 18.00 Ryhmät
Lapsille omaa ohjelmaa: askartelua (isokset)
- 19.30 Juhlailallinen aviopareille sekä iltahartaus
Lapsille omaa ohjelmaa: makkaranpaistoa nuotiolla ja ulkoleikkejä sekä iltahartaus (isokset)
- 21.00 Saunat halukkaille

SUNNUNTAI 20.6

- 8.00 Aamupala
- 9.00 Kaikille yhteinen aamuhartaus (Samuel Luak)
- 9.30 Monenkirjavat roolit parisuhteessa (Leena Harjunpää ja Martti Nykänen)
Lapsille omaa ohjelmaa: Norsupalloturnaus (isokset)
- 10.30 Ryhmät sekä palautteet leiristä
Lapsille omaa ohjelmaa: video (isokset)
- 11.30 Lounas
Pakkaukset ja siivoukset
- 13.00 Leirin yhteinen lopetus ja lähtökahvit

Arvoisa vastaaja!

Olen kolmannen vuoden sosionomiopiskelija Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulusta Kokkolasta. Teen projektimuotoista opinnäytetyötä organisoimalla sudanilaisille aviopareille parisuhdeviikonlopun Suvirannan leirikeskukseen 18.-20.6.2010. Jotta voin arvioida leirin onnistumista, pyydän, että vastaat seuraavilla sivuilla oleviin kysymyksiin henkilökohtaisesti ja rehellisesti. Kysely tullaan tekemään kolmeen kertaan; leirin alussa, leirin lopussa ja kolme viikkoa leirin jälkeen. Vastaukset palautetaan nimettömästi ja niitä käsitellään luottamuksellisesti. Vastauslomakkeet hävitetään heti tehtyäni arvion leirin onnistumisesta.

Yhteistyöstä kiittäen,

Elina Paasikivi

1. SUKUPUOLI

- mies
 nainen

2. IKÄ

- 18-24
 25-31
 32-38
 39-

3. KUINKA KAUAN OLET OLLUT NAIMISSA?

- 1-3 vuotta
 4-6 vuotta
 7-9 vuotta
 10- vuotta

4. MITÄ PARISUHDE SINULLE MERKITSEE?

- yksi elämäni tärkeimmistä asioista

yhdentekevä

haluaisin erota

jotain muuta, mitä.....

.....
.....
.....

5. KOETKO OLEVASI AVIOLIITTOSSASI ONNELLINEN?

- useimmiten
 joskus
 en ole onnellinen
 en osaa sanoa

6. RIITELETTEKÖ PUOLISOSI KANSSA?

- joka päivä
 melko usein
 melko harvoin
 emme riitele

7. MITEN TAVALLISESTI RIITELETTE?

- puhumalla
 huutamalla
 käyttämällä fyysistä väkivaltaa
 jotenkin muuten,
miten.....

.....

 8. MITEN SELVITÄTTE RIIDAT?

- keskustelemalla
 ajan kanssa unohtaen
 emme selvitä riitojamme
 jotenkin muuten, miten.....

9. VIETÄTKÖ PUOLISOSI KANSSA KAHDENKESKISTÄ AIKAA?

- usein
 joskus
 harvoin
 en kaipaa kahdenkeskistä aikaa

10. VIETÄTTEKÖ KOKO PERHEEN KANSSA YHTEISTÄ AIKAA?

- usein
 joskus
 harvoin
 hyvin harvoin

11. HUOMIOITKO PUOLISOASI ARJESSA?

- kyllä, ostamalla esim. kukkia
 joskus, mm. halaamalla tai suukottamalla
 harvoin, koska en koe sen olevan tarpeellista
 jotenkin muuten, miten.....

12. MITEN HOIDATTE USKOANNE?

- rukoilemalla yhdessä
 lukemalla raamattua yhdessä
 käymällä yhdessä kirkossa
 jotenkin muuten,
 miten.....

13. MITÄ TOIVOISIT PARISUHTEELTASI?

- enemmän yhteistä aikaa
- että puolisoni huomioisi minua useammin
- parisuhteessamme on kaikki hyvin
- jotain muuta, mitä.....

.....

.....

.....

.....

.....

14. MITÄ MUUTA HALUAT SANOA?

.....

.....

.....

.....

.....

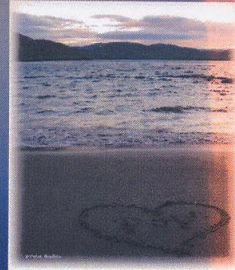
.....

.....

NIIN PYSYVÄT NÄMÄ KOLME: USKO,
TOIVO JA RAKKAUS,

MUTTA SUURIN NIISTÄ ON RAKKAUS
-1.Kor.13:13-

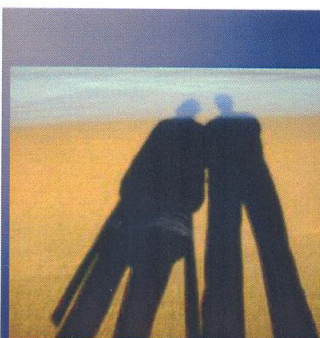

Rakkaani, jos Jumala
on näin meitä
rakastanut,
niin mekin olemme
velvolliset
rakastamaan
toinen toisiamme.
-1.Joh.4:11-

HE EIVÄT SIIS ENÄÄ OLE KAKSI, HE OVAT
YKSI. JA MINKÄ JUMALA ON YHDISTÄNYT,
SITÄ ÄLKÖÖN IHMINEN EROTTAKO.
-MARK.10:8,9-

MINÄ OLEN RAKKAANI OMA, JA RAKKAANI
ON MINUN - HÄN JOKA PAIMENTAA
LILJOJEN KESKELLÄ. -Laul.1.6:3-

HERRA JUMALA
SANOI: "EI OLE
HYVÄ IHMISEN
OLLA
YKSINÄÄN.
MINÄ TEEN
HÄNELLE
KUMPPANIN,
JOKA SOPII
HÄNEN
AVUKSEEN."
-1. Moos. 2:18-

VAIKKA VIHASTUTTEKIN,
ÄLKÄÄ TEHKÖ SYNTIÄ
-Ef.4:26-

SOPIKAA RIITANNE

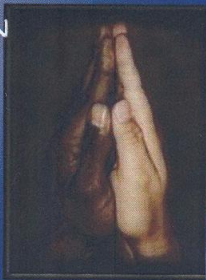

ENNEN KUIN
AURINKO LASKEE.
-Ef.4:26-

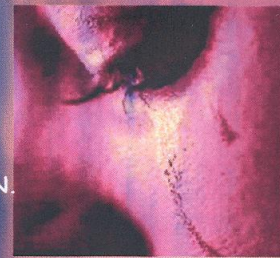
OLKAA TOISIANNE KOHTAAN YSTÄVÄLLISIÄ
JA LEMPEITÄ JA ANTAKAA TOISILLENNE
ANTEEKSI, NIIN KUIN JUMALAKIN ON
ANTANUT TEILLE ANTEEKSI KRISTUKSEN
TÄHDEN. -Ef.4:32-

AUTTAKOON
RAKKAUS
TEITÄ

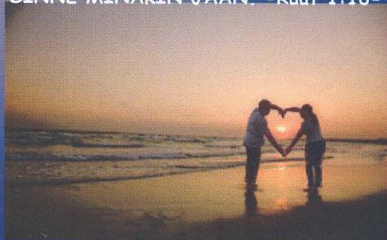

TULEMAAN
TOIMEEN
KESKENÄNNE
-Ef.4:2-

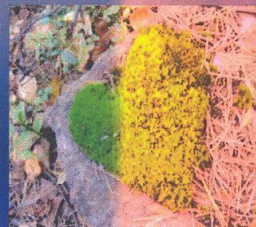
KANTAKAA
TOISTENNE
TAAKKOJA, NIIN
TE TOTEUTATTE
KRISTUKSEN LAIN.
-Gal.6:2-

ÄLÄ PAKOTA MINUA EROAMAAN SINUSTA JA
LÄHTEMÄÄN LUOTASI. MINNE SINÄ MENET,
SINNE MINÄKIN MENEN, JA MINNE SINÄ JÄÄT,
SINNE MINÄKIN JÄÄN. -Ruut 1:16-

ME RAKASTAMME, KOSKA
JUMALA ON ENSIN
RAKASTANUT MEITÄI!
-1.Joh.4:19-

RAUTA RAUTAA
HIOO,
IHMINEN HIOO
IHMISTÄ.
-Snl.27:17-

13

JOKAISEN TULEE RAKASTAA VAIMOON
NIIN KUIN ITSEÄÄN, JA VAIMON TULEE
KUNNIOITTA MIESTÄÄN! -Ef.5:33-

14

RAAMATUNLAUSEITA RAKKAUDESTA

Niin pysyvät nämä kolme: usko, toivo ja rakkaus, mutta suurin niistä on rakkaus.
1.Kor.13:13

Rakkaani, jos Jumala on näin meitä rakastanut, niin mekin olemme velvolliset rakastamaan toinen toistamme. 1.Joh.4:11

He eivät siis enää ole kaksi, he ovat yksi. Ja minkä Jumala on yhdistänyt, sitä älköön ihminen erottako. Mark.10:8, 9

Minä olen rakkaani oma, ja rakkaani on minun - hän, joka paimentaa liljojen keskellä.
Laul.1.6:3

Herra Jumala sanoi: "Ei ole hyvä ihmisen olla yksinään. Minä teen hänelle kumppanin, joka sopii hänen avukseen." 1.Moos.2:18

Vaikka vihastuttekin, älkää tehkö syntiä. Sopikaa riitanne, ennen kuin aurinko laskee. Ef.4:26

Olkaa toisianne kohtaan ystävällisiä ja lempeitä ja antakaa toisillenne anteeksi, niin kuin Jumalakin on antanut teille anteeksi Kristuksen tähden. Ef.4:32

Auttakoon rakkaus teitä tulemaan toimeen keskenänne. Ef.4:2

Kantakaa toistenne taakkoja, niin te toteutatte Kristuksen lain! Gal.6:2

Älä pakota minua eroamaan sinusta ja lähtemään luotasi. Minne sinä menet, sinne minäkin menen, ja minne sinä jäät, sinne minäkin jään. Ruut 1: 16

Me rakastamme, koska Jumala on ensin rakastanut meitä. 1.Joh.4:19

Rauta rautaa hioo, ihminen hioo ihmistä. Snl.27:17

Jokaisen tulee rakastaa vaimoaan niin kuin itseään, ja vaimon tulee kunnioittaa miestänsä. Ef.5:33
